

USMERNENIE
MINISTERSTVA PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú
požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára
a kondicionality

Upozornenie: Usmernenie je interpretáciou ustanovení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. Nezohľadňuje dodatočné interpretácie Európskej komisie k právne záväzným aktom EÚ vykonávaným podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. Usmernenie neopakuje podmienky a požiadavky ustanovené v právne záväzných aktoch EÚ a v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. V prípade sporu zahrňujúceho ustanovenia právne záväzných aktov EÚ uvedených v tomto usmernení, je to v súlade so Zmluvou o fungovaní EÚ, Európsky súdny dvor, ktorý poskytuje konečný výklad platného práva EÚ. Spory zahrňajúce ustanovenia nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. rozhodujú všeobecné sudy Slovenskej republiky a Ústavný súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnúť o ich prípadnom nesúlade s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a so zákonmi.

História verzií:

Číslo	Dátum	Verzia	Stručný popis
7547/2023	06.04.2023	1.0	Vytvorenie usmernenia k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z.
10955/2023	25.05.2023	1.1	Úpravy a doplnenia usmernenia
8805/2024	12.04.2024	2.0	Prijatá novela nariadenia vlády SR č. 515/2023 Z. z.
12375/2024	30.05.2024	2.1	Úpravy a doplnenia usmernenia
20159/2024	01.10.2024	3.0	Prijatá novela nariadenia vlády SR č. 222/2024 Z. z.
8345/2025	08.04.2025	4.0	Prijatá novela nariadenia vlády SR č. 414/2024 Z. z.

Obsah

Čl. 1.....	5
Interpretácia ustanovení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 436/2022 Z. z.	5
K § 1 Predmet úpravy	5
§ 2 Vymedzenie pojmov	5
K §3 Udržiavanie poľnohospodárskej plochy	7
K § 4 Aktívny poľnohospodár.....	10
K § 5 Kondicionalita	15
K prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. Zoznam druhov rýchlorastúcich drevín a ich krížencov s uvedením maximálneho cyklu zberu	16
K prílohe č. 2 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. Kondicionalita –Dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky DPEP	16
K DPEP 1 Udržiavanie trvalého trávneho porastu na základe pomeru trvalého trávneho porastu k poľnohospodárskej ploche na vnútroštátnej úrovni v porovnaní s referenčným rokom 2018. Maximálne zníženie o 5 % v porovnaní s referenčným rokom	16
K DPEP 2 Ochrana mokradí a rašelinísk.....	16
K DPEP 3 Zákaz vypaľovania strnísk na ornej pôde, ak nie je dôvodom zabezpečenie zdravia rastlín.....	20
K DPEP4 Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov	20
K DPEP 5 Riadenie obrábania pôdy, zníženie rizika degradácie a erózie pôdy vrátane zohľadnenia sklonu svahov.....	21
K DPEP 6 Minimálne pokrytie pôdy, aby nebola pôda počas najcitlivejších období ponechaná bez porastu	26
K DPEP 7 Zákaz striedania plodín.....	27
K DPEP 8 Povinnosť na poľnohospodárskej ploche	29
K DPEP 9 Dodržiavať zákaz zmeny druhu poľnohospodárskej plochy trvalý trávny porast, nachádzajúci sa vo vymedzenej oblasti.....	42
Kondicionalita - Požiadavky hospodárenia.....	42
PH 1 Ochrana povrchových a podzemných vôd pred znečistením	42
PH 2 Ochrana vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov	45
PH 3 Ochrana voľne žijúcich vtákov.....	53
PH 4 Ochrana biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.....	55
PH 5 Bezpečnosť potravín a krmív.....	56
PH 6 Zákaz používania určitých látok s hormonálnym alebo tyrostatickým účinkom a beta- agonistov pri chove hospodárskych zvierat	63
PH 7 Používanie prípravkov na ochranu rastlín.....	64
PH 8 Používanie, manipulácia a skladovanie pesticídov.....	66

PH 9 Minimálne normy na ochranu teliat	71
PH 10 Minimálne normy na ochranu ošípaných	74
PH 11 Minimálne normy na ochranu zvierat chovaných na hospodárske účely.....	79
Čl. 2.....	82
Účinnosť usmernenia	82

Čl. 1

Interpretácia ustanovení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z.

K § 1

Predmet úpravy

Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára a kondicionality sa ustanovujú jednotlivé požiadavky, ktoré je potrebné dodržiavať, alebo vykonávať činnosti zo strany poľnohospodára za účelom udržiavania poľnohospodárskej plochy, sú tu stanovené požiadavky, ktoré musí spĺňať aktívny poľnohospodár, a definované spoločné požiadavky kondicionality, ktorá pozostáva noriem dobrých poľnohospodárskych podmienok a požiadaviek hospodárenia.

§ 2

Vymedzenie pojmov

1) **Poľnohospodárska činnosť je:**

- a. výroba poľnohospodárskych výrobkov – znamená chov hospodárskych zvierat, starostlivosť o hospodárske zvieratá, dojenie a rozmnožovanie zvierat, s výnimkou výroby produktov rybolovu. Taktiež to znamená pestovanie poľnohospodárskych, alebo technických plodín a to aj prostredníctvom paludikultúry, vrátane zberu, ako aj rýchlorastúce dreviny. Na podmáčaných poľnohospodárskych plochách je možné aplikovať metódy pestovania úžitkových rastlín, napríklad pre vlákna, biomasu, podstielku, krmivo, izolačný materiál, strešnú krytinu či energetické využitie, čomu sa hovorí paludikultúra;
- b. údržbou poľnohospodárskej plochy v stave, v ktorom je vhodná na pestovanie, bez prípravných činností, ktoré presahujú rámec použitia bežných poľnohospodárskych postupov a praktík sa rozumie:
  - v prípade plochy ornej pôdy vhodnej na pestovanie plodín, ale ležiacej úhorom má byť táto udržiavaná;
  - udržiavaním sa rozumie najmä zabránenie rozširovaniu samonáletov drevín, odstraňovanie invázných druhov rastlín a húževnatých burín s výnimkou, ak je určený odlišný spôsob údržby podľa príslušnej legislatívy Slovenskej republiky.

2) **Rýchlorastúca drevina** predstavuje poľnohospodárske plochy vysadené druhmi drevín, ktoré môžu byť vysádzané v monokultúrach alebo v zmesiach drevín, pričom počet jedincov na hektár musí dodržať minimálnu stanovenú úroveň (1 600 ks/ha). Zoznam rýchlorastúcich drevín, a maximálny cyklus zberu je uvedený v prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z.

3) **Poľnohospodárskou plochou** sa rozumie plocha, ktorá zahŕňa ornú pôdu, plochu s trvalými plodinami alebo trvalý trávny porast vrátane agrolesníckeho systému,

4) **Ornou pôdou** sa rozumie plocha obrábaná na účely pestovania plodín vrátane plochy nevyhnutne potrebnej na obhospodarovanie pestovaných plodín, ak sú pestované plodiny priamo spojené s pôdou. Ornou pôdou sa rozumie tiež plocha vhodná na pestovanie plodín, ktorá prechodne nie je využívaná na pestovanie plodín a ktorá bola v bezprostredne predchádzajúcom období najmenej jeden rok vedená v evidencii dielov pôdnych blokov (ďalej len „pôda ležiaca úhorom“).

Ornou pôdou sa rozumie aj pôda v skleníkoch a pôdy pod inými trvalými alebo mobilnými krytmi, a počas trvania záväzku sa ornou pôdou rozumie aj plocha na účel pestovania plodín alebo porast na pôde ležiacej úhorom, ktorá je vyňatá z produkcie podľa osobitných predpisov (napr. na účely neproduktívnych plôch pre potreby DPEP 8).

5) **Plocha s trvalými plodinami** je plocha s plodinami pestovanými bez osevného postupu, ktoré sú priamo koreňmi spojené s pôdou a ktoré sú pestované na pôde najmenej 5 rokov a opakovane

produkujú úrodu, vrátane škôlok, pôdy v skleníkoch a pôdy pod inými trvalými alebo mobilnými krytmi; trvalý trávny porast sa nepovažuje za plochu s trvalými plodinami. Plocha s trvalými plodinami má byť táto udržiavaná; udržiavaním sa rozumie najmä ošetrovanie výsadby a ošetrovanie medziradia v súlade s agrotechnickou praxou a výrobným zameraním poľnohospodára. V prípade radov výsadby sa udržiavaním rozumie ošetrovanie radov výsadby vhodnou agrotechnickou operáciou (napr. rezom) v čase vhodnom pre ošetrovanie, ochrana proti chorobám a škodcom v zmysle špecifik technológie pestovania.

- 6) **Trvalým trávny porastom** sa rozumie plocha tráv alebo iných bylenných krmovín (rastlinných krmovín), ktoré vyrástli prirodzene alebo boli vypestované, a na ktorej sa najmenej 5 rokov nestriedali plodiny alebo nevykonávala orba. TTP sa rozumie plocha tráv a iných rastlinných a bylenných krmovín, ktoré rástli prirodzene alebo boli vypestované, a na ktorej sa najmenej 5 rokov nestriedali plodiny alebo nevykonávala orba. V čase bezorebných systémov za orbu možno považovať akúkoľvek operáciu, ktorá ničí alebo mení pokrývku trávneho porastu.

7) **Agrolesníckym systémom**

Agrolesnícke systémy (ďalej len „ALS“) sú systémy využívania pôdy v rámci ktorých sa na tej istej pôde spája pestovanie drevín s poľnohospodárstvom. Vysadené dreviny musia byť v súlade so zoznamom drevín určené na založenie ALS (Vestník MPV Slovenskej republiky, čiastka 32/2023 z 18. decembra 2023).

Na poľnohospodárskej ploche ALS (OP a TP) je zakázané pestovanie rýchlorastúcich drevín a v prípade OP a TTP sa do počtu 80 až 120 drevín na hektár nezapočítavajú ovocné dreviny.

- a. Na ornej pôde (ďalej len „OP“) sa poľnohospodárska činnosť realizuje spolu s drevinami vo forme stromoradia s najmenšou vzdialenosťou radov drevín 12 metrov a s najmenšou vzdialenosťou medzi drevinami 3 metre.
- b. Na ploche s trvalými plodinami (ďalej len „TP“) sa poľnohospodárska činnosť realizuje spolu s drevinami, pričom počet lesných drevín, z ktorých sa nezberá úroda a nevykonáva ošetrovanie výsadby, je najviac 120 drevín na hektár.
- c. Na trvalom trávnom poraste (ďalej len „TTP“) sa musí dodržať podmienka zaťaženia najmenej 0,3 dobyčtími jednotkami na hektár hospodárskymi zvieratami evidovanými v Centrálnnej evidencii hospodárskych zvierat v období od 1. júna do 30. septembra príslušného roka na trvalých trávnych porastoch. Trvalý trávny porast musí byť udržiavaný kosením, alebo spásaním hospodárskymi zvieratami evidovanými v CEHZ.

Na TTP sa poľnohospodárska činnosť realizuje spolu s drevinami, ktoré môžu byť vo forme:

- stromoradia s najmenšou vzdialenosťou radov drevín 12 metrov a najmenšou vzdialenosťou medzi drevinami 3 metre,
- roztrúsených drevín s najmenšou vzdialenosťou medzi drevinami 8 metrov alebo
- skupín drevín, ktoré nepresiahnu 400 m² súvislej plochy na hektár, pričom na každom započítanom hektári môže byť len jedna skupina drevín, v ktorej počet drevín nepresiahne 20 ks, a ak trávy a iné bylenné krmoviny tvoria väčšinu rastlín a počet drevín, z ktorých sa nezberá úroda je 80 až 120 drevín na hektár, s drevinami zahrnutými zo zoznamu alebo s rýchlorastúcimi drevinami.

8) Trávou alebo inou bylinnou (rastlinnou) krmovinou

Definovanie trávy a bylinnej krmoviny pre eko-schémy a DPEP 7 a 8: Trávou alebo inou bylinnou krmovinou všetky bylinné rastliny, ktoré rastú na prirodzených pasienkoch alebo sú zahrnuté v zmesiach osiva pre pasienky alebo lúky, bez ohľadu na to, či sú využívané na spásanie“. Ide teda o tie bylinné krmoviny a trávy ktoré sa prirodzene vyskytujú na pasienkoch alebo sú bežne zahrnuté v zmesiach osiva pre pasienky alebo lúky, sú vysiate, alebo pestované na ornej pôde, sú zahrnuté do systému striedania plodín v podniku maximálne päť rokov a sú využívané na kŕmne účely bez ohľadu na to, či sú využívané na kosenie, alebo spásanie Jedná sa o nasledovné plodiny z číselníka plodín: 309 – vika huňatá, 310 – vika panónska, 307 – vika siata, 660 – ďatelina lúčna, 661 – ďatelina hybridná, 662 – ďatelina plazivá, 663 – ďatelina purpurová, 773 – ďatelina perzská, 777 – ďatelina alexandrijská, 602 – lucerna siata, 656 – trávy a iné rastlinné krmivá, 666 – vičenc vikoristý. Splnením podmienky sa nerozumie iba pestovanie zmesí plodín, ale ktorejkoľvek presne určenej plodiny v zmysle číselníka plodín PPA.

9) Plodinou

- a. kultúra niektorého z rôznych druhov definovaných v botanickej klasifikácii jednoročných plodín alebo viacročných plodín,
- b. porast na pôde ležiacej úhorom,
- c. trávy alebo iné bylinné krmoviny.

10) Húževnatou burinou

sa rozumie – rozpínava rastlina, ktorá vytláča pôvodne pestované plodiny, nie je vhodná na spásanie zvieratami a znižuje využiteľnosť poľnohospodárskej plochy. Takáto rastlina vytláča plodiny, ktoré sú osožné pre výkrm chovaných zvierat, zvieratá ju nespásajú.

K §3

Udržiavanie poľnohospodárskej plochy

Poľnohospodár plní požiadavky, ktorými zabezpečí poľnohospodársku plochu v takom stave aby bola vhodná na pasenie zvierat a pestovanie plodín bez špeciálnych prípravných činností presahujúcich použitie bežných poľnohospodárskych postupov a strojov podľa odsekov 2 až 4. Požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy podľa odsekov 2 až 4 sa nevzťahujú na poľnohospodársku plochu, na ktorej je určený spôsob obhospodarovania podľa osobitného predpisu. Poľnohospodár je povinný udržiavať celú poľnohospodársku plochu, vrátane krajných častí poľnohospodárskej plochy. V prípade, že poľnohospodár neudržiava poľnohospodársku plochu v stave vhodnom na pastvu alebo pestovanie, priame platby, ktoré sa majú poľnohospodárovi poskytnúť, sa upravia podľa osobitného predpisu. Ak ide o porast na pôde ležiacej úhorom, poľnohospodár udržiava poľnohospodársku plochu najmä zabránením rozširovaniu náletov drevín a odstraňovaním invázných druhov rastlín a húževnatých burín. Spôsob založenia pôdy ležiacej úhorom nie je určený, je možné ponechať oračinu z jesene predošlého roka, strnisko (výsev burín a rastlín so semien z predošlej úrody), viacročnú krmovinu (lucernu a iné). **Ako úhor s porastom nie je možné uznať ornú pôdu, na ktorej sú pestované rýchlo rastúce plodiny (príloha č. 1 NV SR č. 435/2022 Z. z.).** Kritériá, ktorým takáto poľnohospodárska plocha musí vyhovovať, sú nasledovné:

Na druhu poľnohospodárskej plochy orná pôda je poľnohospodár povinný ju udržiavať obhospodarovaním v súlade s agrotechnickou praxou a s výrobným zameraním poľnohospodára. Tým sa rozumie okrem spôsobu pestovania plodín v tradičných termínoch podľa jednotlivých oblastí a podľa agrotechnickej praxe, zberania plodín obvyklým spôsobom v správnom termíne aj zabraňovanie rozširovaniu náletov drevín a odstraňovanie invázných druhov rastlín a húževnatých burín.“

Na druhu poľnohospodárskej plochy orná pôda vhodnej na pestovanie plodín, ale ležiacej úhorom, teda na ploche, ktorú poľnohospodár nevyužíva na poľnohospodársku výrobu, je prinajmenšom potrebné v roku podania žiadosti zabraňovať rozširovaniu samonáletov drevín, odstraňovať invázne druhy rastlín ustanovené na základe zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z. z.“) a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky (ďalej len „nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z.“), ktoré sú uvedené v tab. č. 1 a húževnaté buriny uvedené v tab. č. 2.

Tabuľka č. 1 Zoznam invázných druhov rastlín na základe zákona č. 150/2019 Z. z. a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z.

Bylinné druhy	
Slovenský názov	Latinský názov
Ambrózia palinolistá	<i>Ambrosia artemisiifolia</i>
Glejovka americká	<i>Asclepias syriaca</i>
Pohánkovec (krídlatka)	<i>Fallopia</i> sp. (syn. <i>Reynoutria</i>)
Boľševník obrovský	<i>Heracleum mantegazzianum</i>
Netýkavka žliazkatá	<i>Impatiens glandulifera</i>
Zlatobyľ kanadská	<i>Solidago canadensis</i>
Zlatobyľ obrovská	<i>Solidago gigantea</i>
Dreviny	
Pajaseň žliazkatý	<i>Ailanthus altissima</i>
Beztvarec krovitý	<i>Amorpha fruticosa</i>
Kustovnica cudzia	<i>Lycium barbarum</i>
Javorovec jaseňolistý	<i>Negundo aceroides</i>

Za húževnaté buriny sa považujú rastliny s nasledovnými charakteristikami:

- sú expanzívne, vytláčajú kultúrne druhy rastlín, ich podiel na pozemku pri absencii odstraňovania sa na poľnohospodárskej ploche zvyšuje, čím spôsobuje ďalšie zaburinenie poľnohospodárskej plochy,
- poškodzujú kvalitu rastlinných produktov a znižujú, resp. znemožňujú použitie úrody na ďalšie využitie (spracovanie),
- v prípade trvalých trávnych porastov zvieratá tieto rastliny nespásajú, čo spôsobuje vznik prázdnych miest a v konečnom dôsledku zníženie využiteľnej plochy trvalých trávnych porastov,
- znižujú využiteľnosť poľnohospodárskej plochy.

Jedná sa predovšetkým o zástupcov rodov, ktoré sú uvedené v tab. č. 2 a iných druhov burín, vyskytujúcich sa v malých enklávach, príp. v celoplošných zárastoch.

Tabuľka č. 2 Demonštratívny zoznam húževnatých burín

Slovenský názov	Latinský názov
Pichliač roľný	<i>Cirsium arvense</i>
Bodliak <i>ovisnutý</i>	<i>Carthuus nutans</i>
Lopúch plstnatý	<i>Arctium tomentosum</i>
Štiav kučeravý, štiav tupolistý, štiav menší	<i>Rumex crispus</i> , <i>Rumex obtusifolius</i> , <i>Rumex acetosella</i>

Vratič obyčajný	<i>Tanacetum vulgare</i>
Palina obyčajná	<i>Artemisia vulgaris</i>
Pýr plazivý	<i>Elytrigia repens</i>
Štetka laločnatá	<i>Dipsacus laciniatus</i>
Prhľava dvojdomá, prhľava malá	<i>Urtica dioica, Urtica urens</i>
Ruman roľný	<i>Anthemis arvensis</i>
Ihlica trnitá	<i>Ononis spinosa</i>
Rumany / Parumančeky	<i>Matricaria recutita, /Matricaria maritima</i>
Iva Voškovníkovitá	<i>Iva xanthiifolia</i>

Odstraňovanie invázných a húževnatých burín je vhodné v období pred kvitnutím burín.

Vo vzťahu k spôsobu využitia úhoru môže ísť iba o úhor s porastom.

Poľnohospodárska plocha, ktorá nie je zahrnutá do systému striedania plodín v podniku päť alebo viac rokov, alebo nebola päť a viac rokov preoraná, a na ktorej sa v uvedenom období nachádzajú trávy alebo iné rastlinné krmivá (samovysiate alebo siate), je po uplynutí uvedených piatich rokov považovaná za trvalý trávny porast. Pokiaľ je však takáto poľnohospodárska plocha na účely plnenia (DPEP 8, ekoschémy) nahlásená ako orná pôda ležiaca úhorom zostáva ornou pôdou aj po uplynutí piatich rokov. Ak vplyvom miestnych prírodných podmienok a ročníka (napríklad suchý rok v teplej a suchej oblasti) nevzide porast ani z pôdnej zásoby semien, v takom prípade sa to nebude považovať za porušenie podmienky. Porast oziminy alebo jariny, založený v roku predchádzajúceho podania žiadosti alebo založený v roku podania žiadosti, s tým, že tieto porasty boli založené napríklad v plnom výseve, aj s použitím prípadných hnojív a prípravkov na ochranu rastlín, tento porast povinne ošetrený chemicky alebo mechanicky (napr. mulčovaním) do termínu 1. marca je možné zaradiť ako pôdu ležiacu úhorom s porastom. Porast viacročných krmovín ako napr. lucerny po 4. produkčnom roku pred založením/deklarovaním úhoru stačí len deklarovať ako pôdu ležiacu úhorom/úhor s porastom.

Pôda ležiaca úhorom s porastom sa nesmie využívať na poľnohospodársku výrobu (pestovanie poľnohospodárskych, alebo technických plodín za účelom vlastnej spotreby, predaja, skrmovania hospodárskymi zvieratami, výroby potravín, krmovín a pod. pasenia zvierat a pod.) v období od 1. marca do 1. septembra. Na pôde ležiacej úhorom možno vykonať opatrenia zamerané na vytváranie zelenej pokrývky pôdy na účely biodiverzity vrátane výsevu zmesí osív voľne rastúcich rastlín.

- 1) Kritériom pre plochy trvalých plodín (napr. sad, vinohrad alebo chmeľnica) je udržiavanie plochy spôsobom, ktorý zabezpečí jej obhospodarovanie. Poľnohospodár je povinný udržiavať celú poľnohospodársku plochu, vrátane krajných častí poľnohospodárskej plochy. Obhospodarovaním radov výsadby sa rozumie ošetrovanie radov výsadby vhodnou agrotechnickou operáciou (napr. rezom) v čase vhodnom pre ošetrovanie, ochrana proti chorobám a škodcom v zmysle špecifik technológie pestovania. Obhospodarovaním medziradia (priestoru v radoch medzi výsadbou) sa rozumie ošetrovanie v závislosti od typu medziradia kosením, pasením a/alebo mulčovaním pri medziradi s pokryvom trávneho porastu; mechanicky alebo použitím herbicídov pri medziradi tvorenom ornou pôdou (v radoch medzi stromami).
- 2) Ak ide o trvalý trávny porast, poľnohospodár udržiava poľnohospodársku plochu kosením alebo spásaním a prvú agrotechnickú operáciu vykoná do 31. augusta, ak osobitné

predpisy¹⁾) neustanovujú odlišný spôsob alebo termín údržby. S výnimkou prípadov, ak vzhľadom na nepriaznivé klimatické podmienky nemožno prvú agrotechnickú operáciu vykonať v termínoch podľa prvej vety; túto skutočnosť poľnohospodár oznámi Pôdohospodárskej platobnej agentúre v termíne podľa prvej vety a prvú agrotechnickú operáciu vykoná bezodkladne po tom, čo pominuli dôvody, pre ktoré nemohol vykonať prvú agrotechnickú operáciu v termínoch podľa prvej vety. Poľnohospodár je povinný udržiavať celú poľnohospodársku plochu, vrátane krajných častí poľnohospodárskej plochy. Doplnkovo k udržiavaniu poľnohospodárskej plochy kosením alebo spásaním podľa prvej vety možno vykonať aj mulčovanie.

Mulčovanie predstavuje také udržiavanie poľnohospodárskej plochy, pri ktorom každý pozemok musí byť obhospodarovaný kosením alebo spásaním ako hlavnou agrotechnickou operáciou a vykonáva sa iba ako vedľajšia činnosť po vykonaní alebo pred vykonaním hlavnej agrotechnickej operácie. V prípade pasenia, Túto situáciu je potrebné zdokumentovať musia byť na poľnohospodárskej ploche po ukončení pastevného obdobia odstránené nespasené časti alebo nedopasky, to neplatí, ak ponechanie nespasených častí alebo nedopaskov vyplýva zo schválenej dokumentácie ochrany prírody alebo z rozhodnutia štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny. Poľnohospodár do 14 dní po kosení odstráni pokosenú hmotu. V prípadoch, ak by takáto operácia viedla k zhutneniu alebo rozbahneniu pôdy, môže byť lehota dlhšia o nevyhnutne potrebné obdobie. V prípadoch, ak pokosená hmotu trávneho porastu vplyvom napríklad poveternostných podmienok a doby prítomnosti na ploche, je nevyužiteľná na poľnohospodárske účely, môže žiadateľ túto nevyužiteľnú pokosenú hmotu zmulčovať. Takýto prípad je vhodné zdokumentovať geotagovanými fotografiami pre prípad kontrol.

K § 4

Aktívny poľnohospodár

Splnenie definície aktívneho poľnohospodára predstavuje základnú požiadavku na poskytnutie priamych platieb, ako aj na poskytnutie platby pre oblasti s prírodnými obmedzeniami alebo inými osobitnými obmedzeniami. Kritériá predmetnej definície vychádzajú z ustanovenia čl. 4 ods. 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 z 2. decembra 2021, ktorým sa stanovujú pravidlá podpory strategických plánov, ktoré majú zostaviť členské štáty v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (strategické plány SPP) a ktoré sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 a (EÚ) č. 1307/2013 (ďalej len „nariadenie (EÚ) č. 2021/2115 v platnom znení“), pričom ich konkrétne znenie sa uvádza v kapitole 4.1.4 Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 – 2027.

Kritériá aktívneho poľnohospodára možno rozdeliť do nasledujúcich oblastí:

1. test príjmov,
2. národné registre,
3. rastlinná výroba
4. živočíšna výroba
5. priame platby do 5 000 EUR
6. vzdelávacia a výskumná činnosť

Poľnohospodár nie je povinný spĺňať vyššie uvedené kritériá kumulatívne, t. j. na splnenie definície aktívneho poľnohospodára je postačujúce, ak poľnohospodár plní jedno kritérium. Zároveň

¹⁾ § 18 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 413/2024 Z. z.

§ 29 ods. 2 písm. d) a k) a § 32 ods. 2 písm. b) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 3/2023 Z. z. v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 407/2023 Z. z.

v prípade kritéria testu príjmov je postačujúce spĺňať len jeden zo stanovených testov, resp. minimálnych hodnôt.

1) Test príjmov

Fyzická osoba podľa ods. 2 a právnická osoba podľa ods. 5 písm. b) (ako aj fyzická osoba – podnikateľ) sa považuje za aktívneho poľnohospodára, ak

- a) celková suma priamych platieb za predchádzajúci kalendárny rok, ktorých je prijímateľom (t. j. v prípade žiadosti na rok 2024 je relevantnou suma priamych platieb, ktorá bola schválená na základe jednotnej žiadosti na rok 2023), je najmenej 5 % z celkových príjmov, ktoré získala z nepoľnohospodárskej činnosti v predchádzajúcom kalendárnom roku, do príjmu z nepoľnohospodárskej činnosti v predchádzajúcom kalendárnom roku sa nezapočítava príjem z lesníckej činnosti a príjem súvisiaci s činnosťou na ochranu prírody a krajiny, alebo
- b) jej celkové príjmy z poľnohospodárskej činnosti v predchádzajúcom kalendárnom roku predstavujú najmenej jednu tretinu z jej celkových príjmov získaných v predchádzajúcom kalendárnom roku.

Príjmy z poľnohospodárskej činnosti podľa ods. 4 predstavujú príjem pred zdanením, ktorý fyzická osoba získala zo svojej poľnohospodárskej činnosti a prijatá podpora, pričom sa jedná o príjem získaný v predchádzajúcom kalendárnom roku.

Pod pojmom poľnohospodárska činnosť sa rozumejú všetky činnosti spadajúce do oblastí:

- a) výroby poľnohospodárskych výrobkov okrem produktov rybolovu, ktorá zahŕňa chov zvierat alebo pestovanie plodín vrátane pestovania bavlny a rýchlorašticích drevín a paludikultúry,
- b) udržiavania poľnohospodárskej plochy v stave, v ktorom je vhodná na pastvu alebo pestovanie bez prípravných činností presahujúcich použitie bežných poľnohospodárskych postupov a strojov.

V prípade udržiavania plochy sa dotknuté činnosti rozdeľujú podľa toho, či sa jedná o porast na pôde ležiacej úhorom, plochu s trvalými plodinami alebo trvalý trávny porast. Pri pôde ležiacej úhorom prijímateľ udržiava poľnohospodársku plochu najmä zabránením rozširovaniu náletov drevín a odstraňovaním invázy druhov rastlín a húževnatých burín. Ak ide o plochu s trvalými plodinami, prijímateľ udržiava poľnohospodársku plochu najmä ošetrovaním výsadby a medziradia v súlade s agrotechnickou praxou a výrobným zameraním prijímateľa. V prípade radov výsadby sa udržiavaním rozumie aj ošetrovanie radov výsadby vhodnou agrotechnickou operáciou v čase vhodnom na ošetrovanie a ochrana proti chorobám a škodcom. Ak ide o trvalý trávny porast, prijímateľ udržiava poľnohospodársku plochu kosením alebo spásaním. Doplnkovo k udržiavaniu plochy kosením alebo spásaním možno vykonať aj mulčovanie.

Pod pojmom lesnícka činnosť sa s poukazom na § 2 písm. h), m) a o) zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch rozumie

- hospodárenie v lesoch – odborná činnosť zameraná na pestovanie lesa, ochranu lesa a ostatné činnosti potrebné na zabezpečenie funkcií lesov,
- pestovanie lesov – súbor činností zameraných na semenárstvo, škôlkarstvo, zakladanie, obnovu a výchovu lesa, s cieľom zabezpečiť trvalé plnenie funkcií lesov, a
- ochrana lesa – súbor činností zameraných na udržanie a zvyšovanie odolnosti lesov, ich ekologickej stability a odstraňovanie následkov spôsobených škodlivými činiteľmi.

Pod pojmom činnosť na ochranu prírody a krajiny sa s poukazom na § 2 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. zákona o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov rozumie starostlivosť štátu, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá,

prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o charakteristický vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny vrátane ochrany prírodných procesov, podporou a spoluprácou s vlastníkmi, správcami a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi štátnej správy, obcami, samosprávnymi krajmi, štátnymi odbornými organizáciami, vedeckými inštitúciami a mimovládnyimi organizáciami, ktorých predmetom činnosti je ochrana prírody a krajiny.

Pod pojmom podpora sa rozumejú finančné prostriedky poskytované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu, finančné prostriedky na rozvoj vidieka v rámci integrovaného systému poskytované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, finančné prostriedky na investície založené na veľkosti plochy a podmienené prijatím viacročného záväzku, poskytované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, finančné prostriedky poskytované zo štátneho rozpočtu určené na spolufinancovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie pre podporovanie pôdohospodárstva, rozvoja vidieka a rybného hospodárstva a finančné prostriedky poskytované zo štátneho rozpočtu pre podporovanie poľnohospodárskych činností.

Do príjmov z poľnohospodárskej činnosti možno započítať aj príjem zo spracovania poľnohospodárskych výrobkov poľnohospodára, ak spracované poľnohospodárske výrobky neprechádzajú do vlastníctva spracovateľa (t. j. spracovaný poľnohospodársky výrobok poľnohospodára ostáva vlastníctvom poľnohospodára) a ak výsledkom tohto spracovania je iný poľnohospodársky výrobok (napr. poľnohospodár spracuje hrozno, ktoré dopestoval, na víno). Poľnohospodárske výrobky sú výrobky uvedené v prílohe I Zmluvy o fungovaní Európskej únie, s výnimkou produktov rybolovu, ako aj bavlna a rýchlorastúce dreviny.

V prípade fyzických osôb – nepodnikateľov, ktorí majú príjem z nepoľnohospodárskej činnosti, platobná agentúra určí celkový príjem na základe potvrdenia o podaní daňového priznania, ktoré podľa § 3 ods. 4 nariadenia vlády SR č. 120/2023 Z. z. prijímateľ predloží spolu so žiadosťou. Prijímateľ, ktorý oznámil príslušnému daňovému úradu predĺženie lehoty na podanie daňového priznania, uvedie túto skutočnosť platobnej agentúre pri podaní žiadosti a potvrdenie o podaní daňového priznania predloží bezodkladne po podaní daňového priznania. Ak prijímateľ požiadal svojho zamestnávateľa o ročné zúčtovanie dane, predloží spolu so žiadosťou ročné zúčtovanie preddavkov na daň. Fyzická osoba – nepodnikateľ, ktorá nemá príjem z nepoľnohospodárskej činnosti (napr. poberá len dôchodok) a má príjem z priamych platieb, spĺňa test príjmov podľa § 4 ods. 2 písm. a) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 436/2022 Z. z.

Platobná agentúra určí celkové príjmy v prípade právnických osôb a podvojného účtovníctva z účtovnej závierky z výkazu ziskov a strát, – Výnosy z hospodárskej činnosti spolu súčet. Príjem z poľnohospodárskej činnosti, príjem z lesníckej činnosti, príjem súvisiaci s činnosťou na ochranu prírody a krajiny a príjem z nepoľnohospodárskej činnosti, platobná agentúra určí na základe dokladu, ktorý žiadateľ podľa § 3 ods. 4 nariadenia vlády SR č. 120/2023 Z. z. predloží spolu so žiadosťou (napr. súpis účtovných dokladov preukazujúcich tieto príjmy). Prijímateľ, ktorý oznámil príslušnému daňovému úradu predĺženie lehoty na podanie daňového priznania, resp. má iné zdaňovacie obdobie a bude mať účtovnú závierku uloženú v registri účtovných závierok k dátumu po podaní žiadosti, musí túto skutočnosť preukázať platobnej agentúre pri podaní žiadosti a v okamihu uloženia účtovnej závierky do registra predložiť aj aktualizovaný súpis účtovných dokladov.

Test príjmov v ods. 2 písm. a), t. j. percentuálny pomer priamych platieb k príjmom z nepoľnohospodárskych činností môžu využiť aj osoby, ktoré prvýkrát žiadajú o priame platby,

alebo ktorým nebolo vydané právoplatné rozhodnutie o priamych platbách za predchádzajúci kalendárny rok do podania žiadosti o priame platby v aktuálnom roku. V uvedených prípadoch sa celková suma priamych platieb určí na základe údajov v predloženej žiadosti na príslušný rok, pričom nahlásená výmera a zvieratá, na ktoré možno poskytnúť podporu, sa vynásobí príslušnou sadzbou priamej platby za predchádzajúci kalendárny rok.

Do príjmu z nepoľnohospodárskej činnosti v predchádzajúcom kalendárnom roku sa nezapočítava príjem z lesníckej činnosti a príjem súvisiaci s činnosťou na ochranu prírody a krajiny.

Tabuľka č. 3 Sadzby priamych platieb z roku 2024 na účely prepočtu údajov v žiadosti na rok 2025

Priama platba	Sadzba z roku 2024
Základná podpora príjmu v záujme udržateľnosti	103,80 EUR/ha
Komplementárna redistributívna podpora príjmu do 100,99 ha vrátane od 101,00 ha do 150 ha	79,00 EUR/ha 40,00 EUR/ha
Komplementárna podpora príjmu pre mladých poľnohospodárov	88,15 EUR/ha
Viazaná podpora na pestovanie cukrovej repy	477,80 EUR/ha
Viazaná podpora na pestovanie chmeľu	880,00 EUR/ha
Viazaná podpora na pestovanie vybraných druhov ovocia	554,35 EUR/ha
Viazaná podpora na pestovanie vybraných druhov prácnej zeleniny	455,00 EUR/ha
Viazaná podpora na pestovanie vybraných druhov vysoko prácnej zeleniny	685,00 EUR/ha
Viazaná podpora na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	69,90 EUR/ha
Viazaná podpora príjmu na ovce a kozy	24,15 EUR/ks
Viazaná podpora príjmu na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	270,95 EUR/ks
Podpora na zlepšenie životných podmienok zvierat formou pastevného chovu: - vybranej kategórie zvierat podľa § 22 ods. 5 písm. a) - vybranej kategórie zvierat podľa § 22 ods. 5 písm. b) - vybranej kategórie zvierat podľa § 22 ods. 5 písm. c)	119,24, EUR/DJ 295,90 EUR/DJ, 65,00 EUR/DJ.
Podpora formou celofarmovej ekoschémy: - mimo chráneného územia	60,36 EUR/ha

2) Národné registre

Splnenie definície aktívneho poľnohospodára podmienené údajmi o poľnohospodárskych činnostiach v príslušných zákonom ustanovených registroch, v ktorých sa evidujú osoby v oblasti poľnohospodárstva. V prípade evidencie samostatne hospodáriacich roľníkov je možné údaje o osobách zapísaných v predmetnej evidencii zohľadniť v celom rozsahu.

Nakoľko Obchodný register predstavuje verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú zákonom ustanovené údaje týkajúce sa všetkých podnikateľských subjektov, v značnej miere aj tých, ktorí vykonávajú iné činnosti ako poľnohospodárske, predmetný register nemožno vo všeobecnosti považovať za register poľnohospodárskych subjektov.

Z uvedeného dôvodu na splnenie definície aktívneho poľnohospodára možno uznať len taký výpis z Obchodného registra, podľa ktorého je predmetom podnikania alebo predmetom činnosti poľnohospodára výlučne poľnohospodárska činnosť alebo poľnohospodárska činnosť a ďalšie činnosti súvisiace s poľnohospodárskou činnosťou a prevádzkovaním poľnohospodárskeho podniku.

3) Rastlinná výroba

Kritéria aktívneho poľnohospodára v oblasti rastlinnej výroby splní osoba, ak

- v predchádzajúcom kalendárnom roku prijala viazané priame platby na plochu, a to na výmeru najmenej 10 % z celkovej výmery poľnohospodárskej plochy podniku, alebo
- hodnota jej vlastnej produkcie rastlinnej výroby za predchádzajúci kalendárny rok je najmenej vo výške priamych platieb, ktorých je za predchádzajúci kalendárny rok prijímateľom. Hodnota vlastnej produkcie rastlinnej výroby sa určí na základe dokladu, ktorý žiadateľ podľa § 3 ods. 4 nariadenia vlády SR č. 120/2023 Z. z predloží spolu so žiadosťou (napr. súpis účtovných dokladov preukazujúcich výnosy vlastnej produkcie rastlinnej výroby).

4) Živočíšna výroba

Kritéria aktívneho poľnohospodára v oblasti živočíšnej výroby splní osoba, ak

- v predchádzajúcom kalendárnom roku od 1. júna do 30. septembra dosiahla priemerné zaťaženie 0,25 dobytčej jednotky na hektár poľnohospodárskej plochy podniku, alebo
- za predchádzajúci kalendárny rok je prijímateľom iba viazaných priamych platieb na živočíšnu výrobu.

5) Priame platby do 5 000 EUR

Za aktívneho poľnohospodára sa považuje aj osoba, ak celková suma priamych platieb za predchádzajúci kalendárny rok, ktorých je prijímateľom (t. j. v prípade žiadosti na rok 2024 je relevantnou suma priamych platieb, ktorá bola schválená na základe jednotnej žiadosti na rok 2023), nepresiahla sumu 5 000 eur.

Uvedená suma bola určená na základe čl. 4 ods. 5 nariadenia (EÚ) č. 2021/2115 s cieľom zníženia administratívnej záťaže a nevylúčenia z podpory malých poľnohospodárov, ktorí prispievajú k životaschopnosti vidieckych oblastí a ktorí nemusia viesť účtovníctvo.

Predmetné kritérium môžu využiť aj osoby, ktoré prvýkrát žiadajú o priame platby, alebo ktorým nebolo vydané právoplatné rozhodnutie za predchádzajúci kalendárny rok do okamihu podania žiadosti o priame platby v roku podania žiadosti o podporu, a to obdobným spôsobom, ako pri vyššie uvedenom teste príjmov podľa ods. 2 písm. a).

6) **Vzdelávacia a výskumná činnosť**

Za aktívneho poľnohospodára sa považuje aj právnická osoba uskutočňujúca výskum a vývoj v pôdohospodárskych vedách, lesníckych vedách a veterinárskych vedách podľa § 6 ods. 3 písm. d) zákona o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (napr. vysoké školy, šľachtiteľské ústavy) a stredná odborná škola s poľnohospodárskym zameraním alebo vysoká škola s poľnohospodárskym zameraním.

Stredná odborná škola spĺňa požiadavku poľnohospodárskeho zamerania, ak poskytuje vzdelanie v učebnom odbore Potravinárstvo alebo v učebnom odbore Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

Vysoká škola spĺňa požiadavku poľnohospodárskeho zamerania, ak poskytuje vzdelanie v skupine študijných odborov Pôdohospodárske vedy, lesnícke vedy a veterinárske vedy.

K § 5

Kondicionalita – Dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (DPEP)

1. Poľnohospodár, ktorý žiada o priame platby je povinný plniť pravidlá kondicionality, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. a prílohy III nariadenia (EÚ) 2021/2115 v platnom znení. Poľnohospodár je povinný pravidlá kondicionality dodržiavať od 1. januára do 31. decembra príslušného roku podania žiadosti, t. j. celoročne. Poľnohospodár musí dodržiavať podmienky kondicionality, aj keď si nepodal jednotnú žiadosť na plochu v zmysle NV SR č. 436/2022 Z. z., ale podal si žiadosť na niektoré z neprojektových opatrení v zmysle NV SR č. 3/2023 Z. z. AKZ (chov a udržanie ohrozených plemien hospodárskych zvierat) alebo ZPZP (dobré životné podmienky zvierat).
2. Poľnohospodár s celkovou výmerou poľnohospodárskej plochy najviac 10 ha nahlásenej podľa osobitného predpisu (Čl. 69 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2116) nepodlieha kontrole a zníženiu podpory podľa osobitného predpisu (§ 25 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 120/2023 Z. z.).

K § 6

Sociálna kondicionalita

Sociálna kondicionalita predstavuje súbor povinností v zmysle prílohy IV nariadenia EÚ 2021/2115, článkov smerníc v rámci oblastí zamestnanosť a zdravie a bezpečnosť. Predmetné smernice boli transponované do národnej legislatívy, konkrétne do zákona č. 311/2001 Z. z. - Zákonník práce v zn. n. p., zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v zn. n. p. a nariadenia vlády SR č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov.

Podmienky sociálnej kondicionality obsahujú dve oblasti

Zamestnanosť

Zdravie a bezpečnosť

Kontrolu dodržiavania podmienok oblasti zamestnanosti a oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci bude vykonávať - Národný inšpektorát práce NIP prostredníctvom svojich krajských inšpektorátov práce (IP). IP vykonáva výber kontrolnej vzorky – výhradne z portfólia IP. V prípade, že pri výkone kontrol zistí porušenie legislatívy u poľnohospodárskeho subjektu, začne v danom prípade správne konanie, ktorého výsledkom musí byť právoplatné rozhodnutie.

NIP každoročne k 1. októbru roku podávania jednotnej žiadosti vyhotoví zoznam poľnohospodárskych subjektov, ktorí sú poberatelia priamych podpôr, a ktorým bolo vydané

právoplatné rozhodnutie o zistených porušeních sociálnej kondicionality. Tieto výsledky budú zaznamenané v príslušných systémoch na vyhodnotenie porušenia sociálnej kondicionality a zohľadnené pri stanovení výšky a vyplácaní priamych podpôr. V prípade, že u vybraného poľnohospodárskeho subjektu do 1. októbra roku podávania jednotnej žiadosti nebolo vydané právoplatné rozhodnutie zo strany IP, takýto subjekt nebude mať pozastavené vyplatenie priamych podpôr za daný rok. Daný prijímateľ bude zaradený do predmetného zoznamu a bude mu krátená výška priamych podpôr v roku, kedy bude mať vydané právoplatné rozhodnutie od IP.

NIP každé zistené porušenie ohodnotí z pohľadu rozsahu, závažnosti a trvania. Dodržiavanie podmienok tzv. sociálnej kondicionality je potrebné kontrolovať od 1.1.2025. V zmysle Strategického plánu SPP poľnohospodári budú podliehať administratívnym sankciám najneskôr od 1.1.2025. Zoznam povinností v rámci sociálnej kondicionality je obsahom prílohy usmernenia.

K prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z.

Zoznam druhov rýchlorastúcich drevín a ich krížencov s uvedením maximálneho cyklu zberu

V prílohe sú definované druhy rýchlorastúcich drevín, pri ktorých pestovaní je daná orná pôda oprávnená na poskytnutie priamych platieb.

K prílohe č. 2 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z.

Kondicionalita –Dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky DPEP

K DPEP 1

Udržiavanie trvalého trávneho porastu na základe pomeru trvalého trávneho porastu k poľnohospodárskej ploche na vnútroštátnej úrovni v porovnaní s referenčným rokom 2018. Maximálne zníženie o 5 % v porovnaní s referenčným rokom

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár ak rozorie plochu TTP, ktorú užíva nemusí to okamžite znamenať porušenie podmienky DPEP 1. Platobná agentúra každoročne porovná celkovú výmeru TTP k celkovej výmere poľnohospodárskej plochy na úrovni celej Slovenskej republiky.

Ak platobná agentúra zistí, že pomer plôch, ktoré boli poľnohospodármi nahlásené ako TTP v roku 2018 sa vo vzťahu k celkovej nahlásenej ploche znížil o viac ako 5 %, bezodkladne informuje poľnohospodárov o zákaze ďalšej premeny TTP a poľnohospodárom žiadajúcim o priame platby uloží rozhodnutím povinnosť zmeniť využitie pôdy späť na TTP. Dodržiavanie podmienky sa sleduje na úrovni Slovenskej republiky. Platobná agentúra v súvislosti s referenčným pomerom (teda ak sa pomer plôch, ktoré boli poľnohospodármi nahlásené ako TTP voči celkovej nahlásenej ploche znížil o viac ako 5 %) vyzýva na premenu tých poľnohospodárov, ktorí majú k dispozícii plochu, ktorá bola zmenená z plochy TTP na iný druh poľnohospodárskej plochy. Povinnosť opätovnej premeny sa môže vzťahovať na plochy premenené v období posledných 3 rokov. V takom prípade platobná agentúra do 31. decembra príslušného kalendárneho roka vyzve poľnohospodára, aby do podania žiadosti o priamu platbu pre nasledujúci kalendárny rok zmenil druh poľnohospodárskej plochy na TTP. Platobná agentúra uloží poľnohospodárovi, ktorý má k dispozícii plochu premenenú z plochy s TTP na iné využitie, povinnosť opätovne premeniť určitý percentuálny podiel uvedenej premenenej plochy na plochy s TTP alebo vyčleniť inú plochu s TTP zodpovedajúcu príslušnému percentuálnemu podielu.

K DPEP 2

Ochrana mokradí a rašelinísk

Dodržiavať zákaz poškodzovania a znižovania plochy mokradí alebo rašelinísk zasypaním, odvodňovaním, vypaľovaním vegetácie, ťažbou trstia, rašeliny, bahna alebo iného riečneho materiálu,

rekultiváciou alebo úpravou mokradí alebo rašelinísk, navázaním anorganického alebo organického materiálu do mokradí alebo rašelinísk, spevňovaním mokradí alebo rašelinísk, výrubom stromov alebo odstraňovaním druhov viazaných na mokrade alebo rašeliniská bez súhlasu podľa osobitného predpisu. (543/2002 Z. z.)

Na rašeliniskách nachádzajúcich sa na ornej pôde možno vykonávať orbu alebo iné obrábanie pôdy najviac do hĺbky 20 cm.

Dodržiavať zákaz rozorávania plôch trvalých trávnych porastov, na ktorých sa nachádzajú mokrade alebo rašeliniská a zákaz premeny tejto plochy na ornú pôdu. Možno vykonať iba nevyhnutnú obnovu plôch rašelinísk spôsobom plytkého obrábania pôdy bez obracania pôdy. Na plochách trvalých trávnych porastov, na ktorých sa nachádzajú mokrade alebo rašeliniská, dodržiavať zákaz používania priemyselných hnojív a prípravkov na ochranu rastlín. "Zoznam druhov mokradí a rašelinísk, popis mokradí a rašelinísk, prislúchajúca identifikovateľná vegetácia a spôsob ochrany a manažment hospodárenia popri nich je obsahom prílohy usmernenia (DPEP 2).

Fotografická príloha ku typom/skupinám mokradí pre DPEP2 Ochrana mokradí a rašelinísk

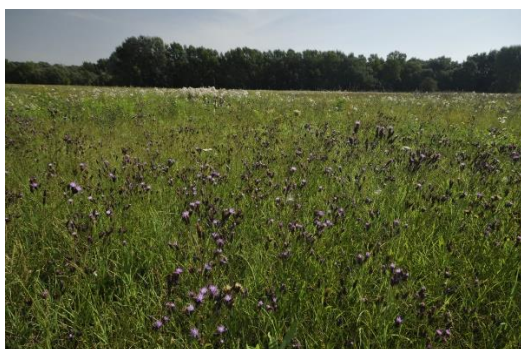
Skupina č. 1 Rašelinné lesy

Skupina č. 2 Slaniská

Skupina č. 3 Vlhké lúky, ostricové a trstové porasty

Skupina č. 4 Slatiny a rašeliniská

Skupina č. 5 Pobrežné a vodné mokrade a lužné lesy

K DPEP 3

Zákaz vypaľovania strnísk na ornej pôde, ak nie je dôvodom zabezpečenie zdravia rastlín

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie vypaľovať strniská a ani pozberové zvyšky rastlín po zbere pestovaných plodín. V prípade, ak sa na plochách ornej pôdy užívaných poľnohospodárom zistí pálenie strniska (napr. strnisko, slama, alebo pozberové zvyšky na poľnohospodárskej pôde), bude sa to vyhodnocovať ako porušenie DPEP 3. Podmienka sa bude považovať za neporušenú iba v prípade ak takéto vypaľovanie bolo nariadené príslušným kontrolným orgánom (ďalej len „ÚKSÚP“), alebo ak poľnohospodár preukáže, že vypaľovanie nespôsobil sám, to znamená, že túto udalosť nahlási polícii a orgánu štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi (príslušné okresné riaditeľstvo) a kópiu doručí platobnej agentúre.

K DPEP4

Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov

Dodržiavať zákaz používania pesticídov a hnojív na poľnohospodárskej ploche v nárazníkových zónach pozdĺž útvarov vodných tokov vo vzdialenosti do troch metrov od brehovej čiary alebo zátopovej čiary. Uvedená vzdialenosť sa nevzťahuje na poľnohospodárske plochy pozdĺž útvarov vodných tokov vo vymedzených oblastiach podľa osobitného predpisu (§ 2 písm. u) zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení zákona č. 242/2022 Z. z.).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Pre dodržanie tejto podmienky poľnohospodár nesmie na dieloch pôdnych blokov, ktoré sú zaevidované v systéme LPIS, pozdĺž útvarov povrchových vôd ako sú potoky, rieky, jazerá, bagroviská a pod., používať pesticídy a priemyselné a organické hnojivá v šírke do 3 m od brehovej čiary týchto útvarov povrchových vôd. Toto opatrenie je za účelom ochrany povrchových vôd pred znečistením organickými a priemyselnými hnojivami a pesticídmi. Na týchto dieloch pôdnych blokov môže poľnohospodár pestovať plodiny podľa svojho výrobného zamerania s tým rozdielom, že v tomto ochrannom páse nesmie používať priemyselné a ani organické hnojivá a pesticídy. Poľnohospodár, ktorých poľnohospodárska plocha sa nachádza v tzv. zraniteľných oblastiach a susedí s vodnými útvarmi (z. 136/2000 Z. z. o hnojivách)

- a) nesmie používať hnojivé látky na poľnohospodárskej pôde so sklonom nižším ako 7° v zóne, ktorá od brehovej čiary vodného toku alebo zátopovej čiary vodnej nádrže meria
  1. 10 m na plochách v nízkom stupni obmedzenia a strednom stupni obmedzenia,
  2. 20 m na plochách vo vysokom stupni obmedzenia,
- b) je povinný na ornej pôde so sklonom vyšším ako 7° aplikovať hnojivé látky vo vzdialenosti väčšej ako 25 m od vodného zdroja; ak sa na týchto plochách pestujú širokoriadkové plodiny, najmä cukrová repa, zemiaky alebo kukurica, je povinný dodržať tieto protierózne agrotechnické opatrenia:
  1. rozdeliť ornú pôdu zvažujúcu sa k vodnému toku priečne osiatymi pásmi a vytvoriť na nej protierózne medze s porastom alebo iné opatrenia s rovnakým účinkom,
  2. založiť medzi vodným zdrojom a hnojenou plochou ornej pôdy vegetačný pás široký najmenej 20 m s vysiatou plodinou s vyššou protieróznou účinnosťou,
  3. aplikovať hnojivé látky vo vzdialenosti od vodného zdroja väčšej ako 50 m, alebo
  4. pokryť mimo vegetačného obdobia pozemok vegetačným pokryvom,
- c) nesmie aplikovať dusíkaté hnojivé látky v zóne 10 m od hranice ochranného pásma prvého stupňa vodného zdroja vo všetkých stupňoch obmedzenia.“

„Voľné pasenie hospodárskych zvierat v nárazníkovej zóne sa nepovažuje za porušenie podmienky, okrem prípadu košarovania zvierat, t. j. systematicky prekladaných ohrád za účelom hnojenia pôdy

trusom hospodárskych zvierat, zatváraných do košiarov prevažne na noc. Vytvorenie košiara v nárazníkovej zóne je považované za porušenie podmienky.“

K DPEP 5

Riadenie obrábania pôdy, zníženie rizika degradácie a erózie pôdy vrátane zohľadnenia sklonu svahov

Charakteristika obrábania ornej pôdy podľa stupňa ohrozenosti vodnou a veternou eróziou (silne ohrozená plocha a mierne ohrozená plocha) a veternou eróziou je uvedená v GSAA podľa jednotlivých kategórii. Tieto podmienky sa nevzťahujú na poľnohospodársku plochu, na ktorej sa vykonáva opatrenie reštrukturalizácia vinohradu alebo konverzia vinohradu.

K DPEP 5

1a) Zabezpečiť, aby sa na silne ohrozených plochách vodnou eróziou nepestovali plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár na ornej pôde silne ohrozenej vodnou eróziou nesmie pestovať plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou. Za dodržanie podmienky sa bude považovať aj skutočnosť, ak porušenie podmienky bude zistené do 20 % výmery súvislej plochy užíwanej jedným poľnohospodárom, maximálne do výmery 2 ha samostatnej plochy, kde bolo zistené porušenie. Predmetom podmienky je teda sledovať, či poľnohospodár v záujme dodržať podmienku, predvídavo vykonával a vykonáva protierózne agrotechnické opatrenia na ornej pôde, ktorými predchádza vzniku a opakovaniu tvorby vodnej erózie v závislosti od pôdneho stanovišťa. Plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou sú uvedené v tab. č. 4.

Tabuľka č. 4 Plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou podľa číselníka plodín

Kód plodiny	Názov plodiny
109	Kukurica
110	Kukurica cukrová
111	Kukurica na siláž
115	Kukurica na zeleno
117	Kukurica pukancová
119	Kukurica na osivo
112	Pohánka
114	Cirok
202	Slnečnica ročná
616	Repa cukrová
617	Repa krmna
715	Repa obyčajná cviklová (cvikla)
808	Repa obyčajná (mangold)
708	Kapusta hlávková
709	Karfiol
809	Brokolica
744	Kaleráb skorý
745	Kaleráb neskorý
611	Kel hlávkový

730	Kel rúžičkový
531	Kapusta čínska
827	Zemiaky sadbové
828	Zemiaky skoré
829	Zemiaky neskoré

Pestovanie plodín v tab. č. 3 s **podsevom, použitie krížovej sejby tej istej plodiny, alebo pestované technológiou no – till, strip - till, alebo mulch till** sa bude posudzovať za plodiny s vyššou protieróznou schopnosťou a bude ich možno pestovať na silne erózne ohrozených plochách s použitím ďalších pôdoochranných opatrení uvedených v tab. č. 5. **Pestovanie viacročných bylenných (rastlinných) krmovín (660 – ďatelina lúčna, 661 – ďatelina hybridná, 662 – ďatelina plazivá, 663 – ďatelina purpurová, 773 – ďatelina perzská, 777 – ďatelina alexandrijská, 602 – lucerna siata, 656 – trávy a iné rastlinné krmivá, 666 – vičeneč vikolistý) a hustosiatych obilnín je možné pestovať na všetkých plochách bez dodatočných agrotechnických protieróznych opatrení.** Ako podsev je možné použiť plodiny podľa výberu poľnohospodára. **Cirok, pohánka a kukurica na siláž vysievaná do riadkov širokých do 20 cm sa považuje za plodinu s vyššou protieróznou schopnosťou. Takto pestovaný cirok, pohánku, alebo kukuricu je potrebné deklarovať ako cirok, pohánku, alebo kukuricu s podsevom.**

K DPEP 5

1b) Zabezpečiť aby sa na silne ohrozených plochách vodnou eróziou plodiny s vyššou protieróznou schopnosťou pestovali len s uplatňovaním protieróznych agrotechnických opatrení.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár na ornej pôde silne ohrozenej vodnou eróziou môže pestovať plodiny s vyššou protieróznou schopnosťou iba s aplikovaním protieróznych agrotechnických opatrení. Plodiny s vyššou protieróznou schopnosťou sú tie, ktoré sa nenachádzajú v tab. č. 4. Protierózne opatrenia sú uvedené v tab. č. 5.

Za dodržanie podmienky sa bude považovať aj skutočnosť, ak porušenie podmienky bude zistené do 20 % výmery súvislej plochy užíwanej jedným poľnohospodárom, maximálne do výmery 2 ha samostatnej plochy, kde bolo zistené porušenie.

Predmetom podmienky je teda sledovať, či poľnohospodár v záujme dodržať podmienku, predvídavo vykonával a vykonáva protierózne agrotechnické opatrenia na ornej pôde, ktorými predchádza vzniku a opakovaniu tvorby vodnej erózie v závislosti od pôdneho stanovišťa.

Pestovanie viacročných bylenných (rastlinných) krmovín (660 – ďatelina lúčna, 661 – ďatelina hybridná, 662 – ďatelina plazivá, 663 – ďatelina purpurová, 773 – ďatelina perzská, 777 – ďatelina alexandrijská, 602 – lucerna siata, 656 – trávy a iné rastlinné krmivá, 666 – vičeneč vikolistý) a hustosiatych obilnín je možné pestovať na všetkých plochách bez agrotechnických protieróznych opatrení.

K DPEP 5

2) Zabezpečiť, aby sa na mierne ohrozených plochách vodnou eróziou pestovali plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou len s uplatňovaním protieróznych agrotechnických opatrení.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár na ornej pôde mierne ohrozenej vodnou eróziou môže pestovať plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou podľa tab. č. 4 len s uplatňovaním protieróznych agrotechnických opatrení podľa tab. č. 5.

Za dodržanie podmienky sa bude považovať aj skutočnosť, ak porušenie podmienky bude zistené do 20 % výmery súvislej plochy užíwanej jedným poľnohospodárom, maximálne do výmery 2 ha samostatnej plochy, kde bolo zistené porušenie.

Predmetom podmienky je teda sledovať, či poľnohospodár v záujme dodržať podmienku, predvídavo vykonával a vykonáva protierózne agrotechnické opatrenia na ornej pôde, ktorými predchádza vzniku a opakovaniu tvorby vodnej erózie v závislosti od pôdneho stanovišta.

Tabuľka č. 5 Odporúčané pôdoochranné opatrenia a postupy z ktorých aspoň jedno musí byť realizované na mierne alebo silne vodnou eróziou ohrozených plochách

Prozierózne pôdoochranné opatrenia a postupy	Charakteristika
<i>Vrstevnicová agrotechnika</i>	všetky agrotechnické zásahy sa vykonávajú v smere vrstevníc, kombinácia vrstevnicovej orby s vrstevnicovou sejbou alebo minimálne spracovanie pôdy.
<i>Bezorbová agrotechnika (technológia no-till,)</i>	využíva ochranný účinok pozberových zvyškov alebo strniska, pôda sa pred sejbou neobrába pričom sa sejba realizuje do brázdičky v nespracovanej pôde prostredníctvom špeciálnej sejačky.
<i>Bezorbová agrotechnika (technológia strip-till)</i>	využíva ochranný účinok pozberových zvyškov alebo strniska, pôda sa pred sejbou obrába v úzkych pásoch do ktorých sa realizuje sejba plodín.
<i>Mulčovanie (technológia mulch-till)</i>	pôda sa pred sejbou spracuje tzv. podrezaním strniska, avšak podrezané strnisko, alebo pozberové zvyšky zostávajú na povrchu pôdy, do tejto kategórie môžeme zahrnúť aj využívanie tzv. mulčovacích rastlín (napr. horčica, facélia), ktoré na jeseň vysievame do spracovanej pôdy ako medziplodiny, aby do príchodu zimy vytvorili zapojený porast, ktorý chráni pôdu, počas zimy rastliny vymrznú, čím na jar sa na pôde vytvorí súvislý mulč, do ktorého sa priamo sejú jariny, alebo sa vykoná príprava pôdy a následne sejba
<i>Použitie radličkových kypričov</i>	použitie radličkových kypričov pri obrábaní pôdy s vynechaním orby.
<i>Podrývanie pôdy</i>	Podrývanie pôdy so zachovaním rastlinných zvyškov na povrchu pôdy
<i>Využívanie pôdoochranného účinku medziplodín, ponechaného strniska, vzídeným rastlinným krytom alebo zvyškami plodín na povrchu</i>	ochrana pôdy pred eróziou medzi dvoma hlavnými plodinami, už pri 20 % - nej pokrývosti pôdy sa znižuje pôdna erózia takmer na polovicu v porovnaní s pôdou bez rastlinného krytu. Doba na založenie následnej plodiny, by mala byť do 2 týždňov od odstránenia rastlinného krytu.
<i>Striedanie plodín s ochranným účinkom</i>	pestovať ozimné plodiny, alebo plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou s podsevom krycej plodiny, prípadne siate v užších riadkoch do 20 cm
<i>Pásové pestovanie plodín</i>	využitie protierózneho účinku po vrstevnici orientovaných vkladných pásov plodín s vyššou protieróznou účinnosťou medzi pásy plodín s nižšou protieróznou účinnosťou.

Použitie prerušovacích pásov	Pás inej než erózne senzitívnej plodiny s minimálnou šírkou 12 m založený na mierne a silno erózne ohrozených plochách (alebo na súvislých plochách plodín zasahujúcich na mierne erózne ohrozené plochy) tak aby maximálna neprerušená dĺžka odtokovej línie bola na diele pôdneho bloku maximálne 250 m. Prerušovací pás je založený tak, aby pretínal všetky odtokové línie povrchových vôd.
Použitie zasakovacích pásov	Pás inej než erózne senzitívnej plodiny s minimálnou šírkou 12 m, ktorý bude založený na spodnej hranici pôdneho bloku, alebo na spodnej hranici súvislej plochy plodiny zasahujúcich na mierne erózne ohrozené plochy. Prerušovací pás je založený tak, aby pretínal všetky odtokové línie povrchových vôd. Použitie zasakovacích pásov je možné iba s kombináciou s prerušovacími pásmi.
Ochrana proti erózii vo vinohradoch	pokryť pôdu zatrávnením alebo mulčovaním trávou minimálne v každej druhej uličke vinohradu v období od 1. novembra do 30. apríla alebo hospodáriť na terasách
Ochrana proti erózii v sadoch	pokryť pôdu zatrávnením alebo mulčovaním trávou minimálne v každej druhej uličke vinohradu v období od 1. augusta do 31. mája alebo hospodáriť na terasách

Pestovanie viacročných bylinných (rastlinných) krmovín (660 – ďatelina lúčna, 661 – ďatelina hybridná, 662 – ďatelina plazivá, 663 – ďatelina purpurová, 773 – ďatelina perzská, 777 – ďatelina alexandrijská, 602 – lucerna siata, 656 – trávy a iné rastlinné krmivá, 666 – vičeneč vikolistý) a hustosiatych obilnín je možné pestovať na všetkých plochách bez agrotechnických protieróznych opatrení.

K DPEP 5

3) Zabezpečiť, aby sa na ohrozených plochách veternou eróziou uplatňovali opatrenia na zabránenie, alebo minimalizáciu pôsobenia veternej erózie.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár na ornej pôde ohrozenej veternou eróziou je povinný z pohľadu zdefinovania vhodného pôdoochranného manažmentu obrábania pôdy zrealizovať výber a implementáciu minimálne jedného z odporúčaných pôdoochranných opatrení uvedených v tab. č. 6.

Za dodržanie podmienky sa bude považovať aj skutočnosť, ak porušenie podmienky bude zistené do 20 % výmery súvislej plochy užívanej jedným poľnohospodárom, maximálne do výmery 2 ha samostatnej plochy, kde bolo zistené porušenie. Predmetom podmienky je teda sledovať, či poľnohospodár v záujme dodržať podmienku, predvídavo vykonával a vykonáva protierózne agrotechnické opatrenia na ornej pôde, ktorými predchádza vzniku a opakovaniu tvorby veternej erózie v závislosti od pôdneho stanovišťa.

Tabuľka č. 6 Odporúčané pôdoochranné opatrenia a postupy, z ktorých aspoň jedno musí byť realizované na veternej eróziou ohrozených plochách

Prozierózne pôdoochranné opatrenia a postupy	Charakteristika
Pôdoochranná agrotechnika	je jedným z najčastejšie sa používajúcim protieróznym opatrením na ochranu ornej pôdy pred veternej eróziou. Používa sa špeciálna agrotechnika ktorá je zameraná na spracovanie pôdy bez obracania jej povrchovej vrstvy a ponechaním strniska a pozberových zvyškov na čo najväčšej časti jej povrchu. Jedná sa o techniku minimálneho spracovania pôdy
Mulčovanie pôdy a ponechanie strniska	ak sa na povrchu pôdy zanechá dostatočné množstvo rastlinných pozberových zvyškov, alebo keď sa nezaorie strnisko tak sa dosiahne významné spomalenie procesov veternej erózie.
Použitie radličkových kypričov	použitie radličkových kypričov pri obrábaní pôdy s vynechaním orby.
Podrývanie pôdy	Podrývanie pôdy so zachovaním rastlinných zvyškov na povrchu pôdy
Úprava štruktúry pôdy	je z pohľadu zvýšenia eróznej odolnosti voči veternej erózii zameraná na zvýšenie podielu erózne odolných pôdných agregátov (väčších ako 0,8 mm) čo je možné dosiahnuť zvýšeným prísunom organických látok do pôdy: zaorávanie rastlinných zvyškov, zeleným hnojením, pravidelným hnojením zvýšenými dávkami organických hnojív, pestovanie plodín s bohatou koreňovou sústavou (ďatelinoviny, trávy)
Pásové pestovanie plodín	cieľom pásového pestovania plodín je zabráneniu vytváraniu veľkoplošných honov, ktoré zvyšujú intenzitu veternej erózie. Princípom je striedanie ochranných pásov plodín s vyššou protieróznou schopnosťou s pásmi plodín, s nižšou protieróznou schopnosťou. Je vhodné umiestňovať pásy kolmo na smer prevládajúcich vetrov.
Ochranné lesné pásy (vetrolamy)	vetrolamy sa navrhujú ako trvalé protierózne opatrenie, ktorého hlavné princípy sú: tvoriť uzatvorenú, vzájomne spojenú sústavu hlavných (dlhších) a vedľajších (kratších) pásov stromov alebo kríkov na celej ploche záujmového územia, hlavné vetrolamy (dlhšie pásy) sa orientujú kolmo na smer prevládajúcich vetrov.

Pestovanie viacročných bylenných (rastlinných) krmovín (660 – ďatelina lúčna, 661 – ďatelina hybridná, 662 – ďatelina plazivá, 663 – ďatelina purpurová, 773 – ďatelina perzská, 777 – ďatelina alexandrijská, 602 – lucerna siata, 656 – trávy a iné rastlinné krmivá, 666 – vičeneč vikolistý) a hustosiatych obilnín patrí medzi opatrenia na zmiernenie pôsobenia veternej erózie. Pestovanie ciroku, pohánky a kukurice na siláž do medzi riadkovej vzdialenosti do 20 cm je jedno z protieróznym opatrením proti veternej erózii. Pestovanie viacročných bylenných (rastlinných) krmovín je možné pestovať na všetkých plochách bez agrotechnických protieróznym opatrení.

K DPEP 6

Minimálne pokrytie pôdy, aby nebola pôda počas najcitlivejších období ponechaná bez porastu

Tieto podmienky sa nevzťahujú na poľnohospodársku plochu, na ktorej sa vykonáva opatrenie reštrukturalizácia vinohradu alebo konverzia vinohradu.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár na poľnohospodárskej ploche orná pôda a plocha s trvalými plodinami v období od 1. júna do 15. októbra musí zabezpečiť najmenej 80 % vegetačné pokrytie ornej pôdy a najmenej 50 % vegetačné pokrytie medziradia a manipulačných plôch na ploche s trvalými plodinami. Toto obdobie sa nepoužije v prípade, ak poľnohospodár zabezpečí osiatie následnej plodiny do štyroch týždňov od odstránenia vegetačného pokrytia.

Spôsoby vegetačného pokrytia na poľnohospodárskej ploche v období od 1. júna do 15. októbra:

- založenie porastu ozimných plodín,
- ponechanie strniska po zbere plodiny,
- úprava pôdy podmietkou strniska a jeho ponechaním bez orby, ak na poľnohospodárskej ploche nezostane nepokrytá pôda,
- podrývanie pôdy so zachovaním rastlinných zvyškov na povrchu pôdy,
- osiatie medziplodiny po zbere hlavnej plodiny,
- využitie pestovaných plodín,
- ponechanie pôdy úhorom s porastom.

Pokrytá pôda v tomto prípade znamená, že je potrebné uskutočniť takú podmietku, pri ktorej na ploche bude vidno časti strniska (zopár stebielok, zopár rastlín, nie je určené percento), prípadne pozberové zvyšky rastlín, prípadne rastliny.

Príklad podmietky aby nezostala pôda nepokrytá

Obrázok č. 1 Príklad podmietky kedy nezostane pôda nepokrytá

Poľnohospodár na poľnohospodárskej ploche orná pôda so sklonom nad 12° v období od 1. novembra do 1. marca musí zabezpečiť 100 % -né vegetačné pokrytie; toto obdobie sa nepoužije v prípade zabezpečenia osiatia následnej plodiny do štyroch týždňov od odstránenia vegetačného pokrytia.

Na zabezpečenie minimálneho vegetačného pokrytia na poľnohospodárskej ploche orná pôda v období od 1. novembra do 1. marca so sklonom nad 12° je potrebné vykonať najmenej jedno z pôdochranných opatrení:

- využitie pestovaných plodín, ozimných plodín alebo viacročných krmovín;
- medziplodínové systémy využívajú pôdochranný účinok ozimných medziplodín, strniskových medziplodín a jednoročných podsevov v porastoch širokoriadkových plodín, pričom niektoré strniskové medziplodiny a podsevové kultúry sú zaraďované aj do skupiny medziplodín na zelené hnojenie alebo mulčovacích medziplodín,
- využitie zvyškov poľnohospodárskych plodín ponechaných na ploche až do založenia porastu jarnej plodiny (pozberové zvyšky),
- využitie strniska po zbere plodiny alebo podmietnutého strniska ak na poľnohospodárskej ploche nezostane nepokrytá pôda,
- podrývanie pôdy so zachovaním rastlinných zvyškov na povrchu pôdy,
- rastlinný mulč,
- využitie pôdy ležiacej úhorom, ktorá musí byť pokrytá strniskom alebo zeleným porastom (zelený úhor).

Podmienka 80 % sa počíta v letnom citlivom období z celej výmery ornej pôdy poľnohospodára.

Vysvetlenie niektorých pojmov:

- a) **Ozimné plodiny:** plodiny založené v letnom a jesennom období, ktoré sa zberajú v nasledujúci rok, patria sem najmä obilniny a olejniny, alebo strukoviny.
- b) **Viacročné krmoviny:** plodiny využívané na kŕmenie zvierat, pestujú sa na pozemku viac rokov, nasledovne: ďatelina, lucerna, ďatelinotrávne miešanky, lucerno-trávne miešanky, trávny, ďatelina červená dvojkosná, zatrávená orná pôda.
- c) **Medziplodiny:** plodiny pestované medzi dvoma hlavnými plodinami, využívajú sa predovšetkým na kŕmenie hospodárskych zvierat, z pohľadu ochrany kvality pôdy (a teda aj DPEP) je využitie medziplodín na zelené hnojenie a zabezpečenie pokryvu v období medzi dvoma hlavnými plodinami, kedy by v prípade nevyužitia medziplodín, v krátkom období, počas ktorého sa hlavná plodina nedopestuje, bola nepokrytá a vystavená riziku pôsobenia erózie. Ako medziplodiny sa teoreticky môžu pestovať všetky plodiny pestované na OP, preto tieto druhy nie sú v tomto postupe vymedzené. Ako medziplodiny sa veľakrát využívajú aj plodiny bežne využívané ako hlavné plodiny, napr. raž, alebo kapusta repková pravá. Medziplodinou je rastlinná kultúra založená po zbere hlavnej plodiny deklarovanej v jednotnej žiadosti na aktuálny rok, a pozbieraná prípadne zapracovaná do pôdy ako zelené hnojenie pred založením porastu hlavnej plodiny budúceho roka; (to znamená aj na jeseň), kde v každom prípade sa musí ponechať agronomicky odôvodnený čas na pôdne práce aj po odstránení prvej hlavnej plodiny, ako aj pred sejbou druhej hlavnej plodiny.
- d) **Strniská:** pokosené porasty po zbere plodín.

K DPEP 7

Na poľnohospodárskej ploche orná pôda, okrem plôch viacročných plodín, tráv a iných bylenných krmovín a pôdy ležiacej úhorom, dodržiavať jednu z uvedených povinností

- a) striedania tej istej plodiny na tej istej ploche počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov; v prípade zaradenia medziplodiny v období najneskôr od 1. novembra do výsevu jarnej plodiny v nasledujúcom roku alebo do výsevu následnej plodiny, možno pestovať tú istú plodinu na tej istej poľnohospodárskej ploche aj druhý rok a v prípade plodín jesenného zberu možno výsev vykonať aj po zbere týchto plodín po 1. novembri, ak vzhľadom na nepriaznivé klimatické podmienky nemožno vykonať výsev v určenom termíne, poľnohospodár vykoná výsev bezodkladne potom, čo pominuli nepriaznivé klimatické podmienky a povinnosť striedania tej istej plodiny na tej istej ploche počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov sa uplatní v treťom roku, alebo

b) diverzifikácie plodín na poľnohospodárskej ploche podniku orná pôda s celkovou výmerou od 10 ha do 30 ha spôsobom pestovania aspoň dvoch rôznych plodín; hlavná plodina nesmie pokrývať viac ako 75 % výmery tejto ornej pôdy, alebo

c) diverzifikácie plodín na poľnohospodárskej ploche podniku orná pôda s celkovou výmerou ornej pôdy viac ako 30 ha spôsobom pestovania aspoň troch rôznych plodín; hlavná plodina nesmie pokrývať viac ako 75 % výmery tejto ornej pôdy a dve hlavné plodiny spoločne nesmú pokrývať viac ako 95 % výmery tejto ornej pôdy.

Táto podmienka neplatí, ak

1. sa viac ako 75 % ornej pôdy využíva na pestovanie tráv alebo iných bylenných krmovín, ponecháva sa úhorom, využíva sa na pestovanie bôbových plodín alebo je predmetom kombinácie týchto využití,
2. viac ako 75 % poľnohospodárskej plochy, na ktorú možno poskytnúť podporu, tvoria trvalé trávne porasty, využíva sa na pestovanie tráv alebo iných bylenných krmovín alebo na pestovanie plodín pod vodou počas významnej časti roka, alebo počas významnej časti vegetačného cyklu, alebo je predmetom kombinácie týchto využití, alebo
3. predstavuje veľkosť ornej pôdy najviac 10 hektárov. (jedná sa o celkovú výmeru OP poľnohospodára.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár, ktorý sa rozhodne plniť DPEP 7 prostredníctvom možnosti „a) striedanie plodín“, musí dodržiavať zákaz pestovania tej istej plodiny na tej istej ploche počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov. Pre tento prípad sa za jednu plodinu považuje plodina jedného druhu napr. pšenica jarná a pšenica ozimná. Napr. plodiny jačmeň a pšenica sa považujú za rozdielne plodiny.

Poľnohospodár na ornej pôde, okrem vyššie definovaných plodín (plôch viacročných plodín, tráv a iných bylenných krmovín a pôdy ležiacej úhorom) musí dodržiavať zákaz pestovania tej istej plodiny na tej istej ploche počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov. Príklad: Po zbere pšenice jarnej, alebo pšenice ozimnej v aktuálnom roku a následne výsadba buď ozimnej pšenice na jeseň, alebo pšenice jarnej na jar nasledujúceho roku je považované za porušenie podmienky. Po vysiati medziplodiny v termíne najneskôr od 1. novembra do výsevu jarných plodín v nasledujúcom roku alebo do výsevu následnej plodiny, možno pestovať tú istú plodinu na tej istej poľnohospodárskej ploche aj druhý rok. V prípade plodín jesenného zberu možno výsev vykonať aj po zbere týchto plodín po 1. novembri, ak vzhľadom na nepriaznivé klimatické podmienky nemožno vykonať výsev v určenom termíne, poľnohospodár vykoná výsev bezodkladne potom, čo pominuli nepriaznivé klimatické podmienky. V tomto prípade je povinnosť striedania až v treťom roku. (Např. v roku 2023 vysiata kukurica, na jeseň do 31.10 vysiata medziplodina. Na jar 2024 môže byť vysiata znovu kukurica. Na jeseň v roku 2024, musí byť vysiata ozimina, alebo v roku 2025 na jar už musí byť vysiata iná plodina ako kukurica. Pre účel plnenia DPEP 7 nie je definovaný zoznam medziplodín. Medziplodina by mohla byť akceptovaná ak nevytvára zelený most pre prenášačov viróz i samotné škodlivé organizmy. Referenčný rok (prvý rok od ktorého sa porovnáva striedanie plodín) je rok 2023.

Príklady možnosti striedania plodín

2023		2024		2025	
raž	x	iná plodina			OK
raž	x	raž		-	Chyba
raž	medziplodina	raž			OK
raž	medziplodina	raž	Medziplodina	raž	Chyba
raž	medziplodina	raž		iná plodina	OK

V prípade, že sa žiadateľ rozhodne dodržiavať normu spôsobom diverzifikácie plodín, v tom prípade uskutočňuje diverzifikáciu plodín v rámci celej výmery ornej pôdy podniku tým, že podnik s výmerou do 30 ha ornej pôdy diverzifikuje minimálne dvoma rôznymi plodinami, pričom hlavná plodina nesmie pokrývať viac ako 75 % výmery tejto ornej pôdy, a podnik s výmerou nad 30 ha ornej pôdy diverzifikuje min. tromi rôznymi plodinami, pričom hlavná plodina nesmie pokrývať viac ako 75 % výmery tejto ornej pôdy a dve hlavné plodiny spoločne nesmú pokrývať viac ako 95 % výmery tejto ornej pôdy. Percentuálne zastúpenie hlavnej a vedľajších plodín je uvedené v prílohe č. 2 nariadenia vlády SR č. 435/2022 Z. z. Ako plodina pri diverzifikácii plodín je možné použiť aj plodinu „**pôda ležiaca úhorom s porastom**“.

Podmienky **neplatia** pre poľnohospodárov, ktorí spadajú pod znenie bodov 1., 2., a 3..

Poľnohospodár podlieha výnimke z dodržiavania DPEP 7 iba na poľnohospodársku plochu registrovanú v systéme ekologického poľnohospodárstva.

K DPEP 8

a) Dodržiavať zákaz odstraňovania a narušovania chránených krajinných prvkov

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár svojou činnosťou, alebo agrotechnickými operáciami nesmie odstraňovať, alebo narušovať chránené krajinné prvky. Za dodržiavanie zákazu odstraňovania chránených krajinných prvkov sa považuje, ak poľnohospodár dodržiava zákaz odstraňovania a/alebo poškodzovania chránených krajinných prvkov alebo dodržiava podmienky určené rozhodnutím orgánu ochrany prírody a krajiny. Nie je možné odstraňovať, alebo poškodzovať jednotlivé stromy alebo líniové výsadbu stromov a krovín. Uvedené činnosti sa nebudú považovať za porušenie požiadavky v prípade, ak poľnohospodár relevantným dokladom (oznámenie polícii alebo príslušnému orgánu štátnej správy) kontrolnej skupine preukáže, že chránený krajinný prvok odstránila a/alebo narušila (poškodila alebo zničila) tretia osoba alebo, ak má poľnohospodár súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a takúto relevantnú skutočnosť zároveň nahlásil platobnej agentúre pred vykonaním kontroly.

V prípade poškodenia chránených krajinných prvkov (vývrat, zlomený strom, resp. konár) z dôvodu poveternostných vplyvov (búrka, silný vietor) môže poľnohospodár tieto poškodené časti stromov alebo krov v prvku odstrániť, ak bránia obrábaniu príľahlej plochy, alebo ohrozujú bezpečnosť. Túto činnosť by mal zdokumentovať (geotagovaná fotografia) pre prípadné dokazovanie počas výkonu kontrol.

Zoznam chránených krajinných prvkov: živý plot, skupina drevín, samostatne stojaci strom, stromoradie, terasa vrátane okrajových svahov, malá mokraď, medza a skupina stromov na trvalých trávnych porastoch.

Chránené krajinné prvky sú v systéme identifikácie poľnohospodárskych pozemkov – LPIS evidované ako polygóny a sú pravidelné aktualizované a rozširované spolu s dielmi pôdných blokov (DPB). Pojem „chránené krajinné prvky“ v novom období 2023 – 2027 nahrádza predošlý termín „krajinné prvky“.

Medzi chránené krajinné prvky evidované na kultúre orná pôda patria:

- živé ploty
- solitér/ samostatne stojaci strom
- stromoradie/vetrolam
- /skupina drevín / húštiny v poli
- terasa
- malá mokraď
- medza

Medzi chránené krajinné prvky evidované na kultúre trvalý trávny porast patria:

- stromoradie/vetrolam
- medza
- skupina stromov

Chránené krajinné prvky sú v registri poľnohospodárskej pôdy samostatne zmapované a poľnohospodár si ich môže deklarováť za účelom plnenia normy DPEP 8 na kultúre orná pôda, ako aj nad rámec tejto normy, pre plnenie ostatných podpôr. Ide o prírodné prvky nachádzajúce sa v poľnohospodárskej krajine, ktoré ale neplnia produkčnú funkciu, no napriek tomu sú v krajine veľmi významné a žiaduce.

Chránené krajinné prvky musia spĺňať nasledujúce podmienky:

- ležať na ornej pôde, v prípade chránených krajinných prvkov stromoradie/vetrolam, medze a skupina stromov aj na trvalom trávnom poraste,
- chránené krajinné prvky môžu tvoriť hranice dielov pôdných blokov v prípade, ak sa za týmito chránenými krajinnými prvkami nachádza spôsobilá poľnohospodárska plocha, teda medzi DPB a chráneným krajinným prvkom sa nesmie nachádzať plocha, ktoré je nespôsobilá (napr. cesta, potok, kanál, plot, železnica...);
- spĺňať mimoprodukčnú funkciu (pôdoochrannú, protieróznú, ekologickú, biotickú, krajínovornú atď.);
- spĺňať požadované veľkostné parametre a druhové (vid'. tabuľka nižšie);
- v ploche chráneného krajinného prvku sa nesmie nachádzať žiadna antropogénna štruktúra (studňa, kanál, elektrické vedenie, pletivo, stavba atď.).

Ďalšie kritériá pre chránené krajinné prvky sú uvedené v tab. č. 7.

Tabuľka č. 7 Ďalšie kritériá pre chránené krajinné prvky

Druh chráneného krajinného prvku	Skladba vegetácie	Parametre	Kultúra LPIS
živé ploty	súvislé porasty stromov a kríkov	Šírka živých plotov alebo stromov v rade nesmie byť menšia ako 1 m a väčšia ako 30 m. Priemer koruny samostatne stojaceho stromu nesmie byť menší ako 4 m.	OP
solitér	osamelo rastúci strom	min. priemer koruny 4 m	OP

stromoradie/ vetrolam	minimálne 5 stromov, maximálny rozstup medzi korunami 5 m	výška nad 3 m, min. dĺžka 30 m, šírka do 30 m, priemer koruny min. 4 m	OP, TTP
skupina drevín / húština v poli	minimálne 3 dreviny	výmera do 0,3 ha	OP
malá mokraď	vegetácia prirodzene sa vyskytujúca okolo mokradí	plocha nesmie byť menšia ako 0,1 ha a väčšia ako 0,3 hektára	OP, TTP
medza	bylinná/krovinná/stromová vegetácia	tvorená všetkými etážami s min. dĺžkou 20 m, šírkou do 20 m	OP, TTP
Skupina stromov na TTP	porast tvorený najmenej tromi stromami s maximálnou výmerou do 1 000 m ²	Výmera do 1000 m ²	TTP

Živé ploty sú súvislé porasty stromov alebo kríkov široké 1 až 30 m, s dĺžkou nad 20 m a s výškou do 3 m, nachádzajúce sa na kultúre orná pôda. Ide o kompaktnú prirodzenú alebo umelo vysadenú **líniu stromov alebo krovín** so súvislým prepojením korún.

Solitér je **samostatne stojaci strom** s priemerom koruny minimálne 4 m, ktorý sa nachádza na ornej pôde. V jeho podraсте nesmú byť kroviny. Je to prevažne mohutný jedinec domácich druhov drevín, pričom solitér môže byť ovocný i neovocný strom. Solitéry rastúce pri spevnených cestách, železniach, vodných útvaroch, stavbách a intraviláne nie sú chránené krajinné prvky.

Stromoradie alebo vetrolam je rad/rady stromov rastúcich **na ornej pôde a trvalom trávnom poraste**. Ide o rad/rady najmenej 5 stromov, ktoré majú spravidla rovnaký rozstup a nie sú súčasťou terasy alebo medze. Stromoradie/vetrolam väčšinou tvoria umelo vysadené líniové pásy drevín, prípadne vhodne skombinované nálety drevín so zámernou výsadbou. Môže byť tvorené ovocnými aj neovocnými stromami bez produkcie.

Výška stromov musí dosahovať najmenej 3 m a priestor medzi korunami nepresahuje 5 m. Priemer koruny stromov musí dosahovať minimálne 4 m. Poznáme jednoradové aj viacradové stromoradie ak jeho šírka nepresahuje 30 m. Aleje stromov pozdĺž diaľničných a cestných komunikácií sa nepovažujú za spôsobilé, nakoľko sú súčasťou príslušenstva komunikácie.

Skupina stromov na trvalých trávnych porastoch sa rozumie porast tvorený najmenej tromi stromami s maximálnou výmerou do 1 000 m² rastúci na trvalom trávnom poraste, ktorý prispieva k ekologickej stabilite krajiny a ekosystémovej a druhovej biodiverzite a tvorí prirodzený úkryt pre zvieratá. Stromy v skupine na trvalých trávnych porastoch musia byť spojené prekrývajúcimi sa korunami a ich skupina nesmie presahovať výmeru 0,1 ha. **Medza** je líniový chránený krajinný prvok na ornej pôde alebo trvalom trávnom poraste, ktorý je tvorený **stromovou, kríkovou alebo trávnatou vegetáciou**. Medza musí v krajine dosahovať minimálnu dĺžku 20 m a šírku od 1 do 20 m. Špecifickým kritériom pre medzu je, že sa nesmie nachádzať ani pri poľnej ceste. Porasty vegetácie pozdĺž diaľničných a cestných komunikácií sa nepovažujú za spôsobilé, nakoľko sú súčasťou príslušenstva komunikácie.

Medza ako aj ostatné chránené krajinné prvky neplní produkčnú funkciu, ale slúži predovšetkým k zníženiu vodnej alebo veternej erózie a na zvyšovanie biodiverzity. Medze sú špecifickým biotopom a predstavujú dôležitý biokoridor v krajine pri migrácii organizmov, často vymedzuje hranicu dielu pôdneho bloku.

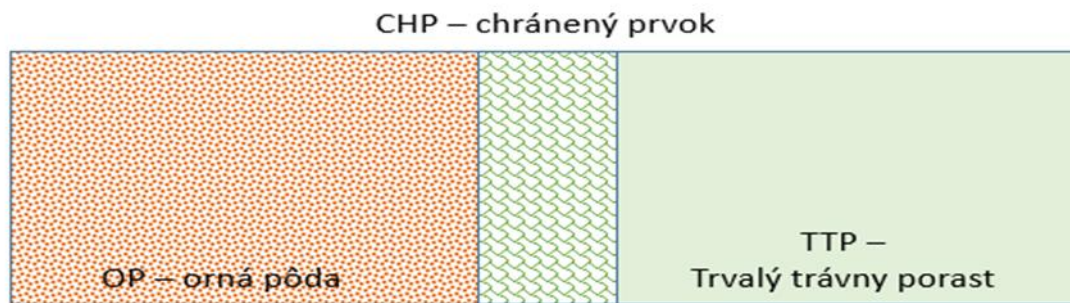
Terasa je kaskádovité, stupňovité členenie poľnohospodárskej pôdy, vytvorené za účelom zabránenia vodnej erózie. Na týchto terasách sú zvyčajne pestované trvalé kultúry ako sú vinohrady a ovocné sady. **Pre plnenie DPEP 8 sú spôsobilé také terasy, ktoré sa nachádzajú na ornej pôde.** Vyčleniť možno aj

okrajové svahy terás, na ktorých sa nevykonáva poľnohospodárska činnosť do šírky 2 metrov z každej strany terasovej plošiny, vrátane múrikov a valov z naukladaných kameňov.

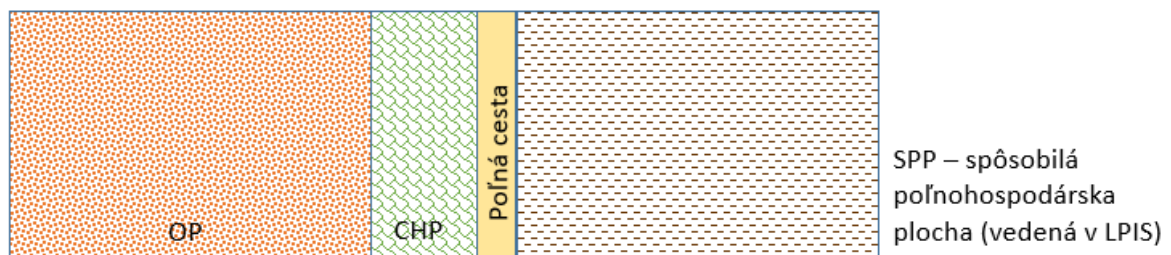
V prípade **malých mokradí** ich plocha nesmie byť menšia ako 0,1 ha a väčšia ako 0,3 hektára. Možno vyčleniť tie, ktoré majú prírodnú hodnotu, so zreteľom na význam prírodných rybníkov a mokradí z hľadiska ochrany biotopov a druhov.

Obrázok č. 2 Príklady spôsobilých chránených krajinných prvkov

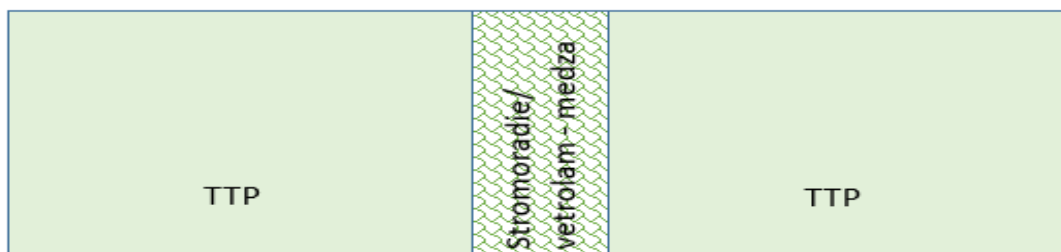
Spôsobilý chránený krajinný prvok sa nachádza medzi ornou pôdou a trvalým trávny porastom:

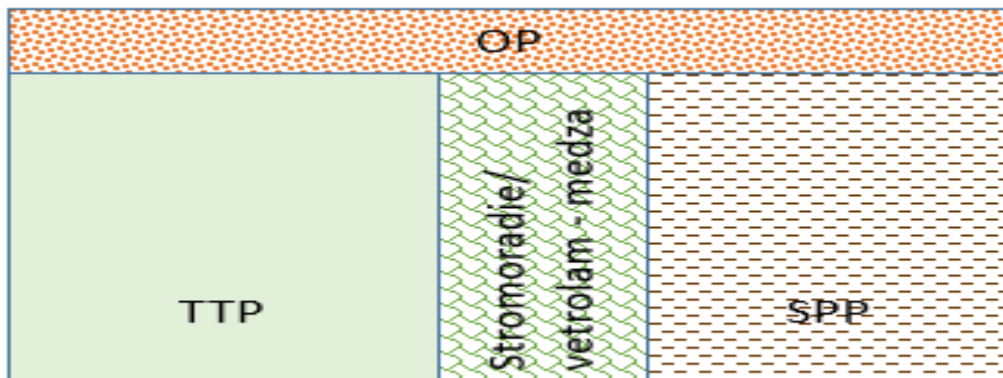
Spôsobilý chránený krajinný prvok sa nachádza pri poľnej ceste, za ktorou priamo nasleduje spôsobilá poľnohospodárska pôda:

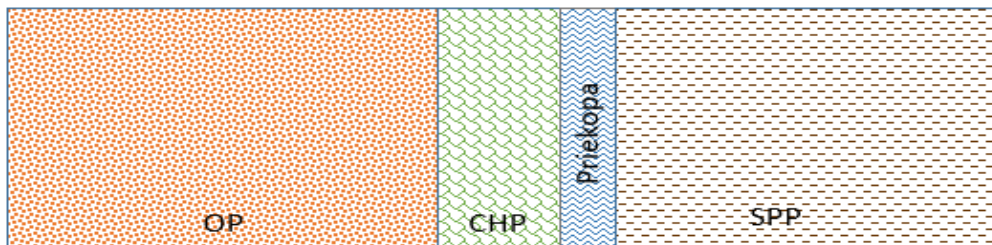
Spôsobilý chránený krajinný prvok (stromoradie/vetrolam a medza) nachádzajúci sa na trvalom trávnom poraste:

Spôsobilý chránený krajinný prvok dlhšou stranou priľahlý k trvalému trávnenému porastu a zároveň priliehajúci k ostatným kultúram:

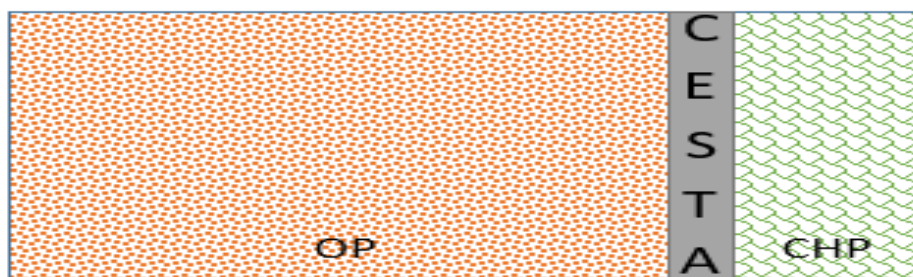

Spôsobilý chránený prvok priliehajúci k priekope, za ktorou priamo nasleduje spôsobilá poľnohospodárska plocha:

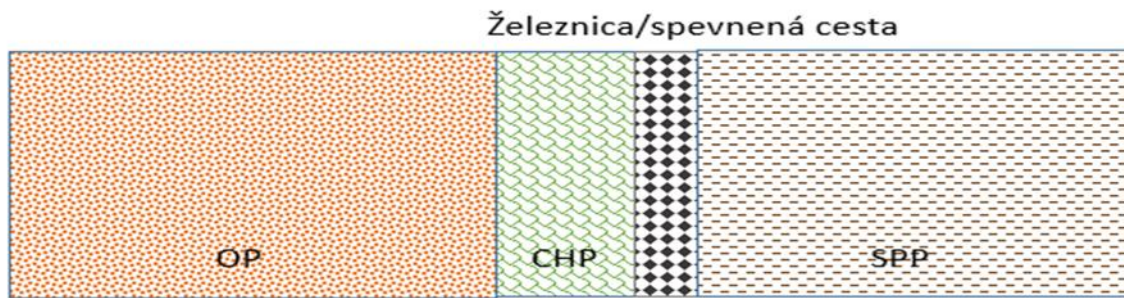

Obrázok č. 3 Príklady nespôsobilých chránených prvkov

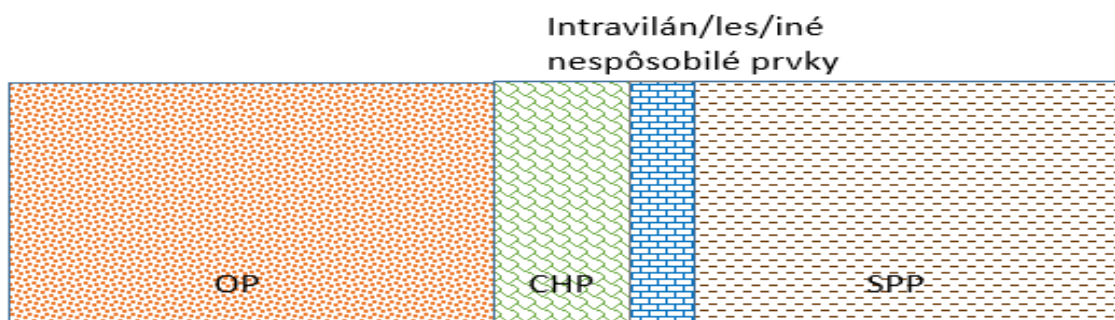
Nespôsobilý prvok popri spevnenej ceste:

Nespôsobilý prvok popri dopravných komunikáciách aj napriek tomu, že je za nimi nasleduje spôsobilá poľnohospodárska plocha:

Nespôsobilý prvok prifahlý k ostatným nespôsobilým prvok aj napriek tomu, že je za nimi nasleduje spôsobilá poľnohospodárska plocha:

Príklady potencionálnych prvkov, ktoré nespĺňajú spôsobilosť pre chránené krajinné prvky:

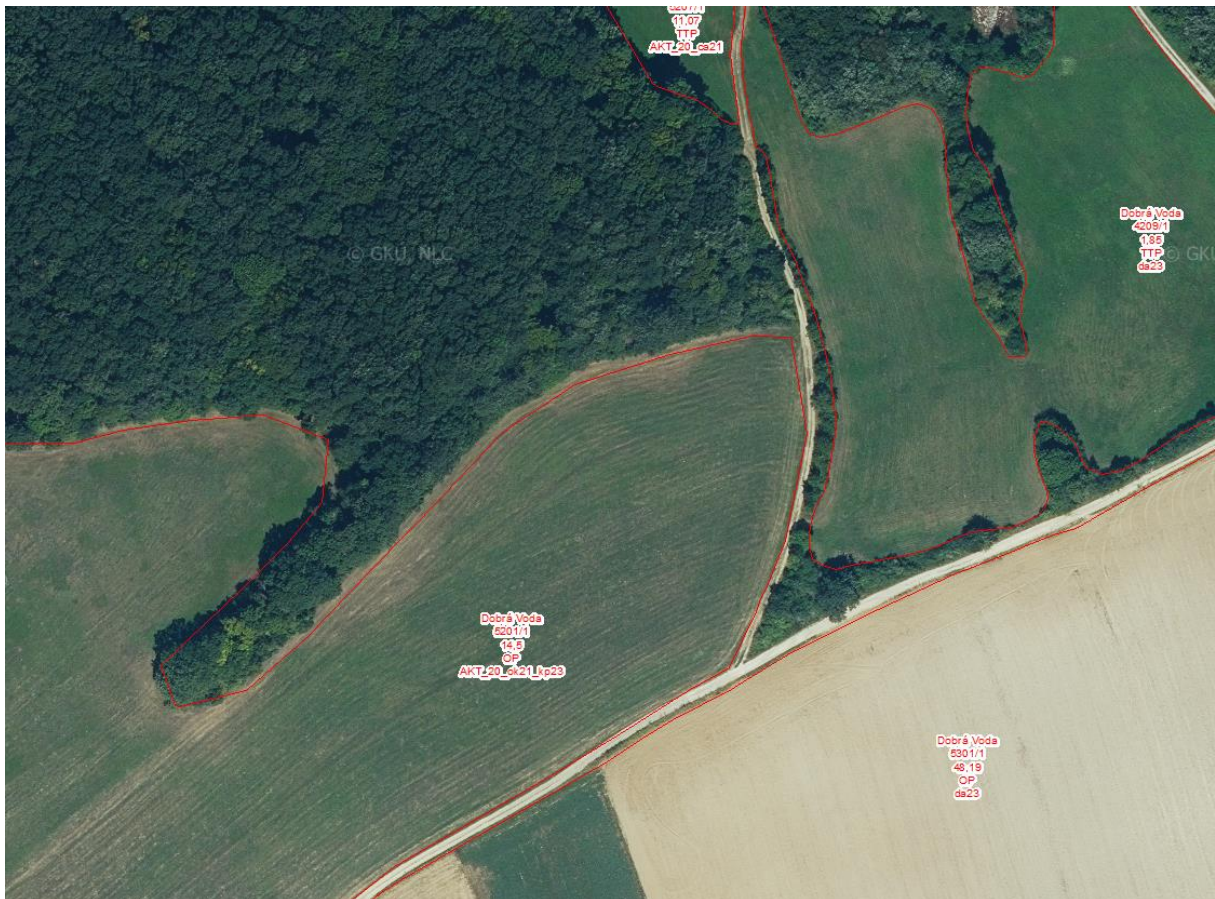
Obrázok č. 4 Nespôsobilá medza vedľa cesty

Obrázok č. 5 elektrický stĺp v ploche potencionálnych solitérov

Obrázok č. 6 Elektrické vedenie naprieč nespôsobilej medze

Obrázok č. 7 Výbežky lesa nie sú spôsobilé ako medze

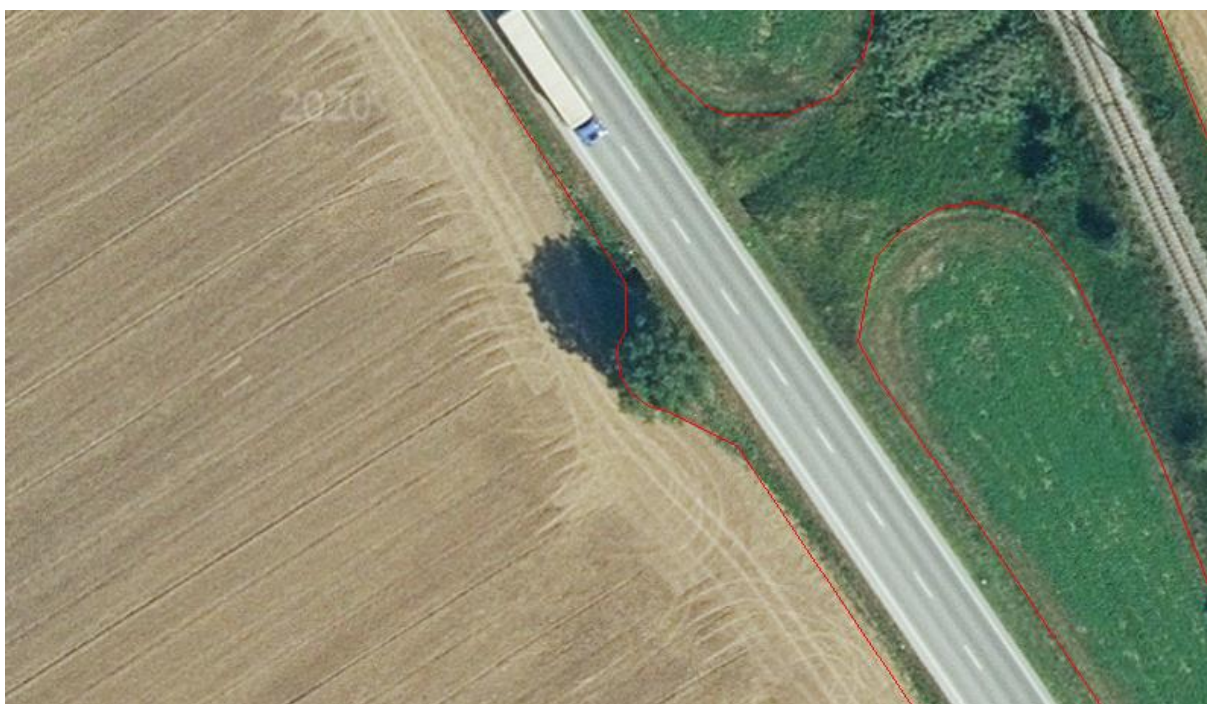
Obrázok č. 8 Vetrolam, ktorý je nespôsobilý, nakoľko sa jedná o výbežok lesa

Obrázok č. 9 Vrchný solitér v záraste

Obrázok č. 10 solitér na okraji dielu s antropogénnym prvkom (stípom)

Obrázok č. 11 solitér na okraji dielu pri cestnej komunikácii (pôsobí ako solitér, avšak je to skupina drevín)

Obrázok č. 12 solitér na okraji dielu pri cestnej komunikácii (pôsobí ako solitér, avšak je to skupina drevín)

Obrázok č. 13 Solitér – zárast nad skružou (skruže v rade)

b) Dodržiavať zákaz strihania živých plotov a stromov počas obdobia reprodukcie vtáctva a v období hniezdenia; obdobím reprodukcie a hniezdenia je obdobie od 1. apríla do 30. septembra.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár je povinný, na svojich dieloch pôdnych blokov, v období počas reprodukcie vtákov, v období hniezdenia vtákov, sa zdržať strihania živých plotov, kríkov a stromov za účelom nerušenia vtákov v období roka od 1. apríla do 30. septembra bežného roka. Poľnohospodár rez živých konárov živých plotov a stromov by mohol vykonávať aj vo vegetačnom období od 1. apríla do 30. septembra ale iba na takých stromoch a kríkoch, na ktorých sa nenachádzajú hniezdiská. V prípade, že počas kontroly na mieste budú zistené znaky uvedenej činnosti t. j. strihanie živých plotov, rez stromov, pri ktorom dochádza k rušeniu hniezdisk vtákov, bude sa tento stav považovať za porušenie podmienky.

Výnimky z porušenia:

- Ak má poľnohospodár súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny v zmysle § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a túto skutočnosť nahlási ako vyššiu moc platobnej agentúre pred vykonaním kontroly.
- Ošetrovanie výsadby registrovaných sadov v termíne od 1. apríla do 30. septembra v súlade s agrotechnickou praxou sa za porušenie nepovažuje (napr. strihanie niektorých druhov kôstkovín po zbere úrody), ak touto činnosťou nebolo spôsobené rušenie hniezdenia vtákov.

Bežná údržba okrasných stromov a živých plotov (skracovanie vytrčajúcich konárov) v areáli hospodárstva sa nepovažuje za porušenie podmienky, ak touto činnosťou nebolo spôsobené rušenie hniezdenia vtákov.

K DPEP 9

Dodržiavať zákaz zmeny druhu poľnohospodárskej plochy trvalý trávny porast, nachádzajúci sa vo vymedzenej oblasti podľa osobitného predpisu (§ 26 a 27 zákona č. 543/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) na iný druh poľnohospodárskej plochy a zákaz orby.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie premieňať, alebo preorávať tzv. citlivý TTP (TTP nachádzajúci sa v oblasti NATURA 2000). Poľnohospodár je povinný premeniť druh poľnohospodárskej plochy na trvalý trávny porast ak poľnohospodár premenil alebo preoral citlivý TTP (TTP nachádzajúci sa v oblasti NATURA 2000), je povinný na základe rozhodnutia platobnej agentúry zmeniť druh poľnohospodárskej plochy na trvalý trávny porast najneskôr do 15. mája nasledujúceho kalendárneho roka. V takom prípade platobná agentúra do 31. decembra príslušného kalendárneho roka vyzve poľnohospodára, aby do podania žiadosti o podporu pre nasledujúci kalendárny rok zmenil druh poľnohospodárskej plochy na TTP. Takto opätovne premenená pôda sa považuje za trvalý trávny porast od prvého dňa opätovnej premeny a podlieha povinnosti zákazu premeny alebo rozorania TTP.

Kondicionalita - Požiadavky hospodárenia (PH)

PH 1

Ochrana povrchových a podzemných vôd pred znečistením

- a) Zabezpečiť a mať k dispozícii platné povolenie na osobitné užívanie sladkej povrchovej a podzemnej vody podľa osobitného predpisu.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár, ktorý používa povrchovú alebo podzemnú vodu na účely zavlažovania, musí mať povolenie príslušného orgánu štátnej správy (správca závlahových sústav), resp. uzatvorenú zmluvu o poskytovaní závlahovej vody medzi ním a správcom závlahových sústav v zmysle § 21 ods. 1 písm. h) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. (vodný zákon) v znení neskorších predpisov. Poľnohospodár je taktiež povinný mať a na požiadanie kontrolóra predložiť povolenie na používanie podzemných vôd v zmysle § 21 ods. 1 písm. b) a h) vodného zákona z vlastných studní na účely využívania v poľnohospodárstve.

- b) Zabezpečiť potrebné opatrenia pri zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami tak, aby tieto nevnikli do povrchových vôd alebo do podzemných vôd alebo neohrozili ich kvalitu podľa osobitného predpisu.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie priamo do podzemných vôd vypúšťať látky, uvedené v zozname, a musí zabrániť ich úniku z objektov alebo zariadení, v ktorých sa s týmito látkami zaobchádza ako sú sklady, skladovacie nádrže, havarijné nádrže, žumpy pre splaškové vody, žumpy pre tekuté hospodárske hnojivá a silážne šťavy, žumpy na odpadové vody z dojárne, skladovacie a manipulačné plochy, výdajné a stáčacie plochy, nádrže, potrubia, dojárne, dopravné a iné mechanizačné zariadenia alebo prostredníctvom netesností nádrže, alebo z objektov, kde sú uskladnené uvedené látky, ktoré majú vizuálne zistiteľné konštrukčné chyby (praskliny, opadávanie a porušenie izolácie a iné netesnosti). Za vypúšťanie sa považuje aj priame vytekanie látok do studní alebo odkrytých podzemných vôd ako sú napr. štrkoviská, bagroviská. Poľnohospodár je povinný zabrániť aj priamemu úniku látok uvedených v zozname do podzemných vôd bez ich priesaku cez pôdu alebo pôdne podloženie, ako aj nepriamemu prenikaniu týchto látok do podzemných vôd cez pôdu alebo pôdne podložie.

Za porušenie požiadavky sa považuje vizuálne zistenie vytekania uvedených látok priamo do podzemných vôd, ako aj vizuálne zistenie ich nepriameho prenikania do podzemných vôd cez pôdu alebo pôdne podložie, či absencia preventívnych úprav na zamedzenie úniku látok uvedených v zozname do podzemných vôd (správne vyspádaná manipulačná plocha, betónové obruby oddelujúce plochu od trávinatej plochy, dostatočne zastrešená výdajňa pohonných hmôt a pod.).

- c) Zabezpečiť pravidelné vykonávanie kontrol skladov a skládok, skúšok tesnosti potrubí, nádrží a prostriedkov na prepravu znečisťujúcich látok, ako aj vykonávať ich pravidelnú údržbu a opravu podľa osobitného predpisu

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí pravidelne vykonávať vizuálne kontroly zariadení na manipuláciu s látkami uvedenými v zozname. Taktiež musí zabezpečiť:

- a) vykonanie skúšok tesnosti
1. nádrží, rozvodov a produktovodov pred ich uvedením do prevádzky,
  2. nádrží, rozvodov a produktovodov, ktoré sú zvonku vizuálne nekontrolovateľné, každých 10 rokov od vykonania prvej úspešnej skúšky s výnimkou zariadení s nepretržitou indikáciou úniku látok uvedených v bodoch 1 až 6,
  3. nádrží vizuálne kontrolovateľných a nádrží dvojplášťových vizuálne nekontrolovateľných s nepretržitou indikáciou medziplášťového priestoru každých 20 rokov od vykonania prvej úspešnej skúšky,
  4. nádrží, rozvodov a produktovodov po ich rekonštrukcii alebo po ich oprave,
  5. nádrží, rozvodov a produktovodov po ich uvedení do prevádzky po odstavke dlhšej ako jeden rok,
- b) vykonanie skúšok tesnosti záchytných nádrží a havarijných nádrží
1. pred ich uvedením do prevádzky,
  2. po ich rekonštrukcii alebo po ich oprave,
  3. pri ich uvedení do prevádzky po odstavke dlhšej ako jeden rok
- c) vypracovanie a aktualizovanie prevádzkových poriadkov, plánov údržieb a opráv a plánov kontroly,
- d) pravidelné oboznamovanie obsluhy stavieb a zariadení s poriadkami a plánmi podľa písmena c) a s požiadavkami na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

- e) vykonávanie pravidelných kontrol technického stavu a funkčnej spoľahlivosti stavieb a zariadení a prijímanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a určenie termínu ich ďalšej kontroly pri skladovacích nádržiach, ktoré sú
  1. zvonku vizuálne nekontrolovateľné raz za desať rokov,
  2. vizuálne kontrolovateľné a dvojplášťové vizuálne nekontrolovateľné s trvalou indikáciou medziplášťového priestoru raz za 20 rokov,
- f) riadne prevádzkovanie monitorovacích systémov na zisťovanie a sledovanie vplyvu stavieb a zariadení na podzemnú vodu a zabezpečovanie vyhodnocovania výsledkov monitorovania,
- g) evidovanie záznamov o skúškach tesnosti, prevádzke, údržbe, opravách a o kontrolách a ich predloženie na požiadanie orgánu štátnej vodnej správy.

Vykonávanie skúšok tesnosti podľa odseku 5 písm. a) druhého až piateho bodu sa nevyžaduje, ak sa skúšky vykonávajú podľa osobitného predpisu. (Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 508/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia v znení neskorších predpisov).

- d) Vybudovať a riadne prevádzkovať účinné kontrolné systémy na včasné zistenie úniku znečisťujúcich látok podľa osobitného predpisu

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár pri zaobchádzaní a skladovaní látok uvedených v zozname musí mať vybudované a prevádzkované účinné kontrolné systémy na včasné zistenie úniku látok a na pravidelné hodnotenie výsledkov sledovania a na požiadanie oznamovať výsledky sledovania orgánu štátnej vodnej správy. Pri prevádzkovaní zariadení na manipuláciu a skladovanie látok uvedených v zozname musia byť zabezpečené nasledovné opatrenia:

Jednoplášťové nadzemné nádrže na skladovanie látok uvedených v zozname musia byť umiestnené záchytnej nádrži. Záchytná nádrž je určená na zachytenie látok uniknutých alebo vypustených pri havarijných stavoch z nádrží, kontajnerov, obalov alebo technologického zariadenia. Objem záchytnej nádrže nesmie byť menší ako objem nádrže v nej umiestnenej. Ak je v záchytnej nádrži umiestnených viac nádrží, je na určenie objemu záchytnej nádrže rozhodujúci objem najväčšej z nich, alebo najmenej 10 % zo súčtu objemov všetkých nádrží umiestnených v záchytnej nádrži. Záchytná nádrž nemôže mať žiadny odtok.

Ak má záchytná nádrž bezpečnostný odtok, ten musí byť zaústený do havarijnej nádrže určenej na zachytenie látok na ďalšie využitie, alebo zneškodnenie. Potrubie na prepravu látok uvedených v zozname sa musí viesť nad zemou; nevzťahuje sa to na podzemné rozvody, ktoré spájajú nádrže so zariadeniami na spotrebu vykurovacieho oleja v budovách, alebo na podzemné rozvody v zariadeniach s výdajnými miestami na čerpacej stanici pohonných látok. V týchto prípadoch podzemné rozvody musia byť konštrukčne riešené tak, aby sa možný únik látok uvedených v zozname zachytil a nedostal sa do prostredia súvisiaceho s vodou. Ak nemožno z bezpečnostných dôvodov viesť potrubie nad zemou, možno ho uložiť v zemi a konštrukčne riešiť tak, aby sa možný únik látok zachytil a nedostal do prostredia súvisiaceho s vodou, alebo musí byť potrubie zabezpečené nepretržitou indikáciou úniku látok.

Rozoberateľné spoje a armatúry na potrubí uloženom v zemi sa musia uložiť vo vodotesných kontrolných šachtách a musia byť pravidelne vizuálne kontrolované alebo vybavené signalizáciou netesnosti spojov. Kontrolný systém na zisťovanie prípadných únikov látok uvedených v zozname zo stavieb a zariadení tvorí s nimi jeden konštrukčný celok.

Je potrebné mať vypracovaný havarijný plán podľa osobitného predpisu.

Poľnohospodár je povinný predložiť na požiadanie fytoinšpektora vedenie záznamov o skúškach tesnosti, prevádzke, údržbe, opravách a kontrolách.

- e) Viesť záznamy o druhoch znečisťujúcich látok, ich množstvách, časovej postupnosti zaobchádzania s nimi, obsahu ich účinných zložiek a ich vlastnostiach najmä vo vzťahu k vodám, k pôdnemu a horninovému prostrediu súvisiacemu s vodou podľa osobitného predpisu.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár pre dodržanie uvedenej požiadavky musí mať k dispozícii záznamy o uvedených druhoch látok, ich množstvách, časovej postupnosti zaobchádzania s nimi (od fázy ich vzniku alebo nadobudnutia až po ich spotrebu alebo zneškodnenie), to znamená o výrobe, nákupe a použití, o obsahu ich účinných zložiek a ich vlastností najmä vo vzťahu k vodám, k pôdnemu a horninovému prostrediu súvisiacemu s vodou. Ide o skupiny látok, ktoré sú uvedené v zozname. Záznamy musia obsahovať evidenciu o nákupe, spotrebe a aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, hospodárskych (maštalný hnoj, hnojovica, močovka, hnojovka) i priemyselných hnojív, nákupe PHM – ropných látok (vrátane olejov), internú evidenciu o siláži (v rámci evidencie krmív). Porušenie uvedenej podmienky sa považuje ak tieto záznamy poľnohospodár nevedie.

PH 2

Ochrana vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov

Charakteristika pojmov:

a) hnojivo

1. látka organického pôvodu alebo anorganického pôvodu, ktorá obsahuje živiny na výživu rastlín a lesných drevín na udržanie alebo zlepšenie pôdnej úrodnosti a priaznivého ovplyvnenia úrody alebo kvality produkcie,
2. pôdna pomocná látka na úpravu vlastností pôdy, ktorá bez účinného množstva rastlinných živín pôdu biologicky, chemicky alebo fyzikálne ovplyvňuje zlepšovaním jej vlastností alebo zvyšuje účinnosť a využitie živín z hnojív,
3. pestovateľský substrát slúžiaci na zakoreňovanie a pestovanie rastlín; substrátom je najmä rašelina, zemina alebo ich zmesi,
4. rastlinná pomocná látka na báze humátov, ktorá bez účinného množstva živín zvyšuje účinnosť a využitie živín z hnojív a z pôdy,

b) hospodárske hnojivo maštalný hnoj, hydínový trus, hnojovica, močovka a hnojovka,

c) maštalný hnoj zmes tuhých výkalov a kvapalných výkalov hospodárskych zvierat s podstielkou a prípadne so zvyškami krmiva,

d) hnojovka kvapalný výtok z maštalného hnoja počas jeho skladovania,

e) močovka sčasti rozložený moč hospodárskych zvierat ustajnených v odkanalizovaných maštaliach zriedený odpadovou vodou,

f) hnojovica zmes kvapalných výkalov a tuhých výkalov hospodárskych zvierat zriedených vodou,

g) vedľajší produkt rastlinného pôvodu slama, zelené hnojenie a iné zvyšky rastlinného pôvodu, ktoré vznikajú v poľnohospodárskej prvovýrobe bez ďalšej úpravy,

h) zelené hnojenie organická hmota rastlín, najmä z čelade bôbovitých, pestovaných na zaoranie do pôdy z dôvodu zvýšenia jej úrodnosti,

- i) **kompost** produkt, ktorý vzniká riadeným biologickým rozkladom organických látok živočíšneho pôvodu alebo rastlinného pôvodu, s prímiesou alebo bez prímiesi anorganickej hmoty,
- j) **sekundárny zdroj živín** látka organického pôvodu alebo anorganického pôvodu, neobsahujúca nadlimitné rizikové prvky alebo rizikové látky, obsahujúca živiny na výživu rastlín a lesných drevín, priaznivo ovplyvňujúca úrodu alebo kvalitu produkcie alebo zlepšujúca pôdnu úrodnosť, ak je po predpísanej úprave vhodná na hnojenie pôdy alebo vápnenie pôdy,
- k) **rizikový prvok alebo riziková látka** prvok alebo látka, ktorá môže nepriaznivo ovplyvniť vlastnosti pôdy, kvalitu produkcie alebo potravinový reťazec,
- l) **certifikácia hnojív** činnosť certifikačného orgánu, ktorý po posúdení zhody) vydá **certifikát hnojiva**, ktorým potvrdí, že vlastnosti hnojiva a jeho technická dokumentácia sú v súlade s príslušnými technickými normami a so všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- m) **tuhé hospodárske hnojivo** najmä maštalný hnoj, hydínový trus a ich zmesi,
- n) **kvapalné hospodárske hnojivo** najmä hnojovica, hnojovka, močovka, ich zmesi alebo ichzmesi s vodou,
- o) **vybudované hnojisko na skladovanie tuhých hospodárskych hnojív** spevnené nepremiestniteľné hnojiská alebo provizórne premiestniteľné hnojiská, ktoré sú nepriepustné a vybavené zásobníkom na odvádzanú hnojovku,
- p) **vybudované skladovacie kapacity na skladovanie kvapalných hospodárskych hnojív** nepremiestniteľné, najmä oceľové nádrže alebo betónové nádrže alebo premiestniteľné nádrže, najmä lagúny alebo vaky, ktoré sú nepriepustné,
- q) **voľné uloženie tuhých hospodárskych hnojív alebo kompostov** ich dočasné uloženie na poľnohospodárskej pôde pred ich aplikáciou, ktoré je vyznačené v pláne aplikácie hospodárskych hnojív,
- r) **hospodársky rok plodiny** obdobie, ktoré sa začína prvou agrotechnickou operáciou k hlavnej plodine a končí sa poslednou agrotechnickou operáciou k hlavnej plodine, ktorou je spravidla zber úrody; hospodársky rok trvá spravidla od 1. augusta do 31. júla. Pri vytrvalých kultúrach a TTP je hospodársky rok 365 dní a za koniec hospodárskeho roka považuje deň posledného zberu úrody a začiatok hosp. roka nasledujúci deň po poslednom zbere úrody,
- s) **kotercové ustajnenie** – skupinové ustajnenie s podstielaným ležoviskom s hlbokou podstielkou, narastajúcou podstielkou a plochým prístielaným ležoviskom; výkaly, moč a slama sa vyhrňajú vo forme maštalného hnoja z krmiska a ležoviska,
- t) **boxové ustajnenie** – ustajnenie bez priväzovania, podstiela sa do boxov a maštaľ nie je odkanalizovaná, výkaly, moč a slama sa vyhrňajú vo forme maštalného hnoj.,
- u) **hlboká podstielka** – používaná pri kotercovom systéme ustajnenia hospodárskych zvierat postupným pridávaním podstielaného materiálu (slamy) za určité obdobie bez priebežného vyvážania vzniknutého maštalného hnoja,
- v) **producent** právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá produkuje sekundárny zdroj živín alebo kompost a uvádza ich do obehu,
- w) **dusíkatá hnojivá látka** je látka v tuhom stave alebo kvapalnom stave, obsahujúca zlúčeniny dusíka, ktorá sa aplikuje na poľnohospodársku pôdu alebo do poľnohospodárskej pôdy alebo na rastlinný kryt s cieľom zvýšiť úrodu pestovaných plodín, a to najmä:
  1. kvapalné minerálne hnojivo a pevné minerálne hnojivo jednozložkové a viaczložkové s obsahom dusíka,

2. hospodárske hnojivo – tuhé hospodárske hnojivo produkované pri chove hospodárskych zvierat s podstielkou, trus vyprodukovaný pri chove hydiny, kvapalné hospodárske hnojivo, ktorým je hnojovica, močovka a hnojovka,
3. exkrementy zvierat – pevné a kvapalné, vyprodukované počas pasenia a košarovania zvierat,
4. kvapalné hnojivé látky a tuhé hnojivé látky s organicky viazaným dusíkom, ktorými sú najmä čistiarenské kaly a dnové sedimenty, komposty a organické substráty, tuhé a kvapalné sekundárne zdroje živín, druhotné produkty po fermentácii z bioplynových staníc,

- x) využitelná poľnohospodárska pôda v zraniteľných oblastiach** pozemky alebo ich časti, ktoré sú vymedzené ako zraniteľné oblasti podľa osobitného predpisu v zaradení do stupňa obmedzenia používania dusíkatých hnojivých látok a spôsobu hospodárenia; ide o nízky stupeň (A), stredný stupeň (B) alebo vysoký stupeň (C). Za využitelnú poľnohospodársku pôdu v zraniteľných oblastiach sa považuje iba tá časť kultúrneho dielu, ktorá bezprostredne spadá do katastra obce, ktorá bola NV č. 62/2022 Z. z. ustanovená do zraniteľných oblastí,
- y) zamokrená pôda** je pôda, ktorá zodpovedá hydrolimitu plnej vodnej kapacity, pri ktorom je už schopnosť akumulovať vodu pôdou vyčerpaná; ide o hodnotu vlhkosti pôdy pri úplnom zaplnení pôdnych pórov a dutín vodou,
- z) zamrznutá pôda** je pôda zamrznutá počas celého dňa, okrem premrznutej pôdy zamrznutej na povrchu, ktorá pri slnečnom žiarení rozmrzá a je schopná prijímať a uvoľňovať živiny,
- aa) pôda pokrytá snehom** pôda, ktorej viac než polovicu výmery, v čase aplikácie dusíkatých hnojivých látok, pokrýva súvislá snehová pokrývka,
- bb) zakázané obdobie** – obdobie, v ktorom je aplikácia dusíkatých hnojivých látok na pôdu v zraniteľných oblastiach zakázaná,
- cc) brehová čiara** – priesečnica vodnej hladiny s príľahlými pozemkami, po ktorú voda stačí pretekať medzi brehmi bez toho, aby sa vylievala do príľahlého územia, brehová čiara umelého koryta je určená v dokumentácii stavebných úprav,

Tabuľka č. 8 Koeficienty pre výpočet množstva vyprodukovaného dusíka v kg na kus a rok + predpokladaná potreba mesačnej skladovacej kapacity hospodárskych hnojív v m3

Počet chovaných hospodárskych zvierat		Ročná produkcia dusíka v kg (možno odpočítať straty dusíka do 30 % v chovoch s podstielkou a do 15 % bez podstielky)	Predpokladaná potreba mesačnej skladovacej kapacity hospodárskych hnojív v m3									
			odkanalizovaná maštal'				neodkanalizovaná maštal'					
kategória zvierat		počet zvierat	koef.	kg	koef.	m3	koef.	m3	koef.	m3	koef.	m3
hovädzí doby-tok	do 6 mesiacov veku	ks	14,24		0,20		0,06		0,25		0,22	
	od 6 mesiacov do 24 mesiacov veku	ks	53,29		0,68		0,22		0,93		0,84	
	nad 24 mesiacov veku	ks	98,00		1,16		0,41		1,52		1,54	
vo výkrme		ks	12,15		0,09		0,08		0,17		0,15	

ošípané	prasnice a kance	ks	22,52		0,18		0,15		0,35		0,28	
Ovce	do 12 mesiacov veku	ks	3,75						0,04			
	nad 12 mesiacov	samčie pohlavie	ks	12,41					0,11			
		samičie pohlavie	ks	13,34					0,12			
Kozy	do 12 mesiacov veku	ks	4,44						0,04			
	nad 12 mesiacov veku	samčie pohlavie	ks	12,41					0,11			
		samičie pohlavie	ks	13,34					0,12			
hrabavá hydina	Nosnica	ks	0,79						0,005		0,005	
	morka plemená	ks	1,1						0,009		0,008	
	Brojler	ks	0,73						0,006			
vodná hydina	Plemená	ks	1,08						0,007			
	Brojler	ks	0,73						0,005			
Kone		ks	65,0		0,89		0,31					
iné (podľa prílohy č. 1 a prílohy č. 4 k zákonu č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov)		ks										
Spolu:												

dd) skladovacia potreba pre maštaľný hnoj je uvedená s 30-percentnou stratou vzniknutou skladovaním a odparovaním. Skladovacia potreba pre hnojovicu a močovku je uvedená s 10-percentnou stratou vzniknutou skladovaním a odparovaním,

ee) Odkanalizovaná maštaľ je klasické ustajnenie dobytku s priväzovaním a podstielaním, kde pri hovädzom dobytku a koňoch 30 percent a pri ošípaných 20 percent moču absorbuje podstielka do maštaľného hnoja, ktorý sa odstraňuje bežným spôsobom – vyhrňaním na skládku hnoja,

ff) Boxové ustajnenie je ustajnenie bez priväzovania, podstiela sa do boxov a maštaľ nie je odkanalizovaná; výkaly, moč a slama sa vyhrňajú vo forme maštaľného hnoja,

gg) Kotercové ustajnenie je skupinové ustajnenie s podstielaným ležoviskom s hlbokou podstielkou, narastajúcou podstielkou a plochým pristielaným ležoviskom; výkaly, moč a slama sa vyhrňajú vo forme maštaľného hnoja z krmiska a ležoviska,

hh) Nepodstielané ustajnenie je voľné ustajnenie v nepodstielaných ležoviskových boxoch alebo kotercové s roštovou podlahou; výkaly a moč sa odstraňujú do skladovacích nádrží vo forme hnojovice (tekutý hnoj),

1. Ovce a kozy sú ustajnené v skupinovom koterci na hlbokoj podstielke; výkaly, moč a slama sa odstraňujú vo forme maštaľného hnoja,
2. Kone sú ustajnené v individuálnych boxoch s podstielkou; maštaľ je odkanalizovaná rovnako ako pri kravách,

3. Hydina – chov v klietkach s produkciou hnojovice alebo voľný chov hydiny v halách, podstielanie s hlbokou podstielkou, ktorá spolu s trusom tvorí maštaľný hnoj,
4. Králiky – chov v klietkach; produkujú maštaľný hnoj, ktorý obsahuje ich exkrementy s veľmi malým množstvom slamy od samíc v čase okotení.,

ii) **Sušeným trusom** sa rozumie trus vysušený na 40 % sušiny.

jj) **Splašková voda** je voda z dojárne a z čistenia dojacieho zariadenia.

kk) Špecifická hmotnosť maštaľného hnoja 800 kg.m^{-3}

ll) Špecifická hmotnosť hnojovice a močovky $1\,020 \text{ kg.m}^{-3}$

a) Dodržať požiadavky deklarácie objemu skladovacích kapacít pre jednotlivé druhy hospodárskych hnojív podľa osobitného predpisu? (§ 10b ods. 1 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Koeficienty na výpočet množstva dusíka sú uvedené v tabuľke č. 8

Poľnohospodár, ktorý obhospodaruje využiteľnú poľnohospodársku pôdu v zraniteľných oblastiach a chová zvieratá, je povinný mať vybudované skladovacie kapacity nádrží na kvapalné hospodárske hnojivá a na skladovanie maštaľného hnoja na technicky spevnených plochách v zraniteľných oblastiach najmenej na šesťmesačnú produkciu. Potreba skladovacích nádrží na maštaľný hnoj, močovku a hnojovicu na mesiac pre jedno zviera je uvedená v prílohe č. 3.

Ak poľnohospodár nemá vybudované skladovacie kapacity podľa prvej vety, môže zabezpečiť uskladnenie kvapalných hospodárskych hnojív a maštaľného hnoja v skladovacích nádržiach alebo na spevnených plochách u inej osoby alebo ich odovzdať na iné využitie, najviac však v objeme zodpovedajúcom trojmesačnej skladovacej kapacite. Poľnohospodár je povinný spôsob nakladania s kvapalnými hospodárskymi hnojivami a maštaľným hnojom preukázať a oznámiť kontrolnému ústavu do 15 dní na tlačive, ktorého vzor je zverejnený na webovom sídle kontrolného ústavu.

Poľnohospodár je povinný zabezpečiť, aby skladovacie nádrže kvapalných hospodárskych hnojív boli nepriepustné a vybavené bezpečnostným mechanizmom proti preplneniu a zabezpečené proti prítoku povrchových vôd.

b) Dodržiavať podmienky pri uložení maštaľného hnoja alebo kompostu na dočasnej voľnej skládke na poľnohospodárskej pôde podľa osobitného predpisu (§ 10b ods. 3, 4 a 5 zákona č. 136/2000 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár môže voľne skladovať tuhé hospodárske hnojivá a kompost na poľnohospodárskej pôde v zraniteľnej oblasti na voľnej skládke, ktorá musí byť priebežne ošetrovaná – zhrnutá do súvislej hromady a zabezpečená proti vytekaniu hnojovky a jej rozptyľovaniu do okolia §9 ods. 2 zákona č. 136/2000 Z. z., (napr. oboraná hlbokou brázdou, iné kultivačné opatrenie okolia voľnej skládky, zvýšený podiel podstielaného materiálu v uloženom maštaľnom hnoji, obloženie voľnej skládky nasiakavým materiálom, atď.)

Obhospodarovateľ môže tuhé hospodárske hnojivá a kompost voľne skladovať podľa § 10b ods. 3, 4 a 5 zákona č. 136/200 Z. z. na poľnohospodárskej pôde v zraniteľných oblastiach len vtedy, ak

- poľnohospodárska pôda je zaradená v nízkom stupni alebo strednom stupni obmedzenia,

- vzdialenosť voľnej skládky od povrchového vodného zdroja je najmenej 100 m;

- je zriadená na svahu so sklonom do 3°,

- zabezpečí, aby nedošlo k znečisteniu povrchových vôd alebo podzemných vôd,

- uskutoční vývoz maštaľného hnoja z pevnej podložky na voľnú skládku najskôr po troch mesiacoch od poslednej navážky – nevzťahuje sa na maštaľný hnoj z hlbkej podstielky

- spracuje voľnú skládku do ôsmich mesiacov od prvej navážky najneskôr však do začiatku obdobia, v ktorom je používanie dusíkatých hnojivých látok v zraniteľných oblastiach zakázané; opakované zriadenie voľnej skládky na tom istom mieste možno až po štyroch rokoch,

- vedie evidenciu o mieste skladovania a prvej navážke hnoja a kompostu na voľnú skládku.

- c) Dodržiavať podmienky pri aplikácii dusíkatých hnojivých látok podľa osobitného predpisu (§ 10c ods. 6 a ods. 7 písm. f) zákona č. 136/2000 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Podmienky hospodárenia, týkajúce sa aplikácie dusíkatých hnojivých látok je stanovená v § 10c ods. 6) a ods. 7 písm. f) kde poľnohospodár

- a) môže použiť najviac 40 kg/ha dusíka vo forme kvapalných a tuhých minerálnych hnojív a 80 kg/ha dusíka vo forme kvapálnych hospodárskych hnojív a kvapálnych hnojivých látok s organicky viazaným dusíkom s prihliadnutím na príjmovú kapacitu plodín v jesennom období a zníženie rizika strát dusíka do vodných zdrojov v čase po zbere plodín do začiatku zakázaného obdobia; to sa nevzťahuje na maštaľný hnoj a iné tuhé hnojivá s organicky viazaným dusíkom, ktoré možno použiť aj pod jarne plodiny,
  - b) môže použiť v jarnej období najvyššiu jednorazovú dávku dusíka z kvapálnych a tuhých minerálnych hnojív 60 kg/ha na poľnohospodárskej pôde v nízkom a strednom stupni obmedzenia a 40 kg/ha na poľnohospodárskej pôde vo vysokom stupni obmedzenia; pri plodinách náročných na dusík, najmä kukurici na zrno, repke olejnej alebo hlúbovej zelenine, pestovaných na pozemkoch so svahovitou do 5° možno jednorazovú dávku dusíka zvýšiť o 50 % okrem poľnohospodárskej pôdy vo vysokom stupni obmedzenia,
  - c) môže aplikovať vyzretý kompostovaný hnoj, najmä rozdrvený hnoj od oviec na povrch trávneho porastu plošným rozmetaním v jarnej období.
  - d) Musí zabezpečiť, aby sa pri aplikácii dusíkatých hnojivých látok podľa odseku 6 neprekročili limitné dávky pre plodiny uvedené v prílohe č. 7; to sa vzťahuje aj na aplikáciu len minerálnych dusíkatých hnojív, ak sa neaplikujú hospodárske hnojivá.“
- d) Dodržiavať požiadavky odstupu v nárazníkových zónach od brehovej čiary vodného toku alebo zátopovej čiary vodnej nádrže a hranice ochranného pásma I. stupňa zdroja podzemnej vody podľa osobitného predpisu (§ 10c ods. 11 zákona č. 136/2000 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár na poľnohospodárskej pôde susediacej s vodnými zdrojmi

- a) nesmie používať dusíkaté hnojivé látky na poľnohospodárskej pôde so sklonom nižším ako 7 st. v zóne, ktorá od brehovej čiary vodného toku alebo zátopovej čiary vodnej nádrže meria
  1. 10 m na plochách v nízkom stupni obmedzenia a strednom stupni obmedzenia,
  2. 20 m na plochách vo vysokom stupni obmedzenia,
- b) je povinný na ornej pôde so sklonom vyšším ako 7° aplikovať dusíkaté hnojivé látky vo vzdialenosti väčšej ako 25 m od vodného zdroja; ak sa na týchto plochách pestujú širokoriadkové plodiny, najmä cukrová repa, zemiaky alebo kukurica, je povinný dodržať tieto protierózne agrotechnické opatrenia:
  1. rozdeliť ornú pôdu zvažujúcu sa k vodnému toku priečne osiatymi pásmi a vytvoriť na nej protierózne medze s porastom alebo iné opatrenia s rovnakým účinkom; nie je stanovený

- počet priečných pásov ani vzdialenosť medzi nimi, preto postačuje aj jeden pás vo vnútri daného pozemku,
2. založiť medzi vodným zdrojom a hnojenou plochou ornej pôdy vegetačný pás široký najmenej 20 m s vysiatou plodinou s vyššou protieróznou účinnosťou; vzdialenosť sa meria spolu s inými prirodzenými porastmi,
  3. aplikovať dusíkaté hnojivé látky vo vzdialenosti od vodného zdroja väčšej ako 50 m; táto vzdialenosť je paušálna bez ohľadu na využitie vyššie uvedených protieróznych opatrení, alebo
  4. pokryť mimo vegetačného obdobia pozemok vegetačným pokrývom; mimo vegetácie, kedy nie sú širokoriadkové plodiny na danom pozemku pestované, musí poľnohospodár pozemok pokryť napr. oziminou, viac ročnou krmovinou, medziplodinou alebo úhorom (avšak nie čiernym úhorom),
- c) nesmie aplikovať dusíkaté hnojivé látky v zóne 10 m od hranice ochranného pásma prvého stupňa vodného zdroja vo všetkých stupňoch obmedzenia.

Voľné pasenie hospodárskych zvierat v nárazníkovej zóne sa nepovažuje za porušenie podmienky, okrem prípadu košarovania zvierat, t.j. systematicky prekladaných ohrád za účelom hnojenia pôdy trusom hospodárskych zvierat, zatváraných do košiarov prevažne na noc. Vytvorenie košiaru v nárazníkovej zóne je považované za porušenie podmienky.

- e) Dodržiavať požiadavku na vedenie presnej prvotnej evidencie o striedaní plodín, agrotechnike a hnojení pozemkov podľa osobitného predpisu (§ 10 ods. 5 zákona č. 136/2000 Z. z.; § 6 vyhlášky MPRV Slovenskej republiky č. 151/2016 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Povinnosť priebežne viesť a uchovávať evidenciu o striedaní plodín agrotechnike a hnojení pozemkov je ustanovená v § 10 ods. 4 a 5 zákon č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov. Podrobnosti evidencie sú uvedené v § 6 vyhlášky MPRV Slovenskej republiky č. 151/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o agrochemickom skúšaní pôd a o skladovaní a používaní hnojív a vo vyhláške MPRV Slovenskej republiky č. 215/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach.

Poľnohospodár je povinný viesť trvalú evidenciu o príjme a o použití hnojív, hospodárskych hnojív, sekundárnych zdrojov živín, kompostov, čistiarenských kalov, dnových sedimentov, mäsokostných múčok a vápnenie pôdy do poľnohospodárskej pôdy za každý jednotlivý kultúrny diel v tzv. knihe honov – evidencia o hnojení pozemku, jeho vlastnostiach, striedaní plodín, agrotechnike. Údaje o použití hnojív musia byť zapísané do 1 mesiaca od ukončenia ich aplikácie.

Poľnohospodár vedie evidenciu o množstve, druhu a čase použitia a zapracovania hnojív, hospodárskych hnojív, sekundárnych zdrojov živín, kompostov, čistiarenských kalova dnových sedimentov podľa kultúrnych dielov a pestovaných plodín, výšky dosiahnutých úroda roku aplikácie a uchovávať ju najmenej päť rokov.

- f) Dodržať požiadavku na vypracovanie a dodržiavanie programu používania hnojív s obsahom dusíka podľa osobitného predpisu (§ 10c ods. 5 zákona č. 136/2000 Z. z. ; § 6 vyhlášky MPRV Slovenskej republiky č. 215/2016 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Koeficienty pre výpočet množstva dusíka sú uvedené v tabuľke č. 8.

Poľnohospodár je povinný vypracovať každoročne najneskôr do 31. augusta plán použitia dusíkatých hnojivých látok. Plán použitia dusíkatých hnojivých látok obsahuje identifikačné údaje o subjekte a tiež údaje:

- a) celková výmera pôdy, z toho orná pôda, trvalé trávne porasty, trvalé kultúry, celková výmera pôdy zaradená do zraniteľnej oblasti diferencovaná podľa stupňa zranenia,
- b) priemerné stavy chovov hospodárskych zvierat za kalendárny rok za obdobie od 1. 1. do 31.12. prepočítané na DJ, spôsoby ustajnenia, pasenia a košarovania,
- c) skutočná produkcia hospodárskych hnojív vypočítaná z priemerných stavov chovov hospodárskych zvierat – potreba skladovacích kapacít na 6 mesiacov (§ 10b ods. 1 a príloha č. 1 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov),
- d) skutočné objemy vybudovaných skladovacích kapacít na hospodárske hnojivá – v prípade nepostačujúcich skladovacích kapacít určiť iné zazmluvnené nakladanie s hospodárskymi hnojivami (preskladnenie u inej osoby, odpredaj, využitie hnojív v bioplynových staniciach),
- e) produkcia dusíka podľa prílohy č. 4 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov,
- f) stanovenie aplikačnej dávky hospodárskych hnojív, tak aby pri aplikácii nebola prekročená dávka celkového N z hospodárskych hnojív 170 kg/ha za hospodársky rok (vyhláška MPRV Slovenskej republiky č. 215/2016 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach),
- g) určenie aplikačnej dávky dusíka k jednotlivým plodinám maximálne do limitu uvedeného v prílohe č. 7 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov.

g) Dodržiavať požiadavku zákazu hnojenia podľa osobitného predpisu (§ 10c ods. 1 zákona č. 136/2000 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár je povinný dodržiavať zakázané obdobia uvedené v tab. č. 9, ak § 10c ods. 2 až 11 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov neustanovujú inak. Zakázané obdobia sa nevzťahujú na výkaly a moč pasúcich sa zvierat a pri hnojení zakrytých plôch v skleníkoch a fóliovníkoch.

Tabuľka č. 9 Zakázané obdobia

Pre kvapalné hospodárske hnojivá, a akékoľvek hnojivá z chovu hydiny a drobných zvierat, kvapalné hnojivé látky s organicky viazaným dusíkom a priemyselné hnojivá s obsahom dusíka	OP	C	od 5. októbra – do 15. februára
		A,B	od 20. októbra – do 15. februára
	TTP	C	od 1. novembra – do 15. februára priemyselné hnojivá od 5. októbra – do 15. februára
		A,B	od 15. novembra – do 15. februára priemyselné hnojivá od 20. októbra – do 15. februára
Pre tuhé hospodárske hnojivá a tuhé hnojivé látky s organickým viazaným dusíkom	OP/TTP	C	od 15. novembra – do 15. februára
		A,B	od 30. novembra – do 15. februára

Poľnohospodár podľa § 10c ods. 2 môže požiadať kontrolný ústav o udelenie výnimky zo zákazu. Kontrolný ústav môže udeliť výnimku zo zákazu len na poľnohospodárskej pôde v zraniteľných oblastiach so svahovitosťou do 5° na obdobie 14 dní, resp. 28 dní (pre kvapalné hnojivé látky s organicky viazaným dusíkom a priemyselné hnojivá s obsahom dusíka) od začiatku zakázaného obdobia alebo 14 dní pred koncom zakázaného obdobia. Žiadosť o udelenie výnimky zo zákazu podľa

sa eviduje v registračnom a informačnom systéme, ktorý vedie organizácia, ktorej zriaďovateľom je ministerstvo.

- h) Dodržiavať požiadavku neaplikovania hnojív s obsahom dusíka na zamrznutú pôdu, zasneženú pôdu alebo pôdu zamokrenú súvislou vrstvou vody podľa osobitného predpisu (§ 10 ods. 3 písm. b) zákona č. 136/2000 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie použiť hnojivá, hospodárske hnojivá, sekundárne zdroje živín a komposty na poľnohospodárskej pôde, ak

- a) ich použitie zakazuje alebo obmedzuje osobitný predpis (napríklad zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov)
  - b) pôda je zamokrená, pokrytá vrstvou snehu alebo zamrznutá; to sa nevzťahuje na hnojenie vedľajšími produktmi a hlavnými produktmi, ktoré vznikli pri pestovaní rastlín a pri celoročnom pastevnom spôsobe chovu zvierat,
  - c) spôsob použitia kvapalných hospodárskych hnojív ohrozuje životné prostredie okolia hnojeného pozemku najmä v okolí povrchových vôd,
  - d) nie je zabezpečená ich rovnomerná aplikácia na pozemku,
  - e) poškodzujú agrochemické parametre poľnohospodárskych pozemkov.
- i) Dodržiavať požiadavku aplikácie maximálne povolenej dávky 170 kg/ha/rok celkového dusíka z hospodárskych hnojív podľa osobitného predpisu (§ 10c ods. 7 písm. e) zákona č. 136/2000 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár je v zmysle § 10c ods. 7 písm. e) zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov povinný dodržiavať dávky dusíka aplikovaného vo forme hospodárskych hnojív tak, aby neprevýšili dávku dusíka 170 kg/ha za hospodársky rok, pričom do tohto limitu sa započítavajú aj exkrementy zvierat na pasienku a nezapočítava sa dusík pozberových zvyškov rastlín alebo vedľajších produktov plodín, ak boli zaorané do poľnohospodárskej pôdy; produkcia dusíka jedným zvieraťom za kalendárny rok je uvedená v prílohe č. 4 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov zákona č. 394/2015 Z. z., obsah živín v hospodárskych hnojivách je uvedený v prílohe č. 5 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov a limitné dávky dusíka pri jednotlivých plodinách sú uvedené v prílohe č. 7 zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov.

Príklad:

Pasienok – 45 ha, pasenie 3 mesiace, hovädzí dobytok do 6 mesiacov, počet 55 ks, ročná produkcia dusíka je 14,24 kg/ks, t. j. 55 ks x 14,24 kg N/ks a rok : 12 mesiacov x 3 mesiace : 45 ha = 4,35 kg N/ha,
Hnojenie – Hnojovica hovädzieho dobytku (7,5 % sušiny) – 3 kg N/t, dávka 30 t/ha, t. j. 30 t/ha x 3 kg N/t = 90 kg N/ha,
SPOLU – 4,35 + 90 = 94,35 kg N/ha.

PH 3

Ochrana voľne žijúcich vtákov

- a) Dodržiavať zákaz odchyťovania, zraňovania, usmrcovania a/alebo držania voľne žijúceho vtákov podľa osobitného predpisu (§ 35 ods. 1 písm. a) b) a e) zákona č. 543/2002 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Vysvetlenie pojmov:

chyťanie, zraňovanie, usmrcovanie dospelého vtáčieho jedinca a jeho vývinového štádia a ničenie vajec – Akákoľvek úmyselná činnosť, ktorá spôsobí vtákom ujmu na zdraví priamym kontaktom s poľnohospodárskou činnosťou. Pre splnenie tejto podmienky, poľnohospodár by mal dodržiavať zákaz: chytania, zraňovania, usmrcovania dospelého vtáčieho jedinca a jeho vývinového štádia a ničenie vajec. Týmto sa rozumie akákoľvek úmyselná činnosť, ktorá spôsobí vtákom ujmu na zdraví priamym kontaktom s poľnohospodárskou činnosťou. Poľnohospodár by mal zabrániť, aby na ploche došlo alebo dochádzalo k chytaniu, zraňovaniu, usmrcovaniu dospelého vtáčieho jedinca a jeho vývinového štádia a ničeniu vajec. Za dôkaz o odchyte, zranení alebo usmrteniu dospelého vtáčieho jedinca a jeho vývinového štádia a ničení vajec sa považuje nález aspoň jedného znaku:

- odchyťového zariadenia (pasca, odchyťový kôš, železá, a pod.);
- zlikvidovanej znášky (hniezdo so znáškou);
- uhynutých jedincov;
- poranených jedincov.

Za dodržanie podmienky, teda za dodržanie zákazu chytania, zraňovania, usmrcovania dospelého vtáčieho jedinca a jeho vývinového štádia a ničenia vajec, sa považuje, ak sa počas kontroly nezistili žiadne známky uvedených aktivít na danej lokalite.

b) **Dodržiavať zákaz rušenia voľne žijúcich vtákov v období hniezdenia, rozmnožovania, výchovy mláďat, zimného spánku alebo migrácie podľa osobitného predpisu (§ 35 ods. 1 písm. c) zákona č. 543/2002 Z. z.)**

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Vysvetlenie pojmov:

Pre účely kontroly dodržiavania uvedených podmienok, ktoré musí poľnohospodár dodržiavať sa považuje za:

- a) **agrotechnické opatrenie** – prispôsobenie poľnohospodárskej činnosti, ktorá slúži k zhodnocovaniu pôdy, napr. kosenie, orba, mulčovanie, smykovanie, kyprenie, bránenie, podmietanie, kompaktorovanie, valcovanie.
- b) **obdobie hniezdenia** – doba, počas ktorej sa vtáky pripravujú alebo realizujú hniezdenie, t. j. obdobie toku, prípravy na hniezdenie, rozmnožovania, sedenie na hniezde, starostlivosť o mláďatá a výchova mláďat. Vo všeobecnosti je možné na území Slovenska konštatovať, že obdobie hniezdenia trvá od 1.3. do 30.9. kalendárneho roka.
- c) **rušenie** – akákoľvek ľudská činnosť, ktorá svojím rozsahom a intenzitou spôsobí zamedzenie hniezdeniu, zničenie hniezdiska, zničenie znášky alebo úhyn mláďat. Poľnohospodár by nemal svojou agrotechnickou činnosťou a opatreniami počas obdobia hniezdenia rušiť hniezdenie vtákov spravidla v období od 1.3. do 30.9. kalendárneho roka.

Za dôkaz o rušení sa považuje nález aspoň jedného znaku:

- zničenie hniezda, zničenie hniezdného stanovišťa alebo hniezdiaceho stromu, kra a pod.;
- zistenie známok aktivity na hniezdnom strome (napr. odtlačky po stúpacích železách,
- stopy a odtlačky po mechanizmoch, zvyšky lana);
- opustená znáška vplyvom rušenia poľnohospodárskou činnosťou;
- uhynuté, vysilené alebo poranené mláďatá.

Za dodržanie podmienky, teda za dodržanie nerušenia hniezdenia vtákov vplyvom agrotechnických opatrení sa považuje to, ak nebolo vizuálnou kontrolou zistené, že došlo k zamedzeniu hniezdenia, zničeni hniezdiska, zničeni znášky alebo úhynu mláďat, prípadne poľnohospodár sa preukáže oznámením orgánu štátnej správy o zistení tejto nepovolenej činnosti a takúto relevantnú skutočnosť zároveň nahlásil platobnej agentúre.

- c) Dodržiavať zákaz zbierania, poškodzovania a/alebo ničenia vajec voľne žijúcich vtákov podľa osobitného predpisu (§ 35 ods. 2 písm. a) zákona č. 543/2002 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie zbierať alebo úmyselne poškodzovať alebo ničiť vajcia chráneného živočícha v jeho prirodzenom areáli vo voľnej prírode alebo držať ich vrátane prázdnych vajec.

- d) Dodržiavať zákaz poškodzovania a/alebo ničenia hniezdných stanovišť podľa osobitného predpisu (§ 35 ods. 2 písm. b) a c) zákona č. 543/2002 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár svojou činnosťou nesmie odstraňovať alebo úmyselne poškodzovať alebo ničiť hniezda chráneného živočícha v jeho prirodzenom areáli.

- e) Dodržiavať zákaz zasahovania do chránených vtáčích území spôsobom, ktorým je možné biotop poškodiť a/alebo zničiť podľa osobitného predpisu (§ 26 ods.5 prvá veta, a ods. 6 zákona 543/2002 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie vykonávať činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na chránený biotop a ktoré by ho mohli poškodiť, alebo zničiť.

PH 4

Ochrana biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín

- a) Dodržiavať zákaz odstraňovania a/alebo narušovania chránených krajinných prvkov

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Za prírodný element sa považuje významný chránený krajinný prvok, živé ploty, solitér, stromoradie, skupina stromov, terasa a medza. Za dodržiavanie zákazu odstraňovania prírodných elementov sa považuje, ak poľnohospodár dodržiava zákaz odstraňovania a/alebo poškodzovania prírodných elementov alebo dodržiava podmienky určené rozhodnutím orgánu ochrany prírody a krajiny. Nie je možné odstraňovať, alebo poškodzovať (opilovať) jednotlivé stromy alebo líniovú výsadbu stromov a krovín. Uvedené činnosti sa nebudú považovať za porušenie požiadavky v prípade, ak poľnohospodár relevantným dokladom (oznámenie polícii alebo príslušnému orgánu štátnej správy) kontrolnej skupine preukáže, že chránený krajinný prvok odstránila a/alebo narušila (poškodila alebo zničila) tretia osoba alebo, ak má poľnohospodár súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny v zmysle § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a takúto relevantnú skutočnosť zároveň nahlásil ako vyššiu moc platobnej agentúre pred vykonaním kontroly.

- b) Dodržiavať zákaz zasahovania do biotopov európskeho významu spôsobom, ktorým je možné biotop poškodiť a/alebo zničiť.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie v biotopoch európskeho významu vypaľovať porast, vykonávať žiadne rekultivácie alebo meliorácie. Poľnohospodár nesmie biotopy európskeho významu poškodzovať navážkami anorganického, alebo organického materiálu. Nesmie vykonávať také činnosti, ktorými môže dôjsť k zasahovaniu, znehodnoteniu resp. zničeniu biotopov. Ide napr. o poškodenie biotopu rozorávaním, dosievaním porastu, skládkovaním a pod. Uvedené činnosti sa nebudú považovať za porušenie požiadavky v prípade, ak poľnohospodár relevantným dokladom (oznámenie polícii alebo príslušnému orgánu štátnej správy) kontrolnej skupine preukáže, že zásah do biotopu európskeho významu uskutočnila tretia osoba alebo, ak má poľnohospodár súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a takúto

relevantnú skutočnosť zároveň nahlásil ako vyššiu moc platobnej agentúre pred vykonaním kontroly, považuje sa to za dodržanie podmienky.

PH 5

Bezpečnosť potravín a krmív

a) Dodržiavať zákaz umiestňovať na trh zdraviu škodlivú potravinu alebo potravinu nevhodnú na ľudskú spotrebu.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie umiestňovať na trh potraviny, ak nie sú bezpečné. Za nebezpečné sa považujú potraviny, ktoré sú zdraviu škodlivé a potraviny nevhodné na ľudskú spotrebu. Pri určovaní toho, či je nejaká potravina nevhodná pre ľudskú spotrebu, sa musí brať ohľad na to, či je potravina neprijateľná pre ľudskú spotrebu podľa jej určeného použitia, a to z dôvodov kontaminácie vonkajším vplyvom alebo iným hnilobným procesom, pokazením alebo rozkladom.

Ak je nejaká nebezpečná potravina súčasťou skupiny, dávky alebo zásielky potravín rovnakej triedy alebo popisu, musí sa predpokladať, že všetky potraviny v tejto skupine, dávke alebo zásielke sú tiež nebezpečné, pokiaľ po podrobnom vyhodnotení nie je dôkaz, že zvyšok dávky, série alebo zásielky je bezpečný.

Povinnosť vyplýva z čl. 14 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 a z § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, kde je uvedené, že na trh je zakázané umiestniť potraviny iné ako zdravotne neškodné. Umiestnenie na trhu znamená skladovanie, uchovávanie potravín alebo krmív na účely predaja, vrátane ponúkania na predaj alebo akúkoľvek inú formu prevodu, či už bezplatnú alebo nie a predaj, distribúciu a iné formy prevodu. Predmetom kontroly je aj kontrola skladovania krmív s látkami, ktoré by mohli spôsobiť ich kontamináciu.

b) Dodržiavať zásady skladovania krmív tak, aby nedochádzalo k ich kontaminácii osivami, biocídmi, prípravkami na ochranu rastlín, medikovanými krmivami **nebezpečnými látkami**, a inými zakázanými látkami, **odpadom** alebo ku krížovej kontaminácii s krmivami živočíšneho pôvodu a aby boli bez viditeľných znakov zaplesnenia alebo zamorenia so živými škodcami.

Bezpečnosť krmív možno posudzovať z rôznych aspektov. Jedným z nich je ich správne skladovanie. Osobitne treba preto sledovať, aby sa do krmív nedostali napr. nebezpečné chemické látky z biocídnych prípravkov, pesticídov, hnojív, zakázaných krmných surovín živočíšneho pôvodu a iných zakázaných látok, osív prípadne liečiv, a medikovaných krmív, odpadu. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zabezpečiť oddelené skladovanie krmív od týchto produktov.

Ďalším problémom nesprávneho skladovania môže byť zaplesnenie krmiva alebo zamorenie so živočíšnymi škodcami spôsobené nevhodnými skladovacími podmienkami, nepravidelným čistením skladovacích priestorov, poškodeným celistvosťou zastrešenia skladov nedostatočnej ochrane skladovaných krmív pred škodcami a poveternostnými vplyvmi. Poľnohospodár je povinný viesť záznam o pravidelnom čistení skladovacích priestorov.

V prípade použitia biocídnych prípravkov, rastlinných ochranných prostriedkov alebo akýchkoľvek iných prostriedkov na ošetrovanie alebo úpravu krmív najmä v prípade zaplesnenia krmív alebo zamorenia živočíšnymi škodcami je poľnohospodár povinný viesť záznamy o ich použití.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár pri skladovaní krmív musí dodržať nasledovné podmienky:

- nesmú byť spolu s krmivami spoločne uskladnené osivá, biocídy, prípravky na ochranu rastlín, medikované krmivá, lieky alebo zakázané látky (príloha č. III nariadenia (ES) č. 767/2009),
  - oddelene skladovať krmivá živočíšneho pôvodu v prípade chovu monogastrických a polygastrických zvierat na jednom hospodárstve;
  - mať k dispozícii záznamy a písomné doklady o používaní biocídnych prípravkov, rastlinných ochranných prostriedkov alebo akýchkoľvek iných prostriedkov na ošetrovanie alebo úpravu krmív najmä v prípade zaplesnenia krmív alebo zamorenia so živými škodcami;
  - mať k dispozícii záznamy o pravidelnom čistení skladových priestorov
  - zabrániť výskytu plesní a živočíšnych škodcov v objemových krmivách umiestnených v silážnych žlaboch, senníkoch a pod.;
  - zabránenie prístupu hlodavcov do skladov s krmivami a zabránenie zatekaniu.
- c) Dodržiavať používanie len takých krmív, vrátane krmív určených na miešanie vlastných krmných zmesí, ktoré pochádzajú od registrovaných alebo schválených krmivárskych podnikov podľa osobitného predpisu (čl. 5 ods. 6 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 183/2005 v platnom znení).

Krmivárske podniky na všetkých stupňoch výroby, spracovania a distribúcie krmív musia zabezpečiť, aby krmivá spĺňali požiadavky krmivového práva, týkajúceho sa ich činnosti. Medzi základné legislatívne predpisy patrí napr. NEPaR (ES) č. 183/2005, ktorým sa stanovujú požiadavky na hygienu krmív, ktoré ustanovuje, že všetky krmivá (aj tie nakúpené) musia pochádzať z krmivárskych podnikov, ktoré sú zaregistrované a/alebo schválené. Taktiež krmivá vyprodukované ako primárne produkty môžu byť dodávané do iných krmivárskych podnikov na ďalšie spracovanie alebo na priame skrmovanie len za predpokladu, že prvovýrobca je zapísaný do registra krmivárskych podnikov. Krmivárske podniky a zariadenia registruje a schvaľuje ÚKSÚP podľa zákona č. 271/2005 Z. z. o výrobe, uvádzaní na trh a používaní krmív. ÚKSÚP taktiež vedie register krmivárskych podnikov.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí dodržať nasledovné podmienky:

- dodávateľ (veľkoobchodný alebo maloobchodný predajca) od ktorého poľnohospodár odoberá krmivá, musí byť zapísaný do registra krmivárskych podnikov (môže sa preveriť aj z prehľadu uverejneného na <https://www.uksup.sk/okvz-registre-a-zoznamy>);
  - jednotlivé krmivá nachádzajúce sa u poľnohospodára musia pochádzať od registrovaných alebo schválených výrobcov;
  - poľnohospodár preukazuje, že krmivá, ktoré boli dodané z iného krmivárskeho podniku pochádzajú z registrovaného alebo schváleného krmivárskeho podniku napr. etiketami sú na ktorých sú zaznačené aj evidenčné čísla alebo registračné/schvaľovacie čísla dodávateľa kópiami osvedčení o registrácii/schválenie dodávateľa alebo záznamom o vstupe krmív, do ktorého sú zaznačené aj evidenčné čísla alebo registračné/schvaľovacie čísla dodávateľa a pod. To isté platí aj v prípade, ak sa na farme nachádzajú krmivá dodané z iného členského štátu, resp. z tretích krajín bez slovenského sprostredkovateľa (ide o dodávateľov z iných krajín, na ktorých nie je priamy právny dosah v prípade sankcií).
- d) Dodržiavať zásady na úrovni prvovýroby krmív podľa osobitného predpisu prílohy I NEPaR (ES) č. 183/2005 v platnom znení (čl. 5 ods. 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 183/2005 v platnom znení).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár pri výrobe krmív nesmie používať na výrobu krmív alebo na priame skrmovanie doplnkové látky, premixy doplnkových látok, nepovolené krmné suroviny živočíšneho pôvodu, nepovolené geneticky modifikované krmné suroviny. V prípade používania krmných surovín živočíšneho pôvodu musí mať poľnohospodár povolenia na zapracovanie vydané príslušným kontrolným orgánom. **Pri výrobe krmív poľnohospodár musí viesť evidenciu receptúr pre vyrobené krmivá.** Poľnohospodár musí pravidelne, alebo podľa potreby čistiť sklady, prepravné prostriedky, výrobné linky tak, aby nedošlo ku kontaminácii alebo krížovej kontaminácii krmív **a viesť o tom záznamy. Poľnohospodár musí pravidelne kontrolovať skladové podmienky, stav skladovaných krmív a viesť o tom záznamy. Poľnohospodár musí viesť záznamy o použití geneticky upraveného osiva, prípravkov na ochranu rastlín, biocídnych výrobkov** o distribúcii vyrobených krmív na preverenie, či vyrobené krmivá boli odoslané na správne miesto určenia.

- e) Dodržiavať povinnosť viesť potrebné záznamy ohľadne chovu zvierat, výroby prvotných produktov živočíšneho pôvodu, alebo rastlinného pôvodu podľa osobitného predpisu (čl. 18 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 v platnom znení).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodári, ktorí chovajú zvieratá alebo vyrábajú prvotné produkty živočíšneho pôvodu, musia v zmysle čl. 17 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 viesť záznamy najmä o:

- druhu a pôvode krmiva skrmovaného zvieratám;
- veterinárnych liekoch alebo iných ošetrovaniach zvierat, o dátumoch podávania a o ochranných lehotách;
- výsledkoch akýchkoľvek analýz vzoriek odobratých od zvierat alebo iných vzoriek odobratých na diagnostické účely, ktoré sú závažné pre ľudské zdravie;
- akýchkoľvek príslušných správach o vykonaných kontrolách zvierat alebo produktov živočíšneho pôvodu.

Poľnohospodári, ktorí produkujú alebo zberajú rastlinné produkty, musia viesť záznamy najmä o:

- akomkoľvek použití prípravkov na ochranu rastlín alebo biocídov;
- výsledkoch akýchkoľvek analýz vzoriek odobratých z rastlín alebo iných vzoriek, ktoré sú závažné pre ľudské zdravie.

V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1831/2003 z 22. januára 2003, ktorým sa stanovujú požiadavky na hygienu krmív je povinnosťou poľnohospodára je viesť najmä záznamy o:

- akomkoľvek použití prípravkov na ochranu rastlín a biocídnych výrobkov;
- použití geneticky upraveného osiva;
- zdroji a množstve každého vstupu krmiva a mieste určenia a množstve každého výstupu krmiva.

- f) Dodržiavať zásady skladovania odpadov a nebezpečných látok tak, aby sa zabránilo kontaminácii vyrábaných potravín

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodári majú povinnosť skladovať odpady a nebezpečné látky tak, aby sa zabránilo kontaminácii vyrábaných potravín, čo vyplýva z nariadenia EP a Rady (ES) č. 853/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín, Príloha I, prvovýroba, časť A: Všeobecné hygienické ustanovenia pre prvovýrobu a súvisiace činnosti, bod 4 písm. g) a bod 5 písm. f). Poľnohospodári, ktorí chovajú, zbierajú alebo lovia zvieratá alebo vyrábajú prvotné produkty živočíšneho pôvodu, musia prijať primerané opatrenia na to,

aby sa odpady a nebezpečné látky skladovali a manipulovalo sa s nimi tak, aby sa zabránilo kontaminácii týchto produktov. Poľnohospodári, ktorí produkujú alebo zberajú rastlinné produkty, musia prijať primerané opatrenia na to, aby sa odpady a nebezpečné látky skladovali a manipulovalo sa s nimi tak, aby sa zabránilo kontaminácii.

- g) Dodržiavať zásady vhodného skladovania a správneho používania doplnkových látok do krmív, veterinárnych liečiv a biocídov.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodári, ktorí chovajú, zbierajú alebo lovia zvieratá alebo vyrábajú prvotné produkt živočíšneho pôvodu, musia prijať, ak je to vhodné, primerané opatrenia na správne používanie doplnkových látok do krmív a veterinárnych liekov, ako to vyžadujú príslušné právne predpisy. Poľnohospodári, ktorí produkujú alebo zberajú rastlinné produkty, musia prijať, ak je to vhodné, primerané opatrenia na správne používanie prípravkov na ochranu rastlín a biocídov, ako to vyžadujú príslušné právne predpisy. Poľnohospodári musia skladovať a používať vyššie uvedené látky tak, ako si to vyžaduje ich označenie, alebo ako je to predpísané. Povinnosť správne používať ako aj vhodne skladovať doplnkové látky do krmív, veterinárne liečivá a biocídy vyplýva z nariadenia EP a Rady (ES) č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín, Príloha I – prvovýroba, časť A: Všeobecné hygienické ustanovenia pre prvovýrobu a súvisiace činnosti, bod 4, písm. j).

- h) Pri zvieratách, od ktorých pochádza mlieko na ľudskú spotrebu, dodržiavať zachovávanie celkového dobrého zdravotného stavu zvierat a chovu bez tuberkulózy a brucelózy.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí zabezpečiť, že surové mlieko a mledzivo pochádza od zvierat, ktoré sú v dobrom celkovom zdravotnom stave, neprejavujú žiadne príznaky chorôb, ktoré môžu mať za následok kontamináciu mlieka a mledziva, a najmä či netrpia žiadnymi infekciami pohlavného ústrojenstva s výtokom, ani enteritídou s hnačkou a horúčkou alebo rozpoznateľným zápalom vemena, či nemajú žiadne poranenie vemena, ktoré by mohli ovplyvniť mlieko a mledzivo. Mlieko musí pochádzať od zvierat, ktorým neboli podané žiadne nepovolené látky alebo produkty a pri podaní povolených produktov alebo látok, musia byť dodržané ochranné lehoty predpísané pre tieto produkty alebo látky. Pokiaľ ide o brucelózu a tuberkulózu, surové mlieko a mledzivo musí pochádzať od zvierat, ktoré patria do stáda úradne bez brucelózy a úradne tuberkulózy. Poľnohospodár v prípade potreby musí izolovať zvieratá, ktoré sú infikované alebo ktoré sú podozrivé z infekcie ktoroukoľvek z uvedených chorôb a z infekcie na tuberkulózu a brucelózu tak, aby to nemalo žiadny škodlivý vplyv na mlieko iných zvierat. Ak sa kozy držia spolu s kravami, musia byť tieto kozy prehliadané a testované na tuberkulózu.

- i) Dodržiavať zásady umiestňovania a konštrukčnej úpravy zariadenia a priestorov, kde sa mlieko skladuje, spracúva a chladí tak, aby sa zabránilo riziku kontaminácie mlieka.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí zabezpečiť aby dojacie zariadenia a priestory, kde sa skladuje mlieko a mledziva a kde sa s nimi manipuluje alebo kde sa chladia, boli umiestnené a skonštruované tak, aby sa obmedzilo riziko kontaminácie mlieka a mledziva v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné hygienické predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu.

- j) Dodržiavať zásady skladovania mlieka tak, aby priestory používané na skladovanie mlieka boli chránené proti škodcom; oddelené od priestorov, kde sú ustajnené zvieratá, vybavené príslušným chladiacim zariadením a povrch tohto príslušenstva, ktoré prichádza do kontaktu s mliekom, bol ľahko čistiteľný a dezinfikovateľný.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Priestory na skladovanie mlieka a mledziva musia byť chránené proti škodcom, musia mať primerané oddelenie od priestorov, kde sú ustajnené zvieratá, a musia mať vhodné chladiace zariadenia, pokiaľ je to potrebné na splnenie požiadaviek uvedených v časti B, Kapitoly II, oddielu X prílohy III nariadenia (ES) č. 853/2004. Povrchy zariadení, ktoré prichádzajú do styku s mliekom a mledzivom (náradie, nádoby, nádrže a podobne, určené na dojenie, na zber alebo prepravu mlieka), musia byť ľahko čistiteľné a, kde je to potrebné, dezinfikovateľné a musia byť udržiavané v dobrom stave. Vzhľadom na túto požiadavku sa vyžaduje používanie hladkých, umývateľných a netoxických materiálov.

Po použití sa musia tieto povrchy vyčistiť a pokiaľ je to potrebné, vydezinfikovať. Nádoby a nádrže používané na prepravu mlieka a mledziva sa musia pred opätovným použitím vhodným spôsobom vyčistiť a vydezinfikovať po každej ceste alebo po každej sérii ciest, ak je čas medzi vyprázdnením a následným napustením veľmi krátky, v každom prípade však najmenej raz za deň.

- k) Dodržiavať vykonávanie dojenia hygienickým spôsobom a ochladzovanie mlieka na požadovanú teplotu, okamžitého schladenia na teplotu najviac 8 °C, ak sa vykonáva každodenný zber alebo na teplotu najviac 6 °C, ak sa zber nevykonáva denne.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Dojenie sa musí vykonávať hygienickým spôsobom, pričom sa musí zabezpečiť najmä, aby:

- pred začatím dojenia boli struky, vemeno a príslušné časti čisté;
- sa identifikovali zvieratá, ktoré sa podrobujú liečeniu, ktoré by mohlo zapríčiniť vylučovanie rezíduí do mlieka a mledziva, a aby sa mlieko a mledzivo získané od takýchto zvierat nepoužilo na ľudskú spotrebu pred ukončením predpísanej ochrannej lehoty.

Mlieko a mledzivo sa musia ihneď po nadojení umiestniť na čisté miesto, ktoré je skonštruované a vybavené tak, aby sa zabránilo ich kontaminácii. Mlieko sa musí ihneď schladiť na teplotu najviac 8 °C v prípade, že sa vykonáva každodenný zber, alebo na teplotu najviac 6 °C, ak sa zber mlieka nevykonáva denne.

Poľnohospodár nemusí dodržiavať požiadavky na teplotu ustanovené vo vyššie uvedených bodoch, ak mlieko spĺňa kritériá uvedené v časti III. Kapitoly I, Oddielu IX Prílohy III nariadenia (ES) č. 853/2004, ktoré sa týkajú požiadaviek na počet somatických buniek, celkového počtu mikroorganizmov a rezíduí antibiotík, a buď:

- a) sa spracúva do 2 hodín od nadojenia, alebo
- b) vyššia teplota je potrebná z technologických dôvodov, ktoré súvisia s výrobou určitých mliečnych výrobkov, a ak to povolil príslušný orgán.

- l) Dodržiavať zásady skladovania vajec v čistote, v suchu, bez vonkajšieho zápachu, ochrany pred nárazom a pred priamym slnečným žiarením.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

V priestoroch producenta vajec až po predaj spotrebiteľovi sa musia vajcia držať v čistote, uchovávať v suchu, bez vonkajšieho zápachu, účinne chránené proti nárazom, škodcom a priamemu slnečnému žiareniu.

- m) Dodržiavať povinnosť viesť dokumentáciu o všetkých dodávateľoch a odberateľoch krmív so zameraním na presnú identifikáciu dodávateľa alebo odberateľa a druhu krmív, ich množstiev a termínov dodania alebo odoslania krmív.

Vysledovateľnosť je základnou a zásadnou požiadavkou na všetkých stupňoch výroby, spracovania a distribúcie krmív. Poľnohospodári musia byť schopní identifikovať akúkoľvek osobu, ktorá im dodáva krmivo alebo akékoľvek látky, ktoré zamýšľajú dávať do krmív, alebo používať pri úprave krmív (čl. 18 NEPaR (ES) č. 178/2002 v platnom znení).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí viesť záznamy o vstupe a výstupe krmív (prijímané a odoslané krmivá); záznam o vstupe krmív musí obsahovať tieto informácie: údaje o dodávateľovi (meno a trvalý pobyt fyzickej osoby, obchodné meno a adresa právnickej osoby), druh a množstvo dodaného krmiva, dátum prijatia krmiva a miesto určenia krmiva (netýka sa v prípade nákupu krmiva u maloobchodného predajcu). Záznam o výstupe krmiva musí obsahovať: údaje o odberateľovi krmiva (meno a trvalý pobyt fyzickej osoby, obchodné meno a adresa právnickej osoby), druh a množstve odoslaného krmiva a o dátume odoslania krmiva.

Záznamy musia byť kompletne, informácie musia byť prístupné. Etikety alebo iné formy označenia (napr. sprievodná dokumentácia, dodacie listy a pod.) musia umožniť vysledovateľnosť krmív.

- n) Dodržiavať povinnosť zavedenia systémov a postupov pre vysledovateľnosť vstupov a výstupov na farme v položkách dodávateľ, druh a množstvo, dátum dodania, dátum kedy produkt opustil farmu a uchovávať tieto informácie vo formáte, ktorý v prípade vyžiadania umožní ich ľahkú dostupnosť a poskytnutie.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí zaviesť vo všetkých stupňoch výroby, spracovania a distribúcie vysledovateľnosť potravín, , zvierat určených na produkciu potravín a akýchkoľvek látok, ktoré sú určené na pridávanie do potravín alebo krmív alebo o ktorých sa predpokladá, že sú na to určené.

Poľnohospodár musí byť schopný identifikovať akúkoľvek osobu, ktorá im dodáva potraviny, krmivo, zvierat určené na produkciu potravín alebo akúkoľvek látku, ktorá je určená na pridávanie do potravín, alebo o ktorej sa predpokladá, že sa bude pridávať do potravín alebo krmív. S týmto cieľom musí mať poľnohospodár zavedené systémy a postupy, ktoré umožnia, aby tieto informácie boli na požiadanie sprístupnené príslušným orgánom.

Poľnohospodár musí mať zavedené systémy a postupy na identifikovanie iných podnikov, do ktorých sa dodávajú ich výrobky. Potraviny, ktoré sa umiestňujú na trh alebo sa pravdepodobne budú umiestňovať na trh v spoločensťve, musia mať vhodnú etiketu alebo označenie umožňujúce ich vysledovateľnosť prostredníctvom príslušnej dokumentácie alebo informácií v súlade s príslušnými požiadavkami konkrétnejších ustanovení.

Povinnosťou poľnohospodára je zaviesť systémy alebo postupy pre vysledovateľnosť vstupov v podniku, ktoré identifikujú:

- meno a adresu dodávateľa;
- druh a množstvo vstupov, ktoré boli dodané;
- dátum dodania týchto vstupov na farmu.

Taktiež zaviesť systémy alebo postupy pre vysledovateľnosť produktov, ktoré opúšťajú farmu tak aby bolo možné identifikovať:

- meno a adresu prevádzkarne, ktorá je zásobovaná;
- povahu a množstvo produktu, ktorý boli dodané týmto prevádzkarňam;

- dátum kedy produkty opustili farmu.

Tieto informácie je potrebné uchovávať vo formáte, ktorý v prípade vyžiadania umožní ich ľahkú dostupnosť a poskytnutie.

- o) Dodržiavať povinnosť zabezpečiť neodkladné stiahnutie potraviny z trhu a oznámiť túto skutočnosť príslušnému orgánu a spotrebiteľom, ak sa vyskytol problém v oblasti potravinovej bezpečnosti.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ak sa poľnohospodár domnieva alebo má dôvod veriť, že potravina, ktorú doviezol, vyprodukoval, spracoval, ošetril, vyrobil alebo distribuoval nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť potravín, neodkladne začne postupy na stiahnutie príslušnej potraviny z trhu, ak sa potravina dostala spod bezprostrednej kontroly tohto poľnohospodára informuje o tom príslušné orgány.

Ak sa výrobok mohol dostať ku spotrebiteľovi, poľnohospodár účinne a presne informuje spotrebiteľov o dôvode na jeho stiahnutie a ak to bude nevyhnutné, stiahne od spotrebiteľov výrobky, ktoré im už boli dodané, ak iné opatrenia nepostačujú na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia.

Poľnohospodár neodkladne informuje príslušné orgány, ak predpokladá alebo má dôvod veriť, že potravina, ktorú umiestnil na trh môže byť škodlivá pre ľudské zdravie.

Poľnohospodár informuje príslušné orgány o krokoch prijatých na predchádzanie rizikám pre konečného spotrebiteľa a nebude brániť žiadnej osobe a ani ju odrádzať od spolupráce s príslušnými orgánmi v súlade s vnútroštátnym právom a právnou praxou, ak to môže zabrániť, znížiť alebo eliminovať riziko pochádzajúce z potravín.

Poľnohospodár spolupracuje s príslušnými orgánmi na krokoch prijatých s cieľom vyhnúť sa alebo znížiť riziká, ktoré predstavujú potraviny, ktoré dodávajú alebo dodávali.

- p) Dodržiavať povinnosť stiahnuť krmivo z obehu a informovať o tom príslušné orgány, v prípade ak poľnohospodár zistil, že krmná surovina, ktorú vyprodukoval alebo umiestnil na trhu, nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť krmív.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

V prípade ak poľnohospodár zistil, že krmná surovina, ktorú vyprodukoval alebo umiestnil na trh nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť krmív, (napr. presahuje najvyššie prípustné množstvá nežiaducich látok v krmivách podľa prílohy č.1 k NV SR č. 438/2006 Z. z. v zn. n. p.; obsahuje rezíduá pesticídov presahujúce MRL podľa článku 18 nariadenie (ES) č. 369/2005), je povinný takéto krmivo z obehu stiahnuť podľa čl.20 NEPaR (ES) č. 178/2002 v platnom znení, alebo zabezpečiť potrebné kroky, aby sa toto krmivo stiahlo z trhu a bezodkladne informovať o tejto situácii príslušné štátne orgány v tomto prípade Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky. V prípade nutnosti stiahnutia podozrivého krmiva z trhu, uskladňuje takéto krmivo tak, aby sa s ním nemanipulovalo do odstránenia podozrenia nebezpečenstva; v prípade potvrdenia, že krmivo je nebezpečné, zabezpečí likvidáciu krmiva alebo vykoná iné opatrenia uložené príslušným orgánom.

Je potrebné mať k dispozícii:

- záznamy a dokumentácie o kvalite krmív napr. výsledky laboratórnych vyšetrení vykonaných z vlastnej iniciatívy alebo pri úradných kontrolách;
- záznamy o vybavovaní reklamácií a systém riešenia dodávateľsko-odberateľských sporov (napr. záznamy zadokumentované podľa zavedeného systému dobrej výrobnéj praxe, prípadne riešených na základe dodávateľsko-odberateľských zmlúv, záznamy o poskytovaní náhradných dodávok krmív a pod.);
- vyhradený priestor v rámci krmivárskeho podniku v prípade umiestnenia podozrivého krmiva;

- v prípade, že taký problém sa vyskytol, záznamy o tom, ako poľnohospodár spolupracoval s príslušnými orgánmi na krokoch prijatých s cieľom vyhnúť sa nebezpečenstvu alebo znížiť riziko, ktoré predstavujú krmivá, ktoré dodáva alebo dodával (preveria sa kroky a postupy len v konkrétnom prípade, ktorý sa u poľnohospodára vyskytol).

PH 6

Zákaz používania určitých látok s hormonálnym alebo tyrostatickým účinkom a beta-agonistov pri chove hospodárskych zvierat

- a) Dodržiavať zákaz podávania látok podľa osobitného predpisu (Príloha č. 1 a 2 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z.) hospodárskym zvieratám na produkciu potravín alebo zvieratám akvakultúry.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár nesmie:

- podávať látky uvedené v prílohe č. 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. (Zoznam A – zakázané látky: tyrostatické látky, stilbény, deriváty stilbénov, ich soli a estery, estradiol 17 β a jeho esterové deriváty; Zoznam B – zakázané látky s výnimkami: beta-agonisty)
- dočasne podávať látky uvedené v prílohe č. 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. (látky s estrogénnym účinkom s výnimkou 17 β estradiolu a jeho esterových derivátov, s androgénnym a gestagénnym účinkom)

Existujú určité výnimky z dôvodu liečebného ošetrovania a z dôvodu zootecnického ošetrovania, ktoré sú uvedené v § 4 a § 5 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. To znamená, že:

- registrované prípravky obsahujúce beta-agonisty predpísané veterinárnym lekárom môžu byť podané veterinárnym lekárom, alebo farmárom pod jeho dohľadom koňovitým a spoločenským zvieratám;
- registrované prípravky obsahujúce beta-agonisty predpísané veterinárnym lekárom môžu byť podané veterinárnym lekárom na indukciu tokolýzy;
- registrované prípravky, ktoré majú estrogénny (iné než estradiol 17 β a jeho esterové deriváty), androgénny alebo gestagénny účinok predpísané veterinárnym lekárom môžu byť podávané veterinárnym lekárom alebo farmárom na zodpovednosť veterinárneho lekára, na synchronizáciu ruje a prípravu darcov a príjemcov na implantáciu embryí.

Pri podávaní zakázaných látok v súlade s výnimkami je potrebné dodržať všetky podmienky takéhoto podania (liek registrovaný v Slovenskej republike, podáva veterinárny lekár, alebo v presne stanovených prípadoch môže liek podať iná osoba, ale v takom prípade za ošetrovanie je zodpovedný veterinárny lekár, vykonané ošetrovanie, resp. predpísané lieky sa musia zaznamenať v knihe veterinárnych úkonov, povolená aplikačná forma, identifikácia ošetrovaného zvierťa).

- b) Dodržiavať zásady používania zakázaných látok na farme podľa osobitného predpisu (§ 4 a 5 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z.).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár môže používať na farme lieky so zakázanými látkami iba v súlade s výnimkami, ktoré sú stanovené v § 4 a § 5 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z., a boli predpísané veterinárnym lekárom a sú zaznamenané v knihe veterinárnych úkonov/ registri. Podľa § 4 a § 5 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. povoľuje výnimky pre použitie zakázaných látok a zároveň stanovuje, v ktorých prípadoch môže zakázanú látku podať iná osoba ako veterinárny lekár. V takom prípade veterinárny lekár predpíše liek na neobnoviteľnom veterinárnom lekárskom predpise. Predpísané lieky sa musia zaznamenať v knihe veterinárnych úkonov. Iná osoba ako veterinárny lekár

môže podať zakázané látky podľa § 4 ods. 4 č. nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z., a to zakázané látky uvedené v §4 ods. 3 písm. a) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. (allyltrenbolon, podávaný orálne, alebo beta-agonistické látky jedincom z čeľade koňovité, ak sa používajú podľa pokynov výrobcu) a podľa § 5 ods. 1 a ods. 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z., (veterinárny liek s estrogénnym účinkom s výnimkou 17 β estradiolu a jeho esterových derivátov, s androgénnym alebo gestagénnym účinkom povolený podľa osobitného predpisu – Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 362/2011 Z. z.“)).

- c) Dodržiavať zákaz odosielať na zabitie hospodárske zvieratá, ktorým boli podané zakázané látky, alebo uvádzať na trh mäso na ľudskú spotrebu alebo iné živočíšne produkty získané z hospodárskych zvierat alebo zvieratá akvakultúry, ktorým boli podané zakázané látky, okrem povolených výnimiek.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár môže legálne podávať zakázané látky v zmysle (§ 4 a § 5 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z.). Musí však dodržať ustanovenia § 7 ods. 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. podľa ktorého zvieratá určené na chov a plemenitbu a chovné a plemenné zvieratá na konci ich reprodukčného života, ktoré boli počas posledného obdobia chovu liečebne alebo zootechnicky ošetrované v súlade s ustanoveniami § 4 alebo § 5, možno uvádzať na trh na účely obchodovania s nimi. Mäso z týchto zvierat možno označiť oválnou značkou zdravotnej neškodnosti ak sa dodržali ochranné lehoty podľa § 6 ods. 2 písm. a) druhého bodu, a § 6 ods. 2 písm. b) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. alebo sa dodržala určená ochranná lehota podľa podmienok na uvádzanie príslušného veterinárneho lieku na trh podľa osobitného predpisu (zákon č. 362/2011 Z. z.).

Poľnohospodár musí dodržať aj ustanovenie §7 ods. 3 podľa ktorého mäso alebo iné živočíšne produkty zo zvierat, ktorým sa podali látky s estrogénnym, androgénnym alebo s gestagénnym účinkom alebo beta-agonistické látky podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z, sa môžu uvádzať na trh s určením na spotrebu ľuďmi, ak boli zvieratá ošetrované veterinárnymi liekmi, ktoré spĺňali požiadavky podľa § 6 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. a pred zabitím zvierat bola dodržaná ustanovená ochranná lehota. Poľnohospodár musí viesť presné záznamy o použití týchto zakázaných látok.

- d) Dodržiavať povinnosť vedenia záznamov o podávaní zakázaných látok.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z. v § 4 a v § 5 stanovuje, že podanie zakázaných látok musí byť zaznamenané v knihe veterinárnych úkonov alebo registri, ktoré sú vedené podľa § 10, v súlade s prílohou 9 a 10 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 320/2003 Z. z. o monitorovaní určitých látok a ich rezíduí v živých zvieratách a v produktoch živočíšneho pôvodu v znení neskorších predpisov. Veterinárny lekár je u chovateľa hospodárskych zvierat na produkciu potravín povinný zaznamenať do evidencie podľa § 102 ods. 4 zákona č. 362/2011 Z. z. údaje Príloha č. 1 usmernenia MPRV Slovenskej republiky o veterinárnych liekoch podľa § 104 ods. 1 zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a chovateľ potravinového zvieratá je povinný podľa § 102 ods. 5 a § 104 ods. 3 písm. a) viesť evidenciu veterinárnych liekov, ktoré podal potravinovému zvieratú v registri chovateľa.

PH 7

Používanie prípravkov na ochranu rastlín

- a) Dodržiavať povinnosť vedenia evidencie spotreby prípravkov na ochranu rastlín podľa osobitného predpisu (§ 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 405/2011 Z. z.).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár, ktorý používa prípravky na ochranu rastlín, je povinný používať autorizované prípravky na ochranu rastlín alebo prípravky povolené na paralelný obchod (aktuálne informácie sú dostupné na <http://pripravky.uksup.sk/pripravok/search>), prípadne prípravky povolené podľa § 26 zákona č. 405/2011 Z. z. na výnimku Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na 120 dní, aplikovať ich v súlade s údajmi uvedenými na etikete prípravku alebo v súlade s pokynmi uvedenými v rozhodnutí alebo v povolení.

Poľnohospodár je povinný podľa § 35 ods. 1 a 2 zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov viesť evidenciu spotreby prípravkov na ochranu rastlín podľa vzoru uvedeného v prílohe č. 1 vyhlášky MPRV Slovenskej republiky č. 491/2011 Z. z. o vedení záznamov o prípravkoch na ochranu rastlín a nahlasovaní údajov, podmienkach a postupoch pri skladovaní a manipulácii s prípravkami na ochranu rastlín a čistení použitých aplikačných zariadení. Evidencia môže byť v tlačenej alebo elektronickej verzii, pričom pri kontrole musí byť k dispozícii v tlačenej podobe. Evidencia musí byť dopisovaná priebežne tak, aby pri kontrole obsahovala všetky ošetrenia za daný hospodársky rok do dňa kontroly.

- b) Dodržiavať povinnosť použitia prípravkov na ochranu rastlín v autorizovanej alebo povolenej dávke podľa osobitného predpisu (§ 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 405/2011 Z. z.).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí používať prípravky na ochranu rastlín v autorizovanej alebo povolenej dávke na jednotku plochy podľa etikety prípravku na ochranu rastlín, ktorá je na obale daného používaného prípravku, alebo v súlade s pokynmi uvedenými v rozhodnutí alebo v povolení. Porušením je prekročenie maximálnej tolerovateľnej odchýlky od aplikačnej dávky z technických dôvodov, ktorá je v rozmedzí $\pm 5 \%$. Porušením je taktiež prekročenie maximálneho počtu ošetrení ktoré je uvedené v etikete prípravku, alebo v rozhodnutí alebo v povolení. Uvedené hodnotenia porušení sú v súlade s platnou metodikou úradných kontrol prípravkov na ochranu rastlín.

- c) Dodržiavať povinnosť viesť evidenciu dokladov o nákupe prípravkov na ochranu rastlín (faktúry, dodacie listy).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár je povinný uchovávať doklady o nákupe všetkých prípravkov na ochranu rastlín vo forme faktúr a dodacích listov.

- d) Dodržiavať povinnosť použitia prípravkov na ochranu rastlín na plodinu a proti škodlivým organizmom podľa platnej autorizácie podľa osobitného predpisu (§ 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 405/2011 Z. z.)

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár je povinný pri používaní prípravkov na ochranu rastlín dodržať rozsah autorizácie na plodinu a proti škodlivým organizmom uvedeným na etikete prípravku na ochranu rastlín, ktorá je na obale daného používaného prípravku, alebo v súlade s pokynmi uvedenými v rozhodnutí alebo v povolení. Porušením je použitie do inej plodiny alebo proti inému škodlivému organizmu, ktoré je v rozpore s etiketou prípravku alebo v rozpore s pokynmi uvedenými v rozhodnutí alebo v povolení.

Spoločné požiadavky pre fyzické osoby – nepodnikateľov:

Fyzická osoba – nepodnikateľ, ktorý neuvádza svoje produkty na trh a ktorý používa výlučne prípravky na ochranu rastlín pre neprofesionálnych používateľov nemusí viesť evidenciu spotreby prípravkov na ochranu rastlín. Správne používanie prípravkov na ochranu rastlín z pohľadu použitia na plodinu,

proti škodlivým organizmom a správneho dávkovania potvrdí čestným vyhlásením. Poľnohospodár je povinný uchovávať všetky doklady o nákupe všetkých prípravkov na ochranu rastlín vo forme faktúr alebo dodacích listov alebo pokladničných bločkov. Kontroluje sa spektrum pestovaných plodín a posudzuje sa možnosť ošetrovania prípravkami autorizovanými pre neprofesionálnych používateľov.

PH 8

Používanie, manipulácia a skladovanie pesticídov

- a) Dodržiavať požiadavku byť držiteľom osvedčenia o odbornej spôsobilosti v súvislosti s používaním a prípadnou distribúciou prípravkov na ochranu rastlín.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Podľa § 32 ods. 1 zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 405/2011“) musí každý profesionálny používateľ byť držiteľom osvedčenia o odbornej spôsobilosti. Za profesionálneho používateľa sa považuje každá osoba, ktorá používa prípravky na ochranu rastlín pri svojej profesionálnej činnosti, vrátane obsluhujúcich pracovníkov, technikov, zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb v poľnohospodárstve aj v iných odvetviach. Z toho vyplýva, že toto osvedčenie musí mať agronóm, ktorý riadi ochranu rastlín, a traktoristi, prípadne iné osoby prichádzajúce do styku s prípravkami na ochranu rastlín. Poľnohospodár nemusí byť držiteľom osvedčenia v prípade, že všetky svoje pozemky ošetruje prostredníctvom subjektov vykonávajúcich ošetrovanie prípravkami na ochranu rastlín formou služieb a tieto subjekty prípravky, ktoré sú aplikované, aj dodávajú. Avšak v prípade, ak poľnohospodár manipuluje (nakúpi, skladuje a preváža) prípravky na ochranu rastlín, pričom iba samotnú aplikáciu vykonáva formou agroslužieb (teda neaplikuje prípravky na ochranu rastlín ani nevlastní postrekovač), musí mať požadované osvedčenie o odbornej spôsobilosti.

Poľnohospodár pri kontrole predloží osvedčenie o odbornej spôsobilosti podľa zákona č. 405/2011 Z. z., ktoré mu bolo vydané na základe školenia vykonávaného osobami poverenými Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Osvedčenie musí mať minimálne agronóm (modul 2) a jeden obsluhujúci pracovník (traktorista, modul 3). V zásade musia mať osvedčenie všetky potenciálne osoby, ktoré pracujú – manipulujú s prípravkami na ochranu rastlín. Modul 2 je nadradený modulu 3 a teda ak je používateľ prípravkov držiteľom osvedčenia pre modul 2 už nepotrebuje osvedčenie pre modul 3. Osvedčenie o odbornej spôsobilosti sa nevyžaduje pri aplikácii výlučne prípravkov na ochranu rastlín autorizovaných pre neprofesionálnych používateľov na rastliny a rastlinné produkty, ktoré sú určené na osobnú spotrebu a nie sú uvádzané na trh.

Za porušenie sa považuje stav, keď niektorá z osôb podliehajúca povinnosti mať osvedčenie o odbornej spôsobilosti, nemá takéto platné osvedčenie.

- b) Dodržiavať požiadavku používať iba aplikačné zariadenia, ktoré spĺňajú podmienky evidencie (zoznam evidovaných typov aplikačných zariadení) a vyhovujú požiadavkám kontroly v určených časových intervaloch vykonanej poverenou organizáciou

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Podľa § 29 zákona č. 405/2011 Z. z. musí každý profesionálny používateľ používať len také aplikačné zariadenia, ktoré boli zapísané do zoznamu evidovaných typov aplikačných zariadení. Zápisu podliehajú aj aplikačné zariadenia technicky rekonštruované nad rámec technických parametrov pôvodného typového vyhotovenia a znovu uvedené do používania. Zápisu nepodliehajú aplikačné zariadenia určené na vedecké, výskumné a výstavné účely a chrbtové a ručné postrekovače. Potvrdenie o zápise postrekovača do zoznamu evidovaných typov aplikačných zariadení vybavuje zástupca výrobcu, ktorý ho pri predaji prikladá k dokladom pre kupujúceho, v tomto prípade poľnohospodára (žiadateľa). V prípade, že poľnohospodár zakúpil aplikačné zariadenie, ktoré nie je uvedené v zozname evidovaných typov aplikačných zariadení, je povinný požiadať Technický

a skúšobný ústav pôdohospodársky Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave (ďalej len „TSÚP“) o zápis takéhoto aplikačného zariadenia. TSÚP zapíše aplikačné zariadenie do zoznamu aplikačných zariadení v lehote 60 dní od doručenia žiadosti o zápis a poľnohospodárovi vydá potvrdenie o evidencii aplikačného zariadenia. Zoznam evidovaných typov aplikačných zariadení je na stránke Datasetsy | ÚKSÚP (uksup.sk).

Ďalej musí poľnohospodár zabezpečiť pravidelné kontroly všetkých aplikačných zariadení používaných na ním obhospodarovaných pozemkoch v pravidelných 3-ročných intervaloch od roku 2020 (pred rokom 2020 bol interval 5 rokov). Nové aplikačné zariadenia musia byť prvýkrát skontrolované po 5 rokoch od dátumu výroby. Ku každému aplikačnému zariadeniu musí mať protokol o výsledku kontroly aplikačného zariadenia a kontrolnú nálepku vydané skúšobným laboratóriom TSÚP alebo ním poverených pracovísk, ktorých zoznam je na stránke Rastlinolekárstvo – aplikačné zariadenia, sušiarne dreva | ÚKSÚP (uksup.sk).

Kontroly podliehajú najmä rámové aplikačné zariadenia pre plošný postrek, aplikačné zariadenia pre priestorový postrek a zahmlievanie, aplikačné zariadenia na morenie osiva a sadiva a aplikačné zariadenia pripevnené na výsevné alebo sadiace zariadenie. Kontrolám nepodliehajú aplikačné zariadenia používané výlučne na aplikáciu prípravkov na ochranu rastlín autorizovaných pre neprofesionálnych používateľov a na ošetrovanie rastlín a rastlinných produktov určených na osobnú spotrebu.

V prípade ošetrovania prostredníctvom subjektov vykonávajúcich ošetrovanie prípravkami na ochranu rastlín, poľnohospodár predloží zmluvu na vykonávanie ošetrovaní alebo faktúry za takto vykonané služby. V prípade ošetrovania chrbtovými a ručnými postrekovačmi, ktoré nepodliehajú testovaniu, poľnohospodár doloží čestné vyhlásenie o používaní aplikačného zariadenia podľa zásad správnej praxe v ochrane rastlín.

Poľnohospodár pri kontrole predloží doklady o evidovanom type aplikačného zariadenia a doklady o testovaní všetkých aplikačných zariadení, ktoré používa, ak tieto podliehajú kontrole.

Za porušenie sa považuje stav, keď niektoré používané aplikačné zariadenie podliehajúce kontrole nie je v zozname evidovaných typov aplikačných zariadení, nemá platné osvedčenie o kontrole a kontrolnú nálepku.

c) Dodržiavať požiadavku pravidelne kalibrovať a technicky preverovať aplikačné zariadenia používané profesionálne.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Kalibrácia: Poľnohospodár musí pri každej aplikácii prípravkov na ochranu rastlín zabezpečiť rovnomerné a presné dávkovanie podľa údajov uvedených na etikete prípravku na ochranu rastlín. Za tým účelom je povinný pred každou aplikáciou nastaviť aplikačné zariadenie tak, aby spĺňalo predpísané podmienky aplikácie prípravku na ochranu rastlín.

Technické preverenie: Poľnohospodár musí pri každej aplikácii prípravku na ochranu rastlín zabezpečiť dobrý technický stav aplikačného zariadenia tak, aby nedochádzalo k úniku aplikačnej tekutiny počas aplikácie z netesností zariadení na aplikačnom zariadení, napr. z čerpadla, potrubí a najmä ich spojov, nádrže, regulačných prvkov a pod.

K obom týmto úkonom poľnohospodár doloží čestné vyhlásenie.

d) Je dodržaná požiadavka obmedzenie používania prípravkov na ochranu rastlín.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

K vyhláške MPRV Slovenskej republiky č. 488/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zásadách a opatreniach na ochranu zdravia ľudí, zdrojov pitnej vody, včiel, zveri, vodných a iných necieľových organizmov, životného prostredia a osobitných oblastí pri používaní prípravkov na ochranu rastlín (ďalej len „vyhláška č. 488/2011“):

Poľnohospodár nesmie aplikovať žiadne prípravky na ochranu rastlín v 1. ochrannom pásme vodných zdrojov. V prípade, že obhospodaruje pozemky v 2. ochrannom pásme vodných zdrojov je povinný dodržiavať konkrétne obmedzenia vzťahujúce sa na dané územie. Texty uvedené v § 6 vyhlášky MPRV Slovenskej republiky č. 488/2011 Z. z. sú uvedené aj na konkrétnych etiketách autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín. Znenie týchto obmedzení je nasledovné:

V ostatných ochranných pásmach je použitie jednotlivých prípravkov upravené na základe výsledkov hodnotenia rizika, pridelením indexu takto:

- a) PHO1 – prípravok je vylúčený z použitia vo vnútornej časti 2. ochranného pásma zdrojov podzemných vôd a povrchových vôd; ak nie je v konkrétnych prípadoch 2. ochranné pásmo rozdelené na vnútornú a vonkajšiu časť, platí zákaz pre celé 2. ochranné pásmo,
- b) PHO2 – prípravok je vylúčený z použitia vo vnútornej časti 2. ochranného pásma zdrojov podzemných vôd; ak nie je v konkrétnych prípadoch 2. ochranné pásmo rozdelené na vnútornú a vonkajšiu časť, platí zákaz pre celé 2. ochranné pásmo. Vo vnútornej časti 2. ochranného pásma povrchových vodných zdrojov môže byť tento prípravok použitý za týchto podmienok:
  - 1. prípravok sa nemôže použiť, ak sa do 24 hodín očakávajú dažďové zrážky,
  - 2. prípravok sa nemôže použiť vo vnútornej časti 2. ochranného pásma vodárenského toku,
  - 3. prípravok sa môže použiť vo vnútornej časti 2. ochranného pásma povrchových vôd za predpokladu, že je dodržaný 50 m široký neošetrený pás smerom k vodnému toku, alebo 10 m smerom k najbližšiemu odvodňovaciemu kanálu a z ošetrenia týmito prípravkami sú vylúčené svahovité pozemky nad 7o, kde je riziko splavovania prípravku do povrchových vôd,
  - 4. v oblasti použitia herbicídov je potrebné zabezpečiť zvýšený dohľad, prípadne sledovanie rezíduí v indikovaných prípadoch,
  - 5. je potrebné dôsledne prihliadať na rozsah zaburinenia a na nevyhnutnosť ošetrenia daných pozemkov,
- c) PHO3 – prípravok je vylúčený z použitia vo vnútornej časti 2. ochranného pásma zdrojov podzemných vôd; ak nie je v konkrétnych prípadoch 2. ochranné pásmo rozdelené na vnútornú a vonkajšiu časť, platí obmedzenie pre celé 2. ochranné pásmo,
- d) PHO4 – prípravok je vylúčený z použitia vo vnútornej časti 2. ochranného pásma zdrojov podzemných vôd a povrchových vôd; ak nie je toto pásmo rozdelené na vnútornú a vonkajšiu časť, prípravok je vylúčený z použitia v celom 2. ochrannom pásme; prípravok sa nesmie aplikovať v blízkosti sídiel zásobovaných vodou zo studní, čo posudzuje miestne príslušný vodohospodársky orgán,
- e) PHO5 – prípravok je vylúčený z použitia v celom 2. ochrannom pásme zdrojov podzemných vôd a povrchových vôd a v 3. ochrannom pásme vodárenských nádrží; prípravok sa tiež nesmie aplikovať v blízkosti sídiel zásobovaných vodou zo studní, čo posudzuje miestne príslušný vodohospodársky orgán, nesmie sa použiť na pozemkoch určených pre pestovanie surovín, vrátane krmív, ktoré sa použijú na výrobu detskej výživy a na pozemkoch s ekologickým poľnohospodárstvom, kde aplikáciu možno podľa daných miestnych podmienok povoliť v dávke zodpovedajúcej dolnej hranici autorizovaného rozsahu, nesmie sa aplikovať na pozemkoch, ktoré sú spádované k vodným tokom a vodným nádržiam.

Poľnohospodár pri kontrole predloží evidenciu spotreby prípravkov na ochranu rastlín vo vzťahu k pozemkom nachádzajúcich sa v 2. ochrannom pásme vodných zdrojov.

K zákonu č. 305/2018 Z. z.:

Letecká aplikácia prípravkov na ochranu rastlín podlieha povoleniu konaniu a je umožnená formou rozhodnutia Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave (ďalej len „ÚKSÚP“) pre prvý stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. (zákon o ochrane prírody a krajiny) alebo príslušného orgánu ochrany prírody pre ostatné stupne ochrany. V každom rozhodnutí ÚKSÚP je uvedený nasledovný text: „Aplikácia prípravkov na ochranu rastlín a pomocných prípravkov bude vykonávaná tak, aby nedošlo k zasiahnutiu okolitých neošetrovaných porastov, vodných tokov a vodných plôch, vodných zdrojov a ich ochranných pásiem (minimálne 50 m od vodných tokov a 100 m od ochranných pásiem vodných zdrojov), ako aj k nežiaducemu úniku prípravkov na ochranu rastlín a pomocných prípravkov do povrchových a podzemných vôd.“ S touto podmienkou aplikácie je oboznámený každý subjekt vykonávajúci letecké aplikácie pred každou aplikáciou prípravkov na ochranu rastlín, a to na základe tohto textu uvedeného v rozhodnutí: „Poľnohospodár je povinný oboznámiť s podmienkami tohto rozhodnutia organizáciu (firmu), ktorá bude leteckú aplikáciu realizovať. Taktiež firma je povinná si toto rozhodnutie pred aplikáciou preštudovať a aplikovať prípravky na ochranu rastlín a pomocné prípravky len na základe právoplatného rozhodnutia.“

Poľnohospodár musí splniť aj všetky ostatné požiadavky uvedené v rozhodnutí o povolení leteckej aplikácie vo vzťahu k ochrane vôd.

Poľnohospodár pri kontrole predloží evidenciu spotreby prípravkov na ochranu rastlín vykonaných leteckou aplikáciou a príslušné rozhodnutia na ich vykonanie.

V chránenej vodohospodárskej oblasti je zakázané používať prípravky na ochranu rastlín uvedené vo Vestníku 22/2019 z 20. septembra 2019, ročník LI, bod 50. Zoznam prípravkov na ochranu rastlín obsahuje konkrétne obchodné názvy prípravkov na ochranu rastlín s väzbou na číslo autorizácie. V prípade aktualizácie zoznamu bude doba jej uplatnenia uvedená vo Vestníku.

Poľnohospodár pri kontrole predloží evidenciu spotreby prípravkov na ochranu rastlín vo vzťahu k pozemkom nachádzajúcich sa v chránenej vodohospodárskej oblasti.

Za porušenie sa považuje

- aplikácia prípravku na ochranu rastlín v 2. alebo 3. ochrannom pásme vodných zdrojov v rozpore s obmedzeniami vzťahujúcimi sa k ochrane vodných zdrojov v 2. alebo 3. ochrannom pásme vodných zdrojov,
- letecká aplikácia prípravkov na ochranu rastlín bez platného rozhodnutia ÚKSÚP alebo príslušného orgánu ochrany prírody alebo v rozpore s podmienkami uvedenými v platnom rozhodnutí ÚKSÚP alebo príslušného orgánu ochrany prírody,
- aplikácia prípravkov na ochranu rastlín zakázaných na územiach chránenej vodohospodárskej oblasti.

e) Dodržiavať požiadavku na manipuláciu s prípravkami na ochranu rastlín a nakladanie s ich zvyškami a prázdnyimi obalmi.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí dodržiavať všetky požiadavky uvedené a detailne rozpísané vo vyhláške MPRV Slovenskej republiky č. 491/2011 Z. z. o vedení záznamov o prípravkoch na ochranu rastlín a nahlasovaní údajov, podmienkach a postupoch pri skladovaní a manipulácii s prípravkami na ochranu rastlín a čistení použitých aplikačných zariadení (ďalej len „vyhláška 491/2011“) vo vzťahu k manipulácii s prípravkami na ochranu rastlín a nakladania s ich zvyškami a prázdnyimi obalmi. Podrobnosti sú uvedené v § 3, 4 a 5 nasledovne:

Riedenie a miešanie prípravkov

- 1) Pri riedení prípravku v aplikačnom zariadení sa odmerané množstvo prípravku vlieva za stáleho miešania do nádrže naplnenej do polovice vodou a následne sa doplní na požadovaný objem.
- 2) Miešanie prípravkov vo forme tank-mix kombinácie ako zmes dvoch alebo viacerých prípravkov pripravená na okamžitú aplikáciu sa vykonáva na základe platného zoznamu autorizovaných a povolených prípravkov alebo podľa obmedzení a pokynov uvedených na etiketách miešaných prípravkov.

§ 4

Manipulácia s obalmi a zvyškami prípravkov

- 1) Prázdne obaly z prípravkov sa vyplachujú najmenej trikrát po sebe vodou ručne alebo vo vyplachovacom zariadení. Výplachová kvapalina sa vylieva do nádrže aplikačného zariadenia počas miešania pred aplikáciou prípravku.
- 2) Nespotrebované zvyšky prípravkov sa skladujú v pôvodných obaloch.

§ 5

Čistenie použitých aplikačných zariadení

- 1) Po aplikácii prípravkov sa minimalizujú zvyšky nespotrebovaných zmesí v nádržiach aplikačných zariadení až na úroveň technologického zvyšku.
- 2) Čistenie aplikačných zariadení sa vykonáva po ukončení aplikácie prípravku priamo na ošetrovanom pozemku čistou vodou a vodou s prídavkom čistiaceho prostriedku tak, aby koncentrácia účinnej látky prípravku v oplachovej zmesi dosahovala najviac 0,01 %. Oplachová voda sa vystrieka na ošetrovanom pozemku tak, aby neboli zasiahnuté zdroje podzemných vôd ani recipienty povrchových vôd.

Poľnohospodár pri kontrole doloží čestné vyhlásenie o správnej manipulácii s prípravkami na ochranu rastlín (riedenie a miešanie) a nakladanie s ich zvyškami.

Vypláchnuté prázdne obaly sa skladujú v sklade prípravkov na ochranu rastlín, prípadne v osobitnom kontajneri. Ich zber, odvoz a následné zneškodnenie musí poľnohospodár zabezpečiť prostredníctvom subjektov oprávnených nakladať s nebezpečným odpadom v súlade s platnou legislatívou o odpadoch. Poľnohospodár pri kontrole predloží doklady o prevzatí prázdnych obalov oprávnenými subjektami na ich zneškodnenie.

Za porušenie sa považuje nesprávne skladovanie prázdnych obalov a ich zneškodnenie v rozpore s platnou legislatívou.

f) Dodržiavať požiadavky na skladovanie prípravkov na ochranu rastlín.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Poľnohospodár musí dodržiavať všetky požiadavky uvedené a detailne rozpísané vo vyhláške 491/2011 vo vzťahu ku skladovaniu prípravkov na ochranu rastlín. V § 2 je uvedené:

- 1) Prípravok sa skladuje v originálnom neporušenom obale v samostatnom sklade.
- 2) Skladovací priestor používaný na skladovanie prípravkov spĺňa požiadavky podľa osobitného predpisu¹⁾ a
  - a) zabezpečuje
    1. prípravky pred poveternostnými vplyvmi, ktoré by mohli ohroziť ich chemické vlastnosti a fyzikálne vlastnosti, ich biologickú účinnosť a použitie,

2. okolité životné prostredie pred vplyvmi skladovaných prípravkov, a to aj pri havárii, požiarí alebo záplavách,
3. prípravky pred preniknutím skladovaných prípravkov do podlažia a verejnej kanalizácie,
4. bezpečnú manipuláciu s prípravkami tak, aby nedošlo k porušeniu ich obalov, uzáverov a označení a poškodeniu života a zdravia ľudí a zvierat,
5. očistu predmetov a plôch v skladovacom priestore, ak došlo k ich kontaminácii prípravkami,

b) je vybavený

1. podľa stupňa nebezpečenstva vyznačeným ochranným pásmom,
2. dostupným zdrojom vody a osvetlením všetkých priestorov,
3. lekárničkou na poskytnutie prvej pomoci pri náhodnom požití alebo vdýchnutí prípravku alebo zasiahnutí očí a pokožky,
4. hasiacimi prostriedkami,
5. prostriedkami na odstraňovanie havárií,
6. prostriedkami na asanáciu skladovacích priestorov,
7. dostatočným množstvom náhradných obalov,
8. krytým skladovacím priestorom s nepriepustnou podlahou alebo kontajnerom na zhromažďovanie prázdnych obalov prípravkov,
9. osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami v množstve zodpovedajúcom počtu osôb prichádzajúcich do priameho styku so skladovanými prípravkami,
10. technickými prostriedkami určenými na odoberanie a navažovanie čiastkových množstiev z obalov skladovaných prípravkov,
11. zariadením zabezpečujúcim ventiláciu a priebežné meranie teploty a relatívnej vlhkosti.

3) Uzavretý sklad má

- a) stavebné riešenie vyhovujúce objemu a druhu skladovaných prípravkov,
- b) účinné vetranie,
- c) zabezpečenú optimálnu teplotu skladovania,
- d) zabezpečenie pred vniknutím nepovolaných osôb,
- e) zreteľne označené vchody a východy,
- f) vyhovujúce protipožiarne opatrenia,
- g) umývateľnú a nepriepustnú podlahu, hladké steny a stropy,
- h) police označené údajom o maximálnej nosnosti,
- i) podlahu opatrenú žlabom ústiacim do záchytnej nádrže.

4) Prípravok označený ako veľmi toxický sa skladuje v samostatnej časti skladu zabezpečenej proti prístupu nepovolaných osôb alebo v pevných uzamykateľných skriniach v sklade prípravkov.

Za porušenie sa považuje nesplnenie jednej a viac vyššie uvedených podmienok.

PH 9

Minimálne normy na ochranu teliat

- a) Dodržiavať povinnosť chovateľa kontrolovať ustajnené teľatá minimálne dvakrát denne a teľatá chované vonku aspoň jedenkrát denne, bezodkladne zabezpečiť vhodné ošetrovanie všetkým teľatám, ktoré sa javia ako choré alebo poranené, ak je potrebné, konzultovať zdravotný stav s veterinárnym lekárom, a ak sú choré alebo poranené, teľatá izolovať vo vhodnom ustajnení.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Držiteľ teľaťa alebo osoba zodpovedná za teľatá musí ustajnené teľatá kontrolovať aspoň dvakrát denne, teľatá chované vonku aspoň jedenkrát denne, a každému teľatú, ktoré sa javí choré alebo poranené bezodkladne zabezpečiť vhodné ošetrovanie. Držiteľ teľaťa alebo osoba zodpovedná za teľatá

musí s veterinárnym lekárom čo najskôr konzultovať zdravotný stav každého teľaťa, ktoré nereaguje na jeho starostlivosť, a ak je to potrebné choré, alebo poranené teľatá sú izolované vo vhodnom ustajnení so suchou pohodlnou podstielkou.

- b) Dodržiavať zásadu, aby ustajnenie bolo konštruované tak, aby umožnilo každému teľaťu si bez problémov ľahnúť, odpočívať, vstať a čistiť sa.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ustajnenie pre teľatá musí byť konštruované tak, aby umožňovalo každému teľaťu bez problémov si ľahnúť, odpočívať, vstať a čistiť sa.

- c) Dodržiavať zásadu, aby teľatá neboli priväzované, ak sa používa priväzovanie, len v skupinovom ustajnení najviac na jednu hodinu počas kŕmenia, nesmie spôsobovať teľatám poranenie, musí byť pravidelne kontrolované a zostrojené tak, aby umožnilo teľaťu pohybovať sa, a predišlo sa riziku uškrtenia alebo poranenia teľaťa.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Teľatá nesmú byť priväzované, s výnimkou teliat chovaných v skupinovom ustajnení, ktoré sa môžu uväzovať na dobu nie dlhšiu ako 1 hodinu počas kŕmenia mliekom alebo mliečnymi náhradkami. Ak sa používa uväzovanie, toto nesmie teľatám zapríčiniť poranenie, musí sa pravidelne kontrolovať, prispôbovať potrebám teliat a musí byť zostrojené tak, aby umožnilo teľaťu pohybovať sa a predišlo sa riziku uškrtenia alebo poranenia teľaťa.

- d) Dodržiavať zákaz používania náhubku u teliat.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Teľatá nesmú mať nasadený náhubok.

- e) Dodržiavať zásadu aby teľatá staršie ako osem týždňov neboli ustajnené v individuálnom koterci, ak veterinárny lekár neurčil inak.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Teľatá staršie ako 8 týždňov nie sú ustajňované v koterci, ak veterinárny lekár neurčil inak.

- f) Dodržiavať rozmery individuálnych kotercoŧ tak, aby zodpovedali požiadavkám podľa osobitného predpisu (§ 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 730/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú minimálne normy ochrany teliat v znení neskorších predpisov) a mali perforované steny, ktoré umožnia teľatám priamy vizuálny a hmatový kontakt.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ak sú teľatá ustajnené v individuálnych boxoch alebo stojiskách, tieto boxy alebo stojiská musia mať perforované steny a ich šírka nesmie byť menšia ako 90 cm s povolenou odchýlkou 10 % alebo 0,80-násobok výšky v kohútiku. Šírka každého jednotlivého koterca pre teľa musí zodpovedať najmenej výške teľaťa v kohútiku meranej v stoju a dĺžka musí zodpovedať najmenej dĺžke tela teľaťa meranej od hrota nosa po sedací hrboľ, násobenej koeficientom 1,1. Koterce pre teľatá musia mať perforované steny, aby umožnili teľatám priamy vizuálny a hmatový kontakt.

- g) Dodržiavať zásadu chovu teliat v skupine tak, aby každé malo k dispozícii voľnú plochu zodpovedajúcu požiadavkám podľa osobitného predpisu (§ 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 730/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú minimálne normy ochrany teliat v znení neskorších predpisov).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ak sú teľatá ustajňované v skupinách, musia mať k dispozícii dostatočnú voľnú podlahovú plochu, aby sa dokázali obrátiť a ľahnúť si bez toho, že by im niečo prekážalo, pričom na každé teľa so živou hmotnosťou do 150 kg musí pripadať aspoň 1,5 m²; na každé teľa so živou hmotnosťou od 150 kg do 220 kg musí pripadať najmenej 1,7 m² voľnej plochy a 1,8 m² na každé teľa so živou hmotnosťou nad 220 kg.

- h) Dodržiavať zásadu, aby podlahy v ustajňovacích priestoroch pre teľatá boli konštruované tak, aby nespôsobili poranenie alebo utrpenie teľatám, ktoré na nich stoja alebo ležia, ustajnené teľatá musia mať pohodlné, čisté, vhodne odvodňované ležovisko a teľatá vo veku do dvoch týždňov musia mať k dispozícii vhodnú podstielku.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Podlahy musia byť hladké, ale nie klzké, aby sa predchádzalo poraneniu teliat, a konštruované tak, aby nespôsobili poranenie alebo utrpenie teľatám, ktoré na nich stoja alebo ležia, musia vyhovovať veľkosti a hmotnosti teliat a tvoriť pevný, rovný a stabilný povrch; ležisko musí byť pohodlné, čisté, vhodne odvodňované a nesmie nepriaznivo pôsobiť na teľatá, pričom teľatá do dvoch týždňov veku musia mať k dispozícii vhodnú podstielku.

- i) Dodržiavať zásadu zabezpečenia vhodného a dostatočného prirodzeného alebo umelého osvetlenia.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Teľatá nesmú byť chované v nepretržitej tme; chovateľ musí zabezpečiť vhodné prirodzené alebo umelé osvetlenie, aby sa vyhovelo potrebám teliat z hľadiska ich správania a fyziológie. Ak umelé osvetlenie je jediným zdrojom svetla, musí svietiť počas prirodzeného svitu, najmenej od 9.00 do 17.00 h; okrem toho musí byť k dispozícii aj dostatočne silné osvetlenie, ktoré kedykoľvek umožní prehliadku teliat.

- j) Dodržiavať zásadu, aby materiály používané na výstavbu ustajnenia pre teľatá, s ktorými môžu prísť teľatá do kontaktu, neboli pre ne škodlivé, aby sa dali dôkladne čistiť a dezinfikovať, a stajne, ohrady, príslušenstvo a nástroje, ktoré sa používajú pre teľatá, boli riadne čistené a dezinfikované.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Stajne, ohrady, príslušenstvo a nástroje, ktoré sa používajú pre teľatá, sa musia riadne čistiť a dezinfikovať, aby sa zabránilo prenosu infekcie a zvyšovaniu koncentrácie choroboplodných zárodkov; výkaly, moč a neskŕmené alebo roztrúsené krmivo sa musia odstraňovať tak často, ako je to potrebné, aby sa obmedzil zápach a vyhlo sa priťahovaniu múch a hlodavcov.

- k) Dodržiavať povinnosť kŕmenia teliat najmenej dvakrát denne a zabezpečiť všetkým teľatám ustajneným v skupine a kŕmeným inak ako do úplného nasýtenia alebo automatickým kŕmnym systémom prístup ku krmivu v rovnakom čase.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky teľatá musia byť kŕmené najmenej dva razy denne; ak sú teľatá ustajnené v skupine a kŕmené iným spôsobom ako do úplného nasýtenia alebo individuálnym automatickým kŕmnym systémom, každé teľa musí mať prístup ku krmivu v rovnakom čase ako ostatné teľatá v skupine.

- l) Zabezpečiť, aby všetky teľatá staršie ako dva týždne mali prístup k dostatočnému množstvu čerstvej vody alebo mali možnosť uspokojiť ich potrebu príjmu tekutín pitím iných tekutín, a zabezpečiť, aby čerstvá napájacia voda bola vždy k dispozícii v horúcom počasí aj pre choré teľatá.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky teľatá staršie ako dva týždne musia mať prístup k dostatočnému množstvu čerstvej vody alebo musia mať možnosť uspokojiť ich potrebu príjmu tekutín pitím iných tekutín. Čerstvá napájacia voda musí byť vždy k dispozícii v horúcom počasí alebo chorým teľatám.

- m) Zabezpečiť teľatám vhodnú výživu prispôsobenú ich veku, hmotnosti, fyziologickým potrebám a potrebám súvisiacim so správaním.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky teľatá musia dostávať vhodnú výživu prispôsobenú ich veku, hmotnosti, fyziologickým potrebám a potrebám súvisiacim so správaním, podporujúcu ich dobrý zdravotný stav a pohodu; na tento účel ich krmivo musí obsahovať dostatok železa, ktorý zaručí priemernú hladinu hemoglobínu v krvi najmenej 4,5 mmol/l, a každé teľa staršie ako dva týždne bude dostávať minimálnu dennú dávku vlákniny, ktorej množstvo sa bude zvyšovať z 50 na 250 g na deň vo veku od 8 do 20 týždňov.

- n) Zabezpečiť, aby každé teľa bolo napájané mliečivom čo najskôr po narodení, najneskôr však do šiestich hodín života.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Každé teľa musí dostať kravské mliečivo čo najskôr po narodení, najneskôr však do šiestich hodín života.

- o) Zabezpečiť aby, aby krmné a napájacie zariadenia boli navrhnuté, skonštruované, umiestnené a udržiavané tak, aby sa minimalizovalo znečistenie krmiva a vody.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Krmné a napájacie zariadenia musia byť navrhnuté, skonštruované, umiestnené a udržiavané tak, aby sa minimalizovalo znečistenie krmiva a vody.

- p) Dodržiavať zásadu aspoň raz denne kontrolovať automatizované alebo mechanické zariadenia dôležité pre zdravie a pohodu teliat, ak sa zistí porucha, okamžite ju odstrániť. Ak to nie je možné, robiť primerané kroky na zabezpečenie zdravia a pohody teliat až do odstránenia poruchy. Ak sa v chove používa systém umelého vetrania, zabezpečiť vhodný záložný systém a poplašný systém, ktorý je pravidelne testovaný.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky automatizované alebo mechanické zariadenia dôležité pre zdravie a pohodu teliat sa musia kontrolovať aspoň raz denne; ak sa zistí porucha, musí sa okamžite odstrániť, alebo ak to nie je možné, musia sa urobiť primerané kroky na zabezpečenie zdravia a pohody teliat až do odstránenia poruchy, predovšetkým tým, že sa použijú alternatívne metódy kŕmenia a udržania vyhovujúceho prostredia. V chovoch, kde sa používa systém umelého vetrania, musí byť zabezpečený vhodný záložný systém zaručujúci dostatočnú obnovu vzduchu potrebnú na zachovanie zdravia a pohody teliat v prípade poruchy systému a poplašný systém, ktorý chovateľa upozorní na poruchu; poplašný systém sa musí pravidelne testovať.

PH 10

Minimálne normy na ochranu ošípaných

- a) Dodržiavať zákaz priväzovania prasníc a prasničiek.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Uväzovanie prasníc alebo prasničiek sa zakazuje.

- b) Ustajnenie pre ošípané konštruovať takým spôsobom, aby umožnilo zvieratám napĺňanie ich potrieb, a podlahy v zariadeniach na chov ošípaných navrhovať, zostrojovať a udržiavať tak, aby ošípaným nespôsobovali zranenie alebo utrpenie.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ustajnenie pre ošípané sa musí konštruovať tak, aby umožňovalo zvieratám prístup k fyzicky a tepelne príjemnej, ako aj dostatočne odvodnenej a čistej ložnej ploche, ktorá umožňuje všetkým ošípaným naraz ležať; normálne odpočívať a vstávať a vidieť ostatné ošípané; prasnice a prasničky týždeň pred predpokladaným prasením a počas prasnica možno držať mimo dohľadu ostatných. Podlahy musia byť hladké, nie však klzké, a tak navrhnuté, zostrojené a udržiavané, aby ošípaným nespôsobovali zranenie alebo utrpenie; súčasne musia vyhovovať veľkosti a hmotnosti ošípaných. Ak sa im neposkytuje podstielka, musia tvoriť pevný, rovný a stabilný povrch.

- c) Ak sú ošípané chované v skupinách na betónovej roštovej podlahe, betónová roštová podlaha musí spĺňať požiadavky pre jednotlivé kategórie ošípaných podľa osobitného predpisu (§ 3 ods. (2) b nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 735/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú minimálne normy ochrany ošípaných v znení neskorších predpisov).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ak sú ošípané chované v skupinách na betónovej roštovej podlahe, otvory medzi latkami roštu môžu mať najviac 11 mm pre ciciaky, 14 mm pre odstavčatá, 18 mm pre chovné ošípané a 20 mm pre pripustené prasničky a prasnice, Najužšia latka roštu musí mať 50 mm pre ciciaky a odstavčatá a 80 mm pre chovné ošípané, pripustené prasničky a prasnice.

- d) Dodržiavať zásadu chovu ošípaných tak, že musia byť najmenej osem hodín denne chované pri osvetlení s intenzitou najmenej 40 luxov (Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 322/2003 Z. z. o ochrane zvierat chovaných na farmárske účely v znení neskorších predpisov).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ošípané musia byť najmenej osem hodín denne chované pri osvetlení s intenzitou najmenej 40 luxov.

- e) Zabrániť stálej hlučnosti nad 85 dB, ale aj stálemu alebo náhlemu hluku v budove, kde sa chovajú ošípané.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

V časti budovy, kde sa chovajú ošípané, musí sa zabrániť stálej hlučnosti nad 85 dB, ale aj stálemu alebo náhlemu hluku.

- f) Zabezpečiť stály prístup chovaným ošípaným k dostatočnému množstvu zdraviu neškodného materiálu umožňujúcemu vhodné vyhľadávacie a manipulačné činnosti.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ošípané musia mať stály prístup k dostatočnému množstvu zdraviu neškodného materiálu umožňujúcemu vhodné vyhľadávacie a manipulačné činnosti, ako sú slama, seno, drevo, piliny a podobne alebo ich zmes. Domáce ošípané sú inteligentné a citlivé zvieratá so silnou potrebou preskúmania okolia, aktívneho vyhľadávania potravy a pestovania vzájomných sociálnych kontaktov. Ošípané ustajnené vo veľmi obmedzenom a na vonkajšie podnety chudobnom prostredí nemajú možnosť uskutočniť väčšinu prirodzených potrieb. V dôsledku toho sa objavujú poruchy správania ako stereotypné správanie (napr. hryzenie trubiek zábran), preorientované správanie (napr. hryzenie chvostov), žuvanie naprázdno, zvýšená agresivita a sklon k panike. Uvedené problémy negatívne ovplyvňujú ich životné podmienky.

Aj odstavčatá a ošípané vo výkrme trpia predovšetkým vtedy, keď sú ustajnené v prehustenom a veľmi jednotvárnom prostredí. V prípade problémov s kŕmením navyše k tomu pribúda aj vzájomná agresia

– ak nemajú k dispozícii slamu alebo iný substrát resp. predmety k odreagovaniu potravného správania, stáva sa často problémom ohryzovanie chvostov, ktoré vedie k infekciám a niekedy až ku kanibalizmu.

Všetky ošípané musia byť zamestnané žraním alebo majú mať možnosť prístupu ku slame, alebo k iným vhodným materiálom alebo predmetom – hoci len v malých množstvách. Týmto sa zabezpečí hranie a zníži sa možnosť agresívneho správania alebo poranení. Z hľadiska dobrých životných podmienok zvierat podstielané systémy ustajnenia viac vyhovujú prirodzeným potrebám ošípaných – slama okrem podstielky a krmiva plní aj funkciu stimulátora prirodzených aktivít ošípaných. V podstielaných systémoch čas potrebný na udomácnenie zvierat v danom prostredí je viditeľne kratší, okrem toho podstielka zo slamy má význam i z hľadiska redukcie tepelných strát.

- g) Prijatť vhodné opatrenia na zabránenie agresívneho správania s možnosťou dočasného individuálneho ustajnenia chorých, zranených, napádaných alebo agresívnych zvierat v prípade ošípaných chovaných v skupine.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ošípané, ktoré sa majú chovať v skupine, sú ale agresívne alebo napádané inými ošípanými, alebo sú choré, či zranené, musia sa dočasne chovať individuálne.

Požiadavky na ochranu odstavčiat a chovných ošípaných:

- a) v chove v skupinách sa musí predchádzať agresívnemu správaniu,
  - b) chovné skupiny sa stále musia udržiavať bez miešania; ak sa musia miešať nepríbuzné ošípané, miešanie sa vykoná pokiaľ možno pred odstavom alebo do jedného týždňa po odstave; ak sa ošípané miešajú, musia sa im poskytnúť dostatočné možnosti na únik a skrývanie sa pred ostatnými ošípanými,
  - c) v prípade agresívneho správania vykonať vhodné opatrenia, najmä poskytnúť nadbytok slamy alebo iného materiálu, alebo agresívne zvieratá oddeliť od skupiny,
  - d) použitie upokojujúcich prípravkov na uľahčenie miešania zvierat obmedziť len na výnimočné situácie a len po konzultácii s veterinárnym lekárom.
- h) Dodržiavať povinnosť kŕmenia ošípaných najmenej jedenkrát denne vhodným krmivom a zabezpečiť, ak sa ošípané kŕmia v skupine iným spôsobom, ako do úplného nasýtenia, alebo individuálnym automatickým kŕmny systémom, aby každá ošípaná mala prístup ku krmivu v rovnakom čase ako ostatné ošípané v skupine.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky ošípané sa musia kŕmiť najmenej jeden raz denne. Ak sa ošípané kŕmia v skupine iným spôsobom ako do úplného nasýtenia alebo individuálnym automatickým kŕmny systémom, každá ošípaná musí mať prístup ku krmivu v rovnakom čase ako ostatné ošípané v skupine.

- i) Zabezpečiť stály prístup k dostatočnému množstvu čerstvej vody pre všetky ošípané staršie ako dva týždne.

Požiadavky kladené na poľnohospodára

Všetky ošípané staršie ako dva týždne musia mať stály prístup k dostatočnému množstvu čerstvej vody.

- j) Zabezpečiť v chove ciciakov, aby časť z celkovej plochy podlahy dostatočná na poskytnutie odpočinku pre všetky zvieratá naraz bola plná alebo prekrytá podložkou alebo vhodne podstlaná.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Časť z celkovej plochy podlahy určenej pre ciciaky, musí mať dostatočnú veľkosť na poskytnutie odpočinku pre všetky zvieratá naraz, musí byť plná alebo prekrytá podložkou, alebo musí byť podstlaná slamou alebo iným vhodným materiálom.

k) Zabezpečiť dostatočný priestor v pôrodnom boxe na cicanie bez ťažkostí.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

V pôrodnom boxe musia mať prasiatka dostatočný priestor na cicanie bez ťažkostí.

l) Odstavovať ciciaky po dovŕšení veku 28 dní okrem situácie, ak by neskoršie odstavenie malo nepriaznivý účinok na blaho alebo zdravie matky alebo ciciaka, alebo pri odstavovaní o sedem dní skôr premiestniť ich do špecializovaného ustajnenia spĺňajúceho podmienky.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Ciciaky sa nesmú odstavovať pred dovŕšením veku 28 dní okrem prípadu, ak by neskoršie odstavenie malo nepriaznivý účinok na blaho alebo zdravie matky alebo ciciaka (ciciaky možno odstaviť o sedem dní skôr, ak sa premiestnia do špecializovaného ustajnenia, ktoré je vyprázdnené, dôkladne vyčistené a vydezinfikované pred umiestnením novej skupiny a ktoré je oddelené od ustajnenia prasníc s cieľom minimalizovať prenos ochorení na ciciaky).

m) Zabezpečiť, aby prasnice a prasnice boli ošetrené proti vonkajším parazitom a vnútorným parazitom a pri umiestňovaní do pôrodnej klietky boli dôkladne očistené.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Prasné prasnice a prasnice sa musia ošetriť proti vonkajším a vnútorným parazitom a pri umiestňovaní do pôrodnej klietky dôkladne očistiť.

n) V týždni predpokladaného prasnica prasniciam a prasniciam poskytnúť vhodný materiál na výstavbu hniezda, ak to nevyklučuje technológia ustajnenia.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

V týždni predpokladaného prasnica musí sa prasniciam a prasniciam poskytnúť vhodný materiál na výstavbu hniezda v dostatočnom objeme, ak to nevyklučuje technológia ustajnenia používaná v zariadení.

o) Zabezpečiť, aby zariadenia na chov prasníc a prasníc chovaných v skupinách spĺňali požiadavky na voľnú plochu podlahy, povrch podlahy a požiadavky pre rozmery koterco pre prasnice a prasnice počas obdobia začínajúceho štvrtým týždňom po pripustení a končiaceho jeden týždeň pred očakávaným prasním. Na farme s menej ako desiatimi prasniciami možno prasnice a prasnice počas tohto obdobia chovať v individuálnych boxoch, ak sa v nich dokážu jednoducho otočiť, a skupinové boxy nemusia spĺňať ustanovené požiadavky.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Celková voľná plocha podlahy dostupná pre všetky prasnice po pripúšťaní musí byť najmenej 1,64 m² a pre prasnice najmenej 2,25 m². Ak sa tieto ošípané chovajú v skupinách s menej ako 6 jedincami, voľná plocha podlahy sa musí zväčšiť o 10 %. Ak sa chovajú v skupinách so 40 a viac jedincami, voľná plocha podlahy môže byť o 10 % menšia. Povrch podlahy musí spĺňať nasledujúce požiadavky: najmenej 0,95 m² pre prasnica po pripúšťaní a 1,3 m² pre prasnú prasnica z celkovej plochy dostupnej pre ošípané musí mať súvislý pevný povrch, ktorého drenážne otvory nepresahujú 15 % jeho plochy. Počas obdobia začínajúceho štvrtým týždňom po pripustení a končiaceho jeden týždeň pred očakávaným prasním sa prasnice a prasnice musia chovať v skupinách. Dĺžka strán koterca, v ktorom sa skupina ošípaných chová, musí byť väčšia ako 2,8 m. Ak skupina ošípaných chovaných v koterce má menej ako 6 jedincov, dĺžka strán koterca musí byť väčšia ako 2,4 m. Ak sa prasnice a prasnice chovajú na farme s menej ako desiatimi prasniciami, možno ich chovať počas uvedeného obdobia v

individuálnych boxoch, ak sa v nich dokážu jednoducho otočiť a skupinové boxy nemusia spĺňať tieto stanovené požiadavky.

- p) Zabezpečiť dostatočnú voľnú plochu za prasnicou alebo prasničkou pre ľahký prirodzený alebo asistovaný pôrod.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Voľná plocha za prasnicou alebo prasničkou musí byť dostatočná pre ľahký prirodzený alebo asistovaný pôrod.

- q) Zabezpečiť vo voľnom ustajnení prasníc pôrodné boxy alebo zábrany ochraňujúce ciciaky.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Pôrodné boxy, v ktorých sa prasnice chovajú vo voľnom ustajnení, musia mať zariadenia ochraňujúce ciciaky, napríklad zábrany.

- r) Zabezpečiť zodpovedajúce kŕmenie pre prasnice a prasničky chované v skupinách a vyhovujúce krmivo pre zasušené prasnice a prasničky.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Prasnice a prasničky chované v skupine sa musia kŕmiť spôsobom zaručujúcim im prístup k dostatočnému množstvu krmiva. Ošípaným sa musí podávať krmivo, ktoré ich nasýti a uspokojí ich potrebu žuvania. Všetkým zasušeným prasným prasniciam a prasničkám sa musí poskytovať vysoko energetické krmivo v dostatočnom objeme alebo s vysokým obsahom vlákniny.

- s) Zabezpečiť dostatočnú plochu podlahy koterca pre dospelého kanca.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Voľná plocha podlahy pre dospelého kanca musí mať najmenej 6 m², ak sa koterec používa aj na prirodzené pripúšťanie, dostupná plocha podlahy pre dospelého kanca musí mať najmenej 10 m² a koterec musí byť bez akýchkoľvek prekážok.

- t) Zabezpečiť pre každé odstavča alebo chovnú ošípanú chovanú v skupine dostatočnú dostupnú voľnú plochu podlahy.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Voľná plocha podlahy dostupná pre každé odstavča alebo chovnú ošípanú chovanú v skupine musí byť najmenej: 0,15 m² /hmotnosť ošípanej do 10 kg; 0,20 m² /hmotnosť ošípanej 10 – 20 kg; 0,30 m²/hmotnosť ošípanej 20 – 30 kg; 0,40 m²/hmotnosť ošípanej 30 – 50 kg; 0,55 m²/hmotnosť ošípanej 50 – 85 kg; 0,65 m²/hmotnosť ošípanej 85 – 110 kg; 1,0 m²/hmotnosť ošípanej nad 110 kg.

- u) Vykonávať len pracovné postupy plánované ako povolené zákroky, ktoré sa skončia porušením alebo stratou citlivej časti tela, z iných ako liečebných alebo diagnostických dôvodov alebo na označovanie ošípaných v súlade s príslušnými predpismi.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky pracovné postupy plánované ako zákroky a vykonávané z iných ako liečebných alebo diagnostických dôvodov alebo na označovanie ošípaných v súlade s príslušnými predpismi, ktoré sa skončia porušením alebo stratou citlivej časti tela, alebo zmenou štruktúry kosti sa zakazujú okrem týchto zákrokov: skracovanie očných zubov ciciakov brúsením alebo odštiknutím do siedmeho dňa života ciciaka, pričom povrch po odstránenom zube musí byť celý hladký; kly možno kancom skracovať, len ak je to nevyhnutné na predchádzanie zranení ostatných zvierat alebo z bezpečnostných dôvodov; skrátenie časti chvosta; kastrácia samcov ošípaných iným spôsobom ako pretrhnutím tkaniva; zavádzanie nosných krúžkov, iba ak sa zvieratá chovajú v systéme vonkajšieho chovu navoľno.

Skracovanie chvostov a skracovanie očných zubov sa nesmie vykonávať rutinne, ale iba tam, kde sú záznamy o výskyte poranení vemien prasníc, uší alebo chvostov ostatných ošípaných, pričom pred vykonaním týchto opatrení sa musia prijať iné opatrenia na predchádzanie ohryzávaní chvostov a iných zlozvykov vyplývajúcich z prostredia a z hustoty osadenia (z tohto dôvodu sa musia zmeniť nevhodné podmienky prostredia alebo systém riadenia); každý z opísaných zákrokov môže vykonať len veterinárny lekár alebo osoba zaškolená podľa § 4 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 735/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú minimálne normy ochrany ošípaných v znení neskorších predpisov vhodnými prostriedkami a pri dodržaní hygienických podmienok pod dozorom veterinárneho lekára alebo na jeho príkaz a ak sa kastrácia alebo skracovanie chvostov uskutočňuje po siedmom dni života ciciaka, možno ich vykonať len s použitím anestetík a nasledujúceho predĺženia analgézie veterinárnym lekárom.

PH 11

Minimálne normy na ochranu zvierat chovaných na hospodárske účely

- a) Zabezpečiť dostatočne početný personál s primeranými schopnosťami a vedomosťami, ktorý sa stará o zvieratá.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

O zvieratá sa musí starať dostatočne početný personál s primeranými schopnosťami, vedomosťami a profesionálnym oprávnením.

- b) Všetky zvieratá chovať v hospodárskych zariadeniach, v ktorých ich pohoda závisí od včasnej pozornosti ľudí, dôkladne ich kontrolovať najmenej raz denne a zvieratá chované v iných zariadeniach kontrolovať podobným spôsobom v intervaloch dostatočných na vylúčenie akéhokoľvek utrpenia.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky zvieratá chované v hospodárskych zariadeniach, v ktorých ich pohoda závisí od včasnej pozornosti ľudí, musia byť dôkladne kontrolované najmenej raz denne; zvieratá chované v iných zariadeniach musia byť kontrolované podobným spôsobom v intervaloch dostatočných na vylúčenie akéhokoľvek utrpenia.

- c) Zabezpečiť primerané stále osvetlenie alebo prenosné osvetlenie umožňujúce zvieratá kedykoľvek dôkladne skontrolovať.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Musí byť k dispozícii primerané stále osvetlenie alebo prenosné osvetlenie umožňujúce zvieratá kedykoľvek dôkladne skontrolovať.

- d) Zabezpečiť, aby každé zviera, ktoré sa javí ako choré alebo poranené, bolo bezodkladne vhodne ošetrované, a ak zviera na takú starostlivosť nereaguje, čo najskôr zabezpečiť veterinárnu pomoc, a ak je to potrebné a možné vzhľadom na používanú technológiu, aby choré alebo poranené zvieratá boli izolované vo vhodnom ustajnení.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Každé zviera, ktoré sa javí ako choré alebo poranené, musí byť bezodkladne vhodne ošetrované, a ak zviera na takú starostlivosť nereaguje, musí sa čo najskôr zabezpečiť veterinárna pomoc; ak je to potrebné a ak je to možné vzhľadom na používanú technológiu, choré alebo poranené zviera sa musí izolovať vo vhodnom ustajnení s dostatkom suchej pohodlnej podstielky.

- e) Dodržiavať povinnosť viesť záznamy o každom podanom liečive a o počte uhynutých zvierat zistených pri každej prehliadke. Tieto záznamy uchovávať počas troch rokov a zabezpečiť, aby boli dostupné na požiadanie zodpovedného orgánu.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Vlastník alebo držiteľ musí uchovávať záznamy o každom podanom liečive a o počte uhynutých zvierat zistených pri každej ich prehliadke; tieto záznamy sa musia uchovávať počas troch rokov a musia byť dostupné zodpovednému orgánu pri vykonávaní kontroly.

- f) Zabezpečiť, aby voľnosť pohybu zvierat nebola obmedzovaná spôsobom, ktorý by im zapríčiňoval zbytočné utrpenie alebo poranenie.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Voľnosť pohybu zvierat, majúc na zreteli ich druh, a v súlade s uznávanými skúsenosťami a vedeckým poznaním, nesmie byť obmedzovaná spôsobom, ktorý by im zapríčiňoval zbytočné utrpenie alebo poranenie; ak sú zvieratá trvalo uviazané alebo pravidelne priväzované alebo zatvorené, musí im byť daný priestor primeraný ich fyziologickým a etologickým potrebám v súlade s uznávanými skúsenosťami a vedeckým poznaním.

- g) Zabezpečiť, aby materiály použité na výstavbu ustajnenia a príslušenstvo, s ktorým môžu prísť zvieratá do styku, neboli pre zvieratá škodlivé a dali sa dôkladne čistiť a dezinfikovať.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Materiály používané na výstavbu ustajnenia, a najmä materiály na stavbu ohrád a príslušenstvo, s ktorými môžu prísť zvieratá do styku, nesmú byť pre zvieratá škodlivé a musia sa dať dôkladne čistiť a dezinfikovať.

- h) Zabezpečiť, aby dvere a priechody boli také široké a vysoké, aby zvieratám pri prechádzaní nimi nespôsobovali poranenia, a ustajnenie a zariadenia na zabezpečenie zvierat boli zostrojené a udržiavané tak, aby na nich neboli ostré hrany alebo výčnelky, ktoré by mohli zvieratá poraniť.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Dvere a priechody musia byť také široké a vysoké, aby zvieratám pri prechádzaní nimi nespôsobovali poranenia. Ustajnenie a zariadenia na zabezpečenie zvierat musia byť zostrojené a udržiavané tak, aby na nich neboli ostré hrany alebo výčnelky, ktoré by mohli zvieratá poraniť.

- i) Zabezpečiť izoláciu, kúrenie a vetranie budovy tak, aby sa cirkulácia vzduchu, prašnosť, teplota, relatívna vlhkosť vzduchu a koncentrácia plynov udržiavali na úrovni, ktorá nie je pre zvieratá škodlivá.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Izolácia, kúrenie a vetranie budovy musia zaručovať, aby sa cirkulácia vzduchu, prašnosť, teplota, relatívna vlhkosť vzduchu a koncentrácia plynov udržiavali na úrovni, ktorá nie je pre zvieratá škodlivá.

- j) Zabezpečiť vhodné a dostatočné prirodzené alebo umelé osvetlenie.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Zvieratá chované v budovách nesmú byť v nepretržitej tme alebo bez primeraného času oddychu od umelého osvetlenia; ak dostupné prirodzené svetlo je nedostatočné na vyhovenie fyziologickým alebo etologickým potrebám zvierat, musí sa zabezpečiť primerané umelé osvetlenie.

- k) Zabezpečiť poskytnutie ochrany proti nepriazni počasia, dravcom a zdravotným rizikám zvieratám, ktoré nie sú chované v budovách, a tam, kde je to možné a potrebné.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Zvieratám, ktoré nie sú chované v budovách, a tam, kde je to potrebné a možné, musí sa poskytnúť ochrana proti nepriazni počasia, dravcom a zdravotným rizikám.

- l) Všetky automatizované alebo mechanické zariadenia dôležité pre zdravie a pohodu zvierat kontrolovať aspoň raz denne a udržiavať tak, aby bola zabezpečená pohoda zvierat. Ak sa v chove používa systém umelého vetrania, zabezpečiť vhodný záložný systém zaručujúci dostatočnú obnovu vzduchu potrebnú na zachovanie zdravia a pohody zvierat, pri poruche systému, aby poplašný systém chovateľa upozornil na poruchu, ktorý je potrebné pravidelne testovať.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky automatizované alebo mechanické zariadenia dôležité pre zdravie a pohodu zvierat sa musia kontrolovať aspoň raz denne, a ak sa zistí porucha, musí byť okamžite odstránená, alebo ak to nie je možné, musia sa urobiť vhodné opatrenia na zabezpečenie zdravia a pohody zvierat až do odstránenia poruchy predovšetkým tým, že sa použijú alternatívne metódy kŕmenia a udržania vyhovujúceho prostredia; v chovoch, kde sa používa systém umelého vetrania, musí byť zabezpečený vhodný záložný systém zaručujúci dostatočnú obnovu vzduchu, potrebnú na zachovanie zdravia a pohody zvierat v prípade poruchy systému, a poplašný systém, ktorý chovateľa upozorní na poruchu; poplašný systém sa musí pravidelne testovať.

- m) Zabezpečiť kŕmenie zvierat plnohodnotnou diétou alebo výživou primeranou ich veku a druhu v intervaloch podľa ich fyziologických potrieb a zabezpečiť, aby sa zvieratám neposkytlo také krmivo alebo tekutina v takej miere alebo s obsahom takých látok, ktoré by im mohli spôsobiť zbytočné utrpenie alebo ich poškodiť.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Zvieratá musia byť kŕmené plnohodnotnou diétou primeranou ich veku a druhu, v dostatočnom množstve na udržanie ich dobrého zdravia a na uspokojenie ich nutričných potrieb; žiadnemu zvieratú nesmie byť poskytnuté krmivo alebo tekutina v takej miere alebo s obsahom takých látok, ktoré by mu mohli spôsobiť zbytočné utrpenie alebo ho poškodiť. Všetky zvieratá musia mať prístup ku krmivu v intervaloch podľa ich fyziologických potrieb.

- n) Zabezpečiť všetkým zvieratám denne prístup k pitnej vode, vhodnému vodnému zdroju alebo zabezpečiť príjem vhodných tekutín iným spôsobom.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Všetky zvieratá musia mať prístup k vhodnému vodnému zdroju alebo musí byť ich potreba príjmu tekutín uspokojená iným spôsobom.

- o) Zabezpečiť, aby kŕmne zariadenia a napájacie zariadenia boli zhotovené a umiestnené tak, aby kontaminácia krmiva a vody a nežiaduci účinok súťaženia medzi zvieratami boli minimálne.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Kŕmne zariadenia a napájacie zariadenia musia byť naprojektované, zhotovené a umiestnené tak, aby kontaminácia krmiva a vody a nežiaduci účinok súťaženia medzi zvieratami boli minimálne.

- p) Zabezpečiť, aby zvieratám neboli podávané iné látky okrem tých, ktoré sú podávané z liečebných alebo preventívnych dôvodov, alebo z dôvodov zootechnického ošetrovania podľa osobitného predpisu (bod 18 prílohy č. 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 322/2003 Z. z. o ochrane zvierat chovaných na farmárske účely v znení neskorších predpisov).

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Žiadne iné látky s výnimkou tých, ktoré sú podávané z liečebných alebo preventívnych dôvodov, alebo z dôvodov zootechnického ošetrovania (ako je uvedené v § 2 ods. 1 písm. c) nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 609/2008 Z. z.) nesmú byť podávané zvieratám, len ak bolo vedeckými štúdiami pohody zvierat alebo uznávanými skúsenosťami preukázané, že účinok týchto látok nie je škodlivý pre zdravie alebo pohodu zvierat.

- q) Dodržiavať ustanovenia týkajúce sa vykonávania zákrokov na zvieratách porušujúcich neobnoviteľné časti organizmu podľa osobitného predpisu (bod 19 prílohy č. 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 322/2003 Z. z. o ochrane zvierat chovaných na farmárske účely v znení neskorších predpisov).

Požiadavky kladené poľnohospodára:

Ustanovenia týkajúce sa vykonávania zákrokov porušujúcich neobnoviteľné časti organizmu (napr. § 22 ods. 2 písm. b) zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov) na zvieratách sa musia dodržiavať. Zakazuje sa týranie zvierat, ktorým je každé konanie okrem odôvodneného zdravotného a schváleného pokusného dôvodu, ktorým sa bez použitia anestetík, ak je to potrebné, spôsobí zvieratú trvalé alebo dlhodobé porušenie neobnoviteľných častí organizmu okrem sterilizácie samíc a kastrácie samcov, brúsenia zobákov a kastrácie kohútikov, kupírovania časti chvosta psov v súlade s uznanými plemennými znakmi do veku 14 dní od narodenia a kupírovania časti chvosta malých prežúvavcov narodených na území Slovenskej republiky do veku osem dní, odrohovania mláďat domácich prežúvavcov do veku osem týždňov pri dodržaní podmienok zabraňujúcich rozširovaniu chorôb a okrem odstraňovania vlčieho pazúrika u psov, ktoré môže vykonávať len osoba s príslušným oprávnením.

- r) Nevykonávať takú plemenitbu a nepoužívať také chovné postupy, ktoré spôsobujú alebo by mohli spôsobovať utrpenie alebo poranenie hociktorého zvierťa.

Požiadavky kladené na poľnohospodára:

Plemenitba alebo chovné postupy, ktoré spôsobujú alebo by mohli spôsobovať utrpenie alebo poranenie hociktorého z dotknutých zvierat, nesmú byť vykonané s výnimkou chovných postupov, ktoré by mohli spôsobiť minimálne alebo krátkodobé nevyhnutné utrpenie alebo poranenie, alebo ktoré by mohli vyžadovať zásahy, ktoré nespôsobia trvalé následky.

Čl. 2

Účinnosť usmernenia

Toto usmernenie nadobúda účinnosť 08.04.2025.

PaedDr. Dušan Gábor, PhD.
generálny riaditeľ
sektora rozvoja vidieka a priamych platieb
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky